

กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

วรกร มโนพัศธาดา

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

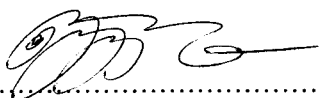
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤศจิกายน 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ นางสาววรรภร มโนไพศรดา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานงานนิพนธ์

..... จ.ม. / จ.ม.)

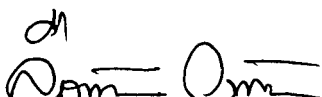
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.รชฎ จันทน์น้อย)

..... กรรมการ

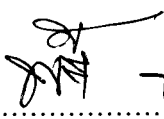
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ)

..... กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ ดร.ลือชัย วงษ์ทอง)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....

คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชนีธ์ ธารเสนา)

วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์เอกลักษณ์ ณีถฤทธิ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขงานวิจัยตลอดจนปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริง และความทุ่มเท ของอาจารย์ จึงส่งผลให้งานนิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและ ภาคเอกชนทุกท่านที่ให้ความรู้ คำแนะนำ และประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย และขอขอบพระคุณ เจ้าของหนังสือ วารสาร เอกสาร สารนิพนธ์ และข้อมูลออนไลน์ทุกข้อมูลต่าง ๆ ที่ช่วยให้ งานนิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ และภาคเอกชนรุ่น 9 ทุกท่านที่ให้ความสนใจด้วยดีเสมอมา นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี และผู้แทนภาคประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี รวมถึงให้ความอนุเคราะห์ ในการช่วยเหลือในการเข้าไปสัมภาษณ์ในพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

คุณค่าหรือประโยชน์อันเกิดจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่พระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ผู้อบรมสั่งสอน แนะนำ และให้การสนับสนุนด้วยดีเสมอมา

วรกร มโนพัศธาตา

57930259: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม/ เทศบาลเมืองพนัสนิคม

วรกร มโนไพศธาดา: กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาล

เมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี (ENVIRONMENTAL MANAGEMENT PROCESSES IN

PANUTNIKHOM, CHONBURI) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: นันทวัน อินทชาติ, ปร.ด. 116 หน้า.

ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัด 2) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 1. การกำหนดชนิด ประเภทและขอบเขต ประกอบด้วย เมืองแห่งต้นไม้ เมืองไร้มลพิษ เมืองพิชิตพลังงานและเมืองบริโภคที่ยั่งยืน 2. การกำหนดกิจกรรม เพื่อคงสภาพและพัฒนา ประกอบด้วย ขึ้นทะเบียนต้นไม้ พื้นที่สีเขียวในชุมชนเมือง และโครงการประหยัดพลังงาน 3. การควบคุมในการกำจัดและบำบัดของเสีย ประกอบด้วย น้ำเสีย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลความรู้ จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ได้มีการนำเอายุทธศาสตร์ของเมืองคาร์บอนต่ำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยยุทธศาสตร์ของเมืองคาร์บอนต่ำได้มีทั้งหมด 4 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์เมืองแห่งต้นไม้
2. ยุทธศาสตร์เมืองไร้มลพิษ
3. ยุทธศาสตร์เมืองพิชิตพลังงาน และ
4. ยุทธศาสตร์เมืองบริโภคที่ยั่งยืน

โดยกระบวนการบริหารดำเนินตามยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์นี้ พบปัญหาที่เกิดขึ้นว่า การดำเนินการของแต่ละยุทธศาสตร์ไม่ค่อยมีความร่วมมือจากภาคประชาชน เนื่องจากชุมชนในเขตเมืองนี้ ประชาชนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มประชาชนเมือง จึงทำให้เกิดปัญหาในด้านของเวลาไม่สะดวกในการเข้ามามีส่วนร่วม เหตุที่ว่าประชาชนในเขตพื้นที่เมืองต่างคนต่างมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ตื่นมาทำงานกลับถึงบ้านก็มืดค่ำ จึงทำให้เกิดปัญหาที่ว่า ประชาชนไม่ค่อยมีบทบาทในการมีส่วนร่วม บุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและประชาชนขาดจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม

57930259: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.

(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: ENVIRONMENTAL MANAGEMENT PROCESSES/ PANUT NIKHOM

WORRAPON MANOPATTHADA: ENVIRONMENTAL MANAGEMENT PROCESSES IN PANUT NIKHOM, CHONBURI. ADVISOR: NANTAWANINTACHAT, Ph.D., 116 P. 2016.

The objectives of this research are 1) to study environmental management processes in Panut Nikhom, Chonburi and; 2) to study means to solve environmental issues in Panut Nikhom, Chonburi as follows: 1. types and boundaries of city of trees; city of waste minimization; city of energy efficiency, and; city of sustainable consumption with environmental management; 2. activities to maintain and develop; registration of trees, green areas support and energy saving and; 3. waste disposal control; sewage and garbage. The data were collected from 6 key informants by interview questionnaire.

The research revealed that environmental management processes in Panut Nikhom have applied low-carbon strategies with environmental management. There are four strategies of low-carbon: city of trees, city of waste minimization, city of energy efficiency, and city of sustainable consumption with environmental management. The problem issue of each strategy showed that there is low participation of people. The reason is people in this area gathering as an urban community caused inconvenience of participation regarding time. For example, people have their own responsibilities and they finish work late. Therefore, people have lower participation, fewer people work for the community, and they have no environmental awareness.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานสิ่งแวดล้อม.....	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานสิ่งแวดล้อม โดยภาครัฐและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น.....	33
ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
วิธีการวิจัย.....	66
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	66
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
การตรวจสอบข้อมูล.....	67
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	69
ตอนที่ 1 กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี.....	69
ตอนที่ 2 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี.....	87
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการวิจัย.....	101
อภิปรายผล.....	104
ข้อเสนอแนะ.....	107
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก.....	113
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	116

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ที่มีความเกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยตรง.....	43

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกใช้เป็นพลังงานขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศเกือบทุกประเทศทั่วโลกในหลายทศวรรษที่ผ่านมารวมทั้งประเทศไทย แต่ผลการศึกษากลับพบว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มักถูกผลักดันให้อยู่นอกกรอบของการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยในมุมมองของสังคมกลับมองว่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากธรรมชาติเป็นปัจจัยที่ได้เปล่า สำหรับประเทศไทยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เน้นความเจริญก้าวหน้าทางการค้าและอุตสาหกรรม เศรษฐกิจโลกทำให้สิ่งที่เป็นธรรมชาติ นั่นคือ รากฐานที่จะทำให้การค้าและอุตสาหกรรมก้าวหน้าไปได้ จึงมีการวิพากษ์จากนักวิชาการด้านสังคมศาสตร์ทั้งในประเทศและต่างประเทศว่า การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยขาดประสิทธิภาพเพราะมิได้นำการสูญเสียและเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติมาคำนวณอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพราะอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมหาศาล (สุชาติ ไร่รุ่งเรือง, 2550)

การเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้สิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติทั้งภายในประเทศและภายในท้องถิ่นมีแนวโน้มถูกทำลายเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว การประดิษฐ์และพัฒนาเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์เพิ่มมากขึ้น ทำให้การนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาตอบสนองความต้องการของมนุษย์อย่างผิดวิธี ขาดการวางแผน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม สูญเสียไปโดยไร้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการเสียสมดุลของสิ่งแวดล้อม อันจะส่งต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ในระบบนิเวศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 มีการวางแผนพัฒนาประเทศและแผนปฏิบัติการความคิดและคุณค่าใหม่ของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมุ่งให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาและใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนาคนให้มีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม มุ่งให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจให้ลุ่ยลงและสร้างฐานเศรษฐกิจภายในประเทศให้มีความเข้มแข็ง และภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม

และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ขณะเดียวกันได้รับประโยชน์จากการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย ขณะเดียวกันได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในการเข้าถึงทรัพยากรและใช้ประโยชน์อย่างเป็นธรรม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงเป็นพันธกิจสำคัญของการพัฒนาเขตพื้นที่ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่ต้องการให้มีการศึกษา การสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วม เพื่อให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับรวมถึงผลที่ตามมา ตลอดจนมีการนำมาตรการทางกฎหมายอันเป็นข้อบังคับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามโดยเสมอภาคนั้น ทั้งนี้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งการอนุรักษ์และการดูแลรักษาที่ถูกต้องวิธีเพื่อการดำรงไว้ซึ่งคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (รุ่งทิพย์ บำรุงสุข, 2555)

จังหวัดชลบุรีก็เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ทรงคุณค่าและมีประโยชน์สูงสุดของประเทศ และมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามเป็นศูนย์รวมของนักท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จะเห็นได้ว่าช่วงที่ผ่านมาสถานที่ท่องเที่ยวในเขตจังหวัดชลบุรี ได้สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดเป็นอย่างมากมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่ต้องการเดินทางมาชมธรรมชาติของจังหวัดชลบุรี ไม่ว่าจะเป็น การท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวที่รับชมธรรมชาติ ไหว้พระตามสถานที่ต่าง ๆ หรือธรรมชาติที่เกิดขึ้นเอง คือ การรับชมความงามของลิงที่บนเขาสามมุก และกลุ่ม OTOP ในด้านการจักสาน การทำขนมพื้นเมือง เช่น ข้าวหลามหนองมน ขนมใบจาก และข้าวหม้อแกง ซึ่งเป็นขนมของฝากประจำจังหวัดชลบุรี และจากการที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมจึงทำให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามมาทั้งในด้านบวกและในด้านลบ ในด้านบวก คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ ประชาชนมีรายได้จากการบริการด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว มีผลต่อเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรีดีขึ้น ความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่จึงเปลี่ยนไปในด้านลบเมื่อมีรายได้มากขึ้น ทำให้เกิดการตอบสนองความต้องการมากขึ้นจนลืมการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติซึ่งก่อให้เกิดปัญหา เช่น การบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ทำลายธรรมชาติ เพื่อปลูกสร้างรองรับนักท่องเที่ยว ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม ปัญหาคุณภาพทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกรุกรานอย่างไม่ตั้งใจ

เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ก็เป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่ได้รับความนิยมของนักท่องเที่ยว เนื่องจากพนัสนิคมเป็นเมืองของการจักสานที่ใหญ่ที่สุดในโลก หรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นศูนย์กลางจักสานที่ใหญ่ที่สุดในโลก จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยว

ภายในประเทศ และนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อมาชมวิถีการจักรสานและหาซื้อเครื่องของฝาก จากฝีมือของชาวเมืองพนัสนิคม และรับชมความเป็นอยู่ของวิถีชาวบ้านของประชากรเมืองพนัสนิคม และเมืองพนัสนิคมก็เป็นเมืองที่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นประชากรที่มีทะเบียนราษฎรในเขตพื้นที่และประชากรแฝง ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบข้างมีการแปรปรวนและเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก ตลอดจนปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ปัญหาดังกล่าว จึงชี้ให้เห็นถึงขอบเขตที่ต้องมีการจัดการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมและรับมือกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ดังนั้น ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาประเด็นของกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ว่าเป็นอย่างไร มีการดำเนินงานและวางแผนรับมือกับปัญหาอย่างไรบ้างเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ โดยหวังว่าผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เทศบาลเมืองพนัสนิคมน่าอยู่และมีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และส่งผลต่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกหลักการบริหารจัดการงานด้านสิ่งแวดล้อมของกระบวนการโครงการเมืองคาร์บอนต่ำโดยได้ทำการดัดแปลงให้เป็นกรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับการศึกษากระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

1. การกำหนดชนิด ประเภทและขอบเขต
 - 1.1 เมืองแห่งต้นไม้
 - 1.2 เมืองไร้มลพิษ
 - 1.3 เมืองพิชิตพลังงาน
 - 1.4 เมืองที่มีการบริโภคร้อยอย่างยั่งยืน
2. การกำหนดกิจกรรมเพื่อคงสภาพและพัฒนา
 - 2.1 ขึ้นทะเบียนต้นไม้
 - 2.2 พื้นที่สีเขียวในชุมชนเมือง
 - 2.3 โครงการประหยัดพลังงาน
3. การควบคุมในการกำจัดและบำบัดของเสีย
 - 3.1 น้ำเสีย
 - 3.2 ขยะ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่ที่จะศึกษา คือ เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
 - 1.1 ผู้บริหารเทศบาลเมืองพนัสนิคม
 - 1.2 ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองพนัสนิคม
2. ผู้แทนภาคประชาชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม
3. ขอบเขตช่วงเวลาที่ศึกษา 1 พฤษภาคม พ.ศ.2559-16 ตุลาคม พ.ศ.2559
4. ขอบเขตด้านเนื้อหาที่จะศึกษา คือ กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย การกำหนดชนิด ประเภทและขอบเขต การกำหนดกิจกรรมเพื่อคงสภาพและพัฒนา การควบคุมในการกำจัดและบำบัดของเสีย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การกำหนดชนิด ประเภทและขอบเขต หมายถึง การกำหนดชนิด ประเภทและขอบเขต สิ่งแวดล้อมเพื่อการใช้ประโยชน์ที่อาศัยพื้นฐานสมบัติเฉพาะตัวของสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีจุดเด่นเพื่อสร้างรูปแบบจัดการเป็นต้นแบบคิดในการกำหนดชนิด ประเภท กลุ่ม ระบบย่อย ระบบ สิ่งแวดล้อมและการกำหนดขอบเขต ทั้งเป็นเพราะสิ่งเหล่านี้อยู่บนโลกหรือในประเทศไทย

1. เมืองแห่งต้นไม้ หมายถึง โครงการเทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา เป็นโครงการที่เน้นให้พื้นที่ให้เป็นพื้นที่สีเขียว เป็นพื้นที่ที่ปกคลุมด้วยไม้ยืนต้น และพืชพรรณที่หลากหลาย มีการดูแลรักษาให้สมบูรณ์ ร่มรื่น สามารถคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน เพื่อเอื้อต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่พึงประสงค์

2. เมืองไร้มลพิษ หมายถึง โครงการเทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา คือ “ยุทธศาสตร์เมืองไร้มลพิษ” จึง หมายถึง การที่เทศบาลมีความพยายามดำเนินการใด ๆ เพื่อลดการปล่อยมลพิษจากกิจกรรมของเมืองให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะยิ่งเทศบาลลดการสร้างขยะและน้ำเสีย หรือนำก๊าซมีเทนที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์มากเท่าใด จะยิ่งลดการปล่อยก๊าซมีเทนขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศมากเท่านั้น

3. เมืองพิชิตพลังงาน หมายถึง โครงการเทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา คือ กิจกรรมการส่งเสริมให้คนในเขตเทศบาลลดการใช้พลังงาน โดยการประหยัดไฟฟ้าและน้ำมัน

4. เมืองที่มีการบริโภคอย่างยั่งยืน หมายถึง โครงการเทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา คือ เป็นกิจกรรมการณรงค์หรือส่งเสริมการบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือการส่งเสริมการบริโภคสินค้าหรือบริการจากแหล่งผลิตภายในเมืองหรือใกล้เมืองเพื่อลดการขนส่ง

การกำหนดกิจกรรมเพื่อคงสภาพและพัฒนา หมายถึง กิจกรรมที่สามารถทำสืบทอดเป็นระยะเวลายาวนานและสามารถพัฒนาให้เกิดผลดีต่อด้านการบริหารสิ่งแวดล้อมของเขตพื้นที่ต่อไป

1. ขึ้นทะเบียนต้นไม้ หมายถึง เป็นกิจกรรมที่คงสภาพและถูกพัฒนาเป็นระยะเวลายาวนาน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์หรือเป็นการรักษาต้นไม้ให้พ้นจากการทำลายหรือการตัดไม้ทำลายป่า

2. พื้นที่สีเขียวในชุมชนเมือง หมายถึง เป็นกิจกรรมที่คงสภาพและถูกพัฒนาเป็นระยะเวลายาวนาน หรือเรียกว่า กิจกรรมการส่งเสริมในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเมือง

3. พื้นที่สีเขียวในชุมชนเมือง หมายถึง เป็นกิจกรรมที่คงสภาพและถูกพัฒนาเป็นเวลายาวนาน และเพื่อให้เกิดการประหยัดพลังงาน

การควบคุมในการกำจัดและบำบัดของเสีย หมายถึง กิจกรรมที่สามารถกำจัดมลพิษให้น้อยลงหรือหมดไปจากเขตพื้นที่และการบำบัดของเสียให้เกิดผลดีต่อสภาพแวดล้อม

1. โครงการลดปริมาณขยะ หมายถึง กิจกรรมลดปริมาณขยะที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2. ถูทงจากขยะ หมายถึง เป็นกิจกรรมย่อยที่แยกมาจากโครงการลดปริมาณขยะ ช่วยให้ประชาชนในเขตพื้นที่คัดแยกขยะให้ถูกประเภท แล้วสามารถนำขยะที่คัดแยกนั้นมาทำให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนเองได้

3. ธนาคารขยะในโรงเรียน หมายถึง เป็นกิจกรรมย่อยที่แยกมาจากโครงการลดปริมาณขยะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยในเรื่องของการปลูกฝังให้เด็ก ๆ ในโรงเรียนรักในการแยกขยะและรู้ถึงประโยชน์ของขยะ เช่น ขยะบางประเภทสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ขยะบางประเภทนำไปขายและสามารถรายได้ให้กับตน และขยะบางประเภทสามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยได้ เป็นต้น

ผู้บริหารเทศบาลเมืองพนัสนิคม หมายถึง นายกเทศมนตรีเมืองพนัสนิคม ซึ่งเป็นผู้บริหารและปฏิบัติงานดำรงตำแหน่งในเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม

ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองพนัสนิคม หมายถึง ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองพนัสนิคม ที่ปฏิบัติงานและดำรงตำแหน่งในเทศบาลเมืองพนัสนิคม เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม

ผู้แทนชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม หมายถึง คณะกรรมการของแต่ละชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความรู้ในการบริหารด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ที่อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต มีรูปธรรมหรือไม่มีรูปธรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบแผนกระบวนการบริหารงานสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม
2. เพื่อทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม
3. เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของเทศบาลเมืองพนัสนิคมและเทศบาลอื่น ๆ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การบริหารด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบพื้นฐานและประกอบแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี รวมตลอดถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานสิ่งแวดล้อม
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานสิ่งแวดล้อม โดยภาครัฐและองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น

4. ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานสิ่งแวดล้อม

ความหมายสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของสิ่งแวดล้อม ตามความเห็นของนักวิชาการ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 191) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมว่า สิ่งต่าง ๆ ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคมที่อยู่รอบ ๆ มนุษย์ทั้งที่ดีและไม่ดี เช่น โรงเรียนสร้างสวนดอกไม้ให้เป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีแก่นักเรียน ชุมชนที่มีการทะเลาะวิวาทกันหรือเล่นการพนันเป็นสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีแก่เด็ก

พงษ์วุฒิ สิทธิพล (2547, หน้า 10) ให้ความหมายสิ่งแวดล้อมว่า เป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบ ๆ แวดล้อมของเรา ทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีอิทธิพลที่เกี่ยวข้องถึงกัน เป็นปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะเกิดการสร้างหรือทำลายสิ่งอื่น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทั้งระบบ

สวัสดี โนนสูง (2546, หน้า 1) ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมว่า หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นเอง มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต

มีรูปธรรมและนามธรรม และมีความเหมาะสมหรือไม่มีความเหมาะสมก็ได้ เช่น แสงแดด แม่น้ำ ถนน บ้านเรือน โบราณสถาน ประเพณี และวัฒนธรรม เป็นต้น

ถนอม ทองพันธ์ (2541, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่รอบตัวมนุษย์

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2540, หน้า 8) กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมไว้ว่า คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็น ได้) และนามธรรม (วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ) มีอิทธิพลโยงถึงกัน เป็นปัจจัย ในการเกื้อหนุนกันและกัน และผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนสร้างเสริมหรือทำลาย อีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรหรือวัฏจักรที่เกี่ยวกันไปทั้งระบบ

สิทธิพงษ์ ดิลกวิช (2543, หน้า 24) ให้ความหมายของคำว่าสิ่งแวดล้อมไว้ว่า มนุษย์เรา อาจมีความคุ้นเคยกับคำว่า “ทรัพยากร” มาช้านานกว่าคำว่า “สิ่งแวดล้อม” เนื่องจากมีความเป็น รูปธรรมค่อนข้างสูง เห็นหรือจับต้องได้ และยังมีความผูกพันต่อการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ของมนุษย์ ในชีวิตประจำวัน ขณะที่คำว่า “สิ่งแวดล้อม” เริ่มเป็นที่คุ้นเคยในแง่ของการตื่นตัวเรื่องการอนุรักษ์ ธรรมชาติ

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และสุนิ เลิศแสวงกิจ (2537, หน้า 2) ได้ให้ความหมายสิ่งแวดล้อม ไว้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ล้อมรอบตัวเราทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต นับตั้งแต่ คน สัตว์ ดิน น้ำ ต้นไม้ ภูเขา ตลอดจนสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เช่น อาคาร ที่อยู่อาศัย ถนนหนทาง โรงงานอุตสาหกรรม สิ่งก่อสร้าง สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ นอกจากนั้นยัง หมายถึง สิ่งที่ไม่สามารถ มองเห็นได้ชัดเจน เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เกี่ยวข้องกับคนเราทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ

วินัย วิระวัฒนานนท์ (2530, หน้า 1) ได้ให้ความหมายสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง “สิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่เป็นธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น และรวมถึงสิ่งแวดล้อม ทางสังคมของมนุษย์ด้วย”

Smith (1984 อ้างถึงใน วิชัย เทียนน้อย, 2540, หน้า 1) ได้ให้ความหมายสิ่งแวดล้อม ทางภูมิศาสตร์ไว้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลรวมของสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ เคมี และ ชีวะ ที่สิ่งมีชีวิตทั้งหลายต้องพบเห็นอยู่เสมอ ซึ่งประกอบด้วย ภูมิอากาศ น้ำแสงสว่าง ดิน และพืชพรรณ และชนิดของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ

จิราภรณ์ คชเสนี (2549, หน้า 3) ได้ให้ความหมายสิ่งแวดล้อมว่า สิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบ ๆ คนเรา ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมมีอิทธิพล เกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะเกิดผลเสริมสร้างหรือ

ทำลายสิ่งอื่น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจร และวัฏจักรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทั้งระบบ

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อม คือ สภาพต่าง ๆ ทั้งทางด้านกายภาพทั่วไป สภาพการณ์ของธรรมชาติ ตลอดจนถึงเจตคติ วัฒนธรรม ประเพณี มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดในโลก ซึ่งสิ่งแวดล้อมได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในลักษณะนี้ ได้แก่ ทะเล ภูเขา ป่าไม้ ดิน น้ำ อากาศ และทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ยาพาหนะ บ้านพักอาศัย อาคาร โบราณสถาน ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยได้นำความหมายของสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ไปกำหนดเป็นปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในเรื่องการส่งเสริมให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต่อไป

บทบาทและความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

พงษ์วุฒิ สิทธิพล (2547) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด ดังนั้นผลที่เกิดกับสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะในลักษณะใดจะส่งผลกระทบต่อมนุษย์โดยตรงและทางอ้อม ทั้งด้านบวกและด้านลบนั้น คือ ด้านบวกทำให้สุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตดีขึ้น ส่วนด้านลบนอกจากจะเปลี่ยนแปลงสภาพต่าง ๆ ที่ล้อมรอบตัวมนุษย์ไปในทางที่ไม่ดีแล้ว ยังทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บทางร่างกายของมนุษย์ด้วย อันได้แก่ โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ ระบบทางเดินอาหาร และโรคผิวหนัง เป็นต้น

นัฐพล ต๊ะผัด (2554) ได้กล่าวไว้ว่า ไม่ว่าจะสิ่งแวดล้อมนั้นจะมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ก็ล้วนก่อให้เกิดประโยชน์และโทษต่อสิ่งมีชีวิตได้ทั้งสิ้น

1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต มีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น เช่น น้ำใช้เพื่อการบริโภคและเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ อากาศใช้เพื่อการหายใจของมนุษย์และสัตว์ ดินเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตบนบก แสงแดดให้ความร้อนและช่วยในการสังเคราะห์แสงของพืช

2. สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ จะช่วยปรับให้สิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของมันได้ เช่น ช่วยให้ปลาอาศัยอยู่ในน้ำที่ลึกมาก ๆ ได้ ช่วยให้ ต้นกระบองเพชรดำรงชีวิตอยู่ในทะเลทรายได้

3. สิ่งมีชีวิตจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม เช่น มีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

4. สิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปตามการกระทำของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น เช่น เมื่อสัตว์กินพืชมีจำนวนมากเกินไปพืชจะลดจำนวนลง อาหารและที่อยู่อาศัยจะขาดแคลน

เกิดการแก่งแย่งกันสูงขึ้น ทำให้สัตว์บางส่วนตายหรือลดจำนวนลงระบบนิเวศก็จะกลับเข้าสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง

5. สิ่งแวดล้อม จะกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อม ในแง่ของการถ่ายทอดพลังงานระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ย่อยสลาย ในแง่ของการอยู่ร่วมกัน เกื้อกูลกัน หรือเบียดเบียนกัน มนุษย์สามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมได้มากมาย ในลักษณะที่แตกต่างไปจากสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ เช่น ใช้ประโยชน์จากดินเพื่อการเพาะปลูก ใช้ประโยชน์จาก พืชหญ้าเพื่อการเลี้ยงสัตว์ ใช้ประโยชน์จากเหมืองแร่เพื่อการอุตสาหกรรม

สันทัด สมชีวิตา (2552) ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์เรามีความสัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด ทั้งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และในขณะเดียวกัน ก็เป็นผู้ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติในการดำรงชีวิต จึงอาจกล่าวถึงความสำคัญของ ทรัพยากรธรรมชาติได้เป็น 4 ประการ ดังนี้ คือ

1. เป็นแหล่งที่มาของวัตถุดิบ และผลิตผล
 2. เป็นที่รองรับกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ และช่วยเกื้อกูลให้ชีวิตดำรงอยู่ได้
 3. เป็นแหล่งรองรับของเสีย และของ เหลือเศษจากขบวนการผลิตและการบริโภค
 4. ให้ความรื่นรมย์แก่จิตใจของมนุษย์ เช่น ทิวทัศน์ ภูมิประเทศ ความงามของธรรมชาติ
- มโนทัศน์ของสิ่งแวดล้อม**

รุ่งทิพย์ บารุงสุข (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการ (Management) เป็นคำที่ใช้กันทั่วไป ซึ่งมักจะ หมายถึง การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งไว้ หรืออีกอย่าง คือ เป็นการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นคำที่ใช้ให้เห็นได้อย่างเด่นชัดว่าเป็นการดำเนินการ ที่สร้างความสำเร็จเกิดขึ้นเสมอซึ่งในเชิงวิชาการแล้ว การจัดการเป็นคำที่มีความหมายที่ลึกซึ้ง หมายถึง “การดำเนินการอย่างมีระบบและแบบแผน” กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการดำเนินการที่มี รูปแบบและเป็นขั้นตอน มีลักษณะเป็นกระบวนการ มีจุดเริ่มต้น มีทิศทางเดินของสิ่งที่จะ ดำเนินการ และมีจุดสิ้นสุดของงาน ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ด้วยนิยามและความหมาย ดังกล่าว ทำให้เข้าใจได้ว่า “การจัดการ” เป็นการดำเนินการเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจและน่าชื่นชมของ สังคมอันหนึ่งอันใดก็ได้ แต่มีข้อแม้ว่า การดำเนินงานนั้นมีระบบและแบบแผนนำไปสู่เป้าหมาย ที่ได้กำหนดไว้ทุกประการ ถ้าการจัดการล้มเหลว หมายความว่า การจัดการนั้นไม่บรรลุเป้าหมาย อาจเกิดอุปสรรค ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือ โครงสร้างใด โครงสร้างหนึ่งของระบบการจัดการจน ทำให้บทบาทหน้าที่เปลี่ยนไปจากเดิม

มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

รุ่งทิพย์ บำรุงสุข (2555) ได้กล่าวไว้ว่ามนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างแนบแน่น ในอดีตปัญหาเรื่องความสมดุลของธรรมชาติตามระบบนิเวศยังไม่เกิดขึ้นมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากผู้คนเนื่องจากผู้คนในยุคต้น ๆ นั้น มีชีวิตอยู่ใต้อิทธิพลของธรรมชาติ ความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติสามารถปรับดุลของตนเองได้ กาลเวลาผ่านไปจนถึงระยะเมื่อไม่กี่สิบปีมานี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทศวรรษที่ผ่านมา (ระยะสิบปี) ซึ่งเรียกกันว่า “ทศวรรษแห่งการพัฒนา” นั้น ปรากฏว่า ได้เกิดมีปัญหารุนแรงด้านสิ่งแวดล้อมขึ้น ในบางส่วนของโลกและปัญหาดังกล่าวนี้ ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกันในทุกประเทศทั้งที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา เช่น

1. ปัญหาทางด้านมลพิษที่เกี่ยวกับน้ำ
2. ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมสลายและหมดสิ้นไปอย่างรวดเร็ว เช่น น้ำมัน แร่ธาตุ ป่าไม้ พืช สัตว์ ทั้งที่เป็นอาหารและที่ควรอนุรักษ์ไว้เพื่อการศึกษา
3. ปัญหาที่เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานและชุมชนของมนุษย์เช่นการวางผังเมือง และชุมชนไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดการแออัด ใช้ทรัพยากรผิดประเภทและลักษณะตลอดจนปัญหาด้านการเสื่อมโทรมและปัญหาจากของเหลือทิ้ง

ปัญหาและสาเหตุด้านสิ่งแวดล้อม

วินัย วีระวัฒนานนท์ (2530) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐานของตนเอง ในการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งทรัพยากรทางธรรมชาติมีปริมาณจำกัดซึ่งไม่พอต่อความต้องการของมนุษย์ จึงเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ได้รับผลกระทบอยู่ มี 3 ประการ ที่สำคัญ คือ ปัญหาการร่อยหรอของทรัพยากร ปัญหาสารพิษ และปัญหาของระบบนิเวศ อย่างไรก็ตามถ้าจะ ได้พิจารณาถึงสาเหตุปัจจัยมาจากเพิ่มประชากรมนุษย์ เป็นผลมาจากการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ค่านิยมความเชื่อ และการพัฒนาระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน มนุษย์พยายามแก้ไขปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นด้วยการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อจัดการพิษต่าง ๆ การจัดการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม การดำเนินงานทางการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อการพัฒนาสุขภาพอนามัยของมนุษย์และการวางมาตรการทางสังคมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ การพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องในระยะยาวนั้น ควรคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปด้วยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

เปรมวณิช กุลเจริญเศรษฐ (2545 อ้างถึงใน พงษ์วุฒิ สิทธิพล, 2547) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกแห่งบน โลกนี้ ความรุนแรง

ของปัญหาจะแตกต่างกันไปตามระดับการพัฒนา ความหนาแน่นของชุมชน และอุตสาหกรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องให้ความสนใจในการแก้ไข เพราะถ้าปล่อยทิ้งไว้โดยไม่แก้ไข ผลที่เกิดขึ้นจะกระทบความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัยของมนุษย์ ชีวิตสัตว์ และพืช ซึ่งจะส่งผลถึงการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ตลอดจน การมีชีวิตอยู่รอดของมนุษย์ในระยะยาว

ปฏิมา ชูประเสริฐ (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่เกิดกับสังคมในปัจจุบัน และจะยิ่งทวีคูณความรุนแรงมากยิ่งขึ้นในอนาคต หากขาดการให้ความรู้เรื่องการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัญหาของสิ่งแวดล้อมนั้น มีที่มาของสาเหตุ 2 ทาง คือ จากน้ำมือของมนุษย์ และเกิดจากธรรมชาติ แต่ความกลัวเลวร้ายที่คุกคามคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบัน และระยะยาวในอนาคตนั้นเกิดจากมนุษย์ จากการขับถ่ายและสิ่งโสโครกลงในแม่น้ำ ลำคลอง จากการปล่อยนกวันไอเสีย ควั่นจากการเผาป่า และบุกรุกป่าธรรมชาติ ควั่นจากโรงงาน อุตสาหกรรมสูงขึ้นบรรยากาศและของเสียจากโรงงานต่าง ๆ

ปฏิมา ชูประเสริฐ (2555) ได้กล่าวไว้อีกว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อม หมายถึง ปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นดิน น้ำ อากาศ แร่ธาตุ ป่าไม้ สัตว์ พืช ทิวทัศน์ ระบบนิเวศทางธรรมชาติต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมาด้วย

สมคิด รัตนวงศ์ไชย (2544) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อม อาจแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติแล้วหมดไป หรือทรัพยากรที่ไม่สามารถเกิดใหม่ได้ เช่น น้ำมัน แร่ธาตุ ก๊าซธรรมชาติ หรือทรัพยากรที่เกิดขึ้นใหม่ได้ แต่เกิดขึ้นไม่ทันต่อการบริโภค เช่น ป่าไม้ สัตว์น้ำ ฯลฯ
2. ปัญหามลพิษ เกิดขึ้นจากการมีสิ่งแปลกปลอมเจือปนอยู่ในสิ่งแวดล้อมจนถึงระดับที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของมนุษย์ เป็นอันตรายต่อทรัพยากรที่มีชีวิต ระบบนิเวศน์ ปัญหามลพิษที่เกิดขึ้น ได้แก่ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศและเสียง ปัญหาสารพิษ ปัญหามูลฝอย และสิ่งปฏิกูล เป็นต้น

จักรพันธ์ ปัญจะสุวรรณ (2545) ได้กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ในปัจจุบัน มี ดังนี้

1. การเผาไหม้ของเชื้อเพลิงจากบ้านเรือน การอุตสาหกรรม การผลิตไฟฟ้า และการคมนาคมขนส่งที่ปนเปื้อนเกิดจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิงทุกชนิด ทั้งน้ำมัน ได้แก่ ไอระเหยของ ไฮโดรคาร์บอน ก๊าซคาร์บอน ไดออกไซด์ ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์

2. บ้านพักอาศัย และสถานบริการต่าง ๆ สิ่งปนเปื้อนเป็นสารอินทรีย์ สารละลายของผงซักฟอก พลาสติก เศษกระดาษ น้ำทิ้ง และขยะมูลฝอย

3. การเกษตรกรรม มีสิ่งปนเปื้อนประเภทยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช ยาปราบวัชพืช และปุ๋ยเคมี

4. การอุตสาหกรรม สิ่งที่ปนเปื้อนออกมาขึ้นอยู่กับชนิดของอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มจะมีสารอินทรีย์ปริมาณสูงมาก เรื่องของมลพิษของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่นมลพิษทางดิน มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง ขยะมูลฝอย

ปัจจุบัน ชูประเสริฐ (2555) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม มีอยู่ 3 สาเหตุ คือ

1. การเพิ่มประชากรโลก ซึ่งปัจจุบันนี้มีสูงถึง 6,000 ล้านคน และยิ่งจะทวีคูณเพิ่มในอัตราที่สูงมากและเมื่อประชากรของโลกเพิ่มมากขึ้น ความต้องการในปัจจุบันพื้นฐานในการดำรงชีวิต รวมไปถึงพลังงานที่ใช้ขับเคลื่อนสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ ของมนุษย์ก็ต่อมามากขึ้นด้วย นั่น คือ ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง ของเสียจากมนุษย์และจากโรงงานอุตสาหกรรมก็มากขึ้นด้วย จึงส่งผลให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเช่น น้ำเสีย ฝุ่นละออง ฝนกรด และปรากฏการณ์เรือนกระจก ฯลฯ

2. การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญของมนุษย์ในการพัฒนาเพื่อการแข่งขันทางด้านวัตถุ ประเทศทุกประเทศในโลกมีความต้องการที่จะสร้างเศรษฐกิจของชาติให้มีความมั่นคง ประเทศส่วนใหญ่ของโลกที่เศรษฐกิจดีและเข้าสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วนั้น ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่มีความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมประเทศเหล่านี้ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นวัตถุดิบมาก มีโรงงานอุตสาหกรรมมากมายจนทรัพยากรย่อยหลอ และเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ต้องมีการแก้ไขทะนุบำรุงสิ่งแวดล้อมกันเป็นการใหญ่และที่สำคัญประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจหลายประเทศได้ขยายฐานการผลิตไปยังประเทศต่าง ๆ ของโลกที่ด้อยพัฒนาแต่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี และประเทศเหล่านี้ก็หวังเพียงเพื่อให้เศรษฐกิจดีขึ้น เจริญเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา และจะกลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในอนาคต นั่นคือ ยังเป็นการขยายปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมไปทั่วโลก

3. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เทคโนโลยีเป็นตัวเร่งการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นำทรัพยากรมาใช้ได้ง่ายขึ้น ทำให้มีการผลิตได้เร็ว ผลิตได้มากเพื่อให้ทันจากความต้องการอุปโภคบริโภคของประชากรโลกที่เพิ่มสูงขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่า เทคโนโลยีเป็นตัวเร่งปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกอีกประการหนึ่งด้วย

รุ่งทิพย์ บำรุงสุข (2555) ได้กล่าวถึงสาเหตุหลักของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ

1. การเพิ่มของประชากร ปริมาณเพิ่มขอประชากรก็ยังคงอยู่ในอัตราที่คูณ เมื่อผู้คนมากขึ้นความต้องการบริโภค ทรัพยากรก็เพิ่มมากขึ้นทุกทางไม่ว่าจะเป็นเรื่องอาหาร ที่อยู่อาศัย พลังงาน
2. การขยายตัวทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ความเจริญทางเศรษฐกิจนั้นทำให้มาตรฐานในการดำรงชีวิตสูงตามไปด้วยมีการบริโภคทรัพยากรจนเกินความจำเป็นขึ้นพื้นฐานของชีวิต มีความจำเป็นต้องใช้พลังงานมากขึ้นตามไปด้วย ในขณะเดียวกันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีก็ช่วยเริ่มให้มีวิธีการนำทรัพยากรมาใช้ได้ง่ายขึ้นและมากขึ้น

รุ่งทิพย์ บำรุงสุข (2555) ได้กล่าวไว้อีกว่า ผลสืบเนื่องอันเกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอ เนื่องจากการใช้ทรัพยากรกันอย่างไม่ประหยัด อาทิ ป่าไม้ถูกทำลาย ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดแคลนน้ำ
2. ภาวะมลพิษ เช่น มลพิษในน้ำ ในอากาศและเสียง มลพิษในอาหาร สารเคมีอันเป็นผลมาจากการเร่งรัดทางด้านอุตสาหกรรมนั่นเอง

โดยปกติความเสื่อมโทรมของสภาพสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมรอบตัวมนุษย์มักจะเป็นไปอย่างช้า ๆ และค่อย ๆ สะสมความเป็นพิษขึ้นจนถึงจุดวิกฤตที่เป็นอันตรายต่อชีวิตมนุษย์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของแต่ละพื้นที่ที่จะมีความสามารถในการรองรับของเสียจากกิจกรรมของมนุษย์ได้มากน้อยแค่ไหน เพราะโดยธรรมชาติแล้ว จะมีความสามารถชะล้างสะสม และปรับสภาพความเป็นพิษให้อยู่ในลักษณะที่สมดุล แต่หากมีปริมาณสารเป็นพิษในธรรมชาติมากเกินไปกว่าที่จะรองรับได้ผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แก่ ความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำ คุณภาพอากาศ ที่อยู่อาศัย การสูญเสียพันธุ์ของพันธุ์กรรมพืชและพันธุ์สัตว์ป่า การหมดไปของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ แร่ธาตุ การสูญเสียความงามของทิวทัศน์ตามธรรมชาติ เป็นต้น

สรุปได้ว่า จากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่ามีผลกระทบมาจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ทั้งสิ้น ซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลมาจากการกระทำของคนในพื้นที่ที่ทำให้ชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่ไม่ดี แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นก็ทำให้ประชาชนเริ่มเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและช่วยกันแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีกลับคืนมา

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนเมือง

โสภารัตน์ จารุสมบัติ (2551) กล่าวว่าไว้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและกระทบต่อกลุ่มคนทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท โดยยากที่จะหลีกเลี่ยงได้

จะต่างกันก็เพียงปัญหาที่เกิดขึ้นมากหรือน้อยเพียงใดเท่านั้น ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทวีคูณ ความรุนแรงอย่างน่าสะพรึงกลัว คือ ปัญหาทางวัตถุที่เป็นรูปธรรมที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ อันได้แก่ การพัฒนาเมือง การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การพัฒนาด้านเกษตรกรรม ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะทิ้งเศษข่ารดทำให้เกิดฝุ่นผงและการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งในรูปแบบของแข็ง ของเหลว และก๊าซ ได้แก่ น้ำทิ้งจากที่พักอาศัย โรงงานอุตสาหกรรม จากการทำเหมืองแร่ ซึ่งทำให้น้ำขุ่น รวมทั้งน้ำฝนจากการชะพาเอาข่ามาแมลง ยากำจัดวัชพืช จากการเกษตรลงสู่ลำธาร หรือคลองธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ของสัตว์ทำให้วงจรชีวิตต้องสูญพันธุ์ รวมไปถึงการตัดไม้ทำลายป่า การทำไร่เลื่อนลอย และการเผาไหม้ ล้วนแต่ทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวมได้

ปัญหาสิ่งแวดล้อมนี้ เกิดขึ้นได้ทุกชุมชน ทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบท แต่ความรุนแรงปรากฏว่า เกิดกับชุมชนเมืองรุนแรงกว่าอันเนื่องมาจากความหนาแน่นของประชาชน บ้านเรือน และ โรงงานอุตสาหกรรม

ปัญหาสิ่งแวดล้อม หมายถึง ปัญหาการเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็น ดิน น้ำ อากาศ แร่ธาตุ ป่าไม้ สัตว์ พืช ทิวทัศน์ ระบบนิเวศน์ทางธรรมชาติต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมาด้วย

โสภารัตน์ จารุสมบัติ (2551) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุที่มาของปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในชุมชนเมือง มี 3 ประเภท คือ

1. การเพิ่มของประชากรเมืองเนื่องจากเมืองเป็นศูนย์กลางของธุรกิจทุกประเภทและขนาด เมืองจึงเป็นแหล่งรวมทุกสาขาวิชาชีพ ด้วยเหตุนี้ ประชากรจากชนบทจึงหลั่งเข้ามาสู่เมืองหางานทำ ทำงานเพื่อมีรายได้เลี้ยงชีพ และสร้างฐานะ ทำให้มีประชากรหนาแน่น พื้นที่ของเมืองจึงถูกพัฒนาไปเป็นอาคารสำนักงาน โรงงาน สถานประกอบการถนนหนทาง และบ้านพักอาศัย เพื่อรองรับกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มคนดังกล่าว เมื่อมีชุมชนมากขึ้น ของเสียจากขยะและน้ำทิ้งก็มากขึ้นด้วย จะเห็นได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ อันเกิดจากกลุ่มคนล้วนแต่มีผลกระทบต่อความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น เช่น ทำให้ลำน้ำคลองตื้นเขินน้ำเน่าเสียและส่งกลิ่นเหม็น เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่า การเพิ่มของประชากรมีผลกระทบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

2. การขยายตัวของเมืองเมื่อประชากรภายในเมืองเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเมืองเป็นศูนย์กลางของธุรกิจ งาน การศึกษา เมืองจึงต้องถูกขยายกว้างขึ้น เพื่อรองรับกิจกรรมของคนที่มีจำนวนมากขึ้น พื้นที่เกษตรที่เป็นท้องนาสวนและที่ว่างเปล่าจะถูกนำไปรองรับการปลูกบ้านพักอาศัย อาคาร สำนักงาน ตลาด ศูนย์การค้า โรงงาน และสร้างถนน ฯลฯ ในการขยายตัวของเมือง โดยการปลูกก่อสร้างนั้น ต้องมีการขุด การถม การทิ้งวัสดุก่อสร้างต่าง ๆ เป็นเหตุให้เกิดผลกระทบ

ต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมากและทำให้สิ่งแวดล้อมต้องเสียไป เช่น น้ำเน่าเสีย อากาศเสีย ขนพาหนะหนาแน่น อันเป็นสาเหตุทำให้การจราจรติดขัด เกิดมลพิษทางอากาศและเสียงตามมาด้วย

3. การขยายตัวของธุรกิจเมื่อประชากรของชนบท เมือง ประเทศ และของโลกเพิ่มขึ้น ทุกคนจะอยู่ในสังคมจะอยู่ได้ต้องมีการบริโภครูปโภคและอุปโภคมากยิ่งขึ้น นอกจากปัจจัย 4 แล้วยังรวมถึงสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ จากความต้องการดังกล่าว จึงจะทำให้เกิดการขยายตัวทางธุรกิจ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ธุรกิจการผลิต ธุรกิจการจำหน่าย และธุรกิจบริการ ซึ่งจะต้องขยายตัวตามไปด้วยเพื่อให้เพียงพอที่จะรองรับการอุปโภคและบริโภคของมหาชน

โสภารัตน์ จารุสมบัติ (2551) ได้แบ่งประเภทของมลพิษที่เกิดขึ้นในชุมชนเมืองมี 3 ประเภท คือ

1. มลพิษทางน้ำในชุมชนเมือง

เนื่องจากชุมชนเมืองเป็นแหล่งรวมของประชากรเป็นจำนวนมากซึ่งอาศัยกันอย่างหนาแน่น บ้านพักอาศัย และอาคารสำนักงานจึงมีมากตามไปด้วย ซึ่งส่วนแต่ต้องใช้น้ำเพื่อการบริโภคและอุปโภค จึงทำให้เป็นน้ำเสียที่เกิดจากกิจกรรมการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่ น้ำชำระล้าง น้ำจากการขับถ่าย น้ำจากการปรุงอาหาร นอกจากนี้ยังมีน้ำที่เป็นน้ำทิ้งจากโรงงานและสถานประกอบการต่าง ๆ ซึ่งส่งผลทำให้น้ำเน่าเสีย ทำให้เกิดมลพิษได้แก่ น้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม จากโรงพยาบาล และ โรงแรม ฯลฯ ซึ่งเมื่อน้ำจากแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าวไหลลงสู่คูคลองและแม่น้ำจะก่อให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย

ปัญหาน้ำเน่าเสียมีเหตุของปัจจัยที่ทำให้เกิดจากหลายทาง อันได้แก่ ปัจจัยที่เกิดจากคนอันเนื่องมาจากการพัฒนาเมือง และจากการพัฒนาธุรกิจประเภทต่าง ๆ แต่แท้ที่จริงแล้วสามารถกล่าวได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดปัญหา คือ คน เพราะคนขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบในการใช้น้ำและปล่อยน้ำทิ้ง เพราะฉะนั้นการจะแก้ปัญหานี้ได้ต้องแก้ที่คน โดยการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีเรื่องการทิ้งน้ำเสีย โดยสร้างความยอมรับขึ้นในจิตสำนึกว่าชุมชนเป็นของทุกคนและเราเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

2. มลพิษทางอากาศในชุมชน

ปัจจุบันมีสาเหตุอันเนื่องมาจากการเพิ่มของประชาชน การขยายตัวของเมือง และการขยายของอุตสาหกรรม ทำให้เกิดอากาศในเมืองเกิดมลพิษจนเกินที่จะแก้ไข ได้แก่ ฝุ่นละอองและก๊าซต่าง ๆ ที่เพิ่มสูงเกินค่ามาตรฐานที่วางไว้ หรือมากเกินไปกว่าค่าที่มนุษย์จะรับได้ โดยก่อให้เกิดผลกระทบต่อคนเราทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นอันตรายและเจ็บป่วยได้ ก๊าซต่าง ๆ ได้แก่ สารตะกั่ว คาร์บอนมอนอกไซด์ และออกไซด์ของไนโตรเจน เป็นต้น

โศภารัตน์ จารุสมบัติ (2551) แหล่งที่เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมทางอากาศ มีแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ดังนี้

สิ่งแวดล้อมของอากาศที่เกิดจากควัน แหล่งกำเนิด คือ รถยนต์ เรือยนต์ โรงงานอุตสาหกรรม การเผาขยะมูลฝอยและต้น ไม้ใบหญ้า ตลอดจนเตาเผาศพตามวัดต่าง ๆ

สิ่งแวดล้อมของอากาศที่เกิดจากกลิ่น แหล่งกำเนิด คือ โรงงานอุตสาหกรรมที่ทิ้งขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และควันจากการปล่อยของอุตสาหกรรม จากท่อระบายน้ำ จากคูคลอง จากการทำปลาเค็ม ปลาร้า ปลาเจ่า และการนึ่งยาฆ่าแมลงต่าง ๆ รวมถึงควันจากท่อไอเสียของยานพาหนะต่าง ๆ

เมื่ออากาศภายในเมืองมีภาวะดังกล่าว จึงต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านสุขอนามัยและวางมาตรการต่าง ๆ เช่น มาตรการเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง เกี่ยวกับยานพาหนะและด้านการจราจร โดยการจัดแบ่งเป็นเขตพื้นที่เป็นเขต ๆ ไม่ให้อยู่ปะปนกัน เช่น เขตพื้นที่พักอาศัย เขตอุตสาหกรรม เขตพาณิชย์ เขตสถานบันเทิง เขตสถานที่ราชการ และเขตพื้นที่สีเขียว ฯลฯ ซึ่งจะทำให้สามารถวางกิจการต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น

3. มลพิษทางเสียงในชุมชนเมือง

เสียงที่ได้ยินในชีวิตประจำวันมีแหล่งกำเนิด 2 แหล่ง คือ เสียงจากธรรมชาติ เช่น พัดร้อง พ้าผ่า เสียงน้ำตก เสียงเคลื่อนไหว เสียงร้องของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ และเสียงลมเป็นต้น ซึ่งเป็นเสียงที่คนเราทุกคนเคยได้ยินและยอมรับ

เสียงอีกแหล่งหนึ่งกำเนิดมาจากสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ รถยนต์ เรือยนต์ เครื่องบิน เครื่องจักร เครื่องมือการก่อสร้าง และเครื่องเสียง ฯลฯ

จึงมีการสรุปได้ว่า สาเหตุที่มาของปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในชุมชนเมืองนั้น เกิดจากการเพิ่มของประชากร เมื่อประชากรมากขึ้น เมืองต้องขยายตัวเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยและอาคารและสำนักงาน และเมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ย่อมจะต้องมีธุรกิจทุกประเภทขึ้นมาเพื่อสนองต่อความต้องการในปัจจุบันพื้นฐาน 4 ประการ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อปริมาณการเพิ่มวัดดูดิบและเศษกากจากกระบวนการในธุรกิจการผลิต แม้แต่ธุรกิจการจัดจำหน่ายและธุรกิจบริการ ซึ่งก็ยังสร้างปัญหาให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท

ชัยพงษ์ สำเนียง (2555) ได้กล่าวไว้ว่า พื้นที่ในชนบทเป็นพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมดีกว่าในเมือง เนื่องจากมีความหนาแน่นของประชากรบ้านเรือน และโรงงานอุตสาหกรรมน้อยกว่า มีสภาพการถ่ายเทของอากาศและความร่มรื่นดีกว่าชุมชนเมือง ประชากรของชุมชนชนบทส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ทำนา ทำสวน ทำไร่ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากชนบทส่วน

ใหญ่เกิดจากข่าฆ่าแมลง ข่าฆ่าวัชพืชคลุมดิน การเผาซังข้าว การเผาป่าทำไร่เลื่อนลอยและการบุกรุกป่า ฯลฯ เมื่อมีการเผาป่าทำให้เกิดควันไปทำลายชั้นบรรยากาศที่หุ้มห่อโลก ทำลายความชื้นของดินและป่าไม้ ทำให้อากาศร้อนเกิดความแห้งแล้งตามมาและส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและในการใช้ยาปราบศัตรูพืช ยาปราบวัชพืชเพื่อการเกษตร เมื่อฝนตกน้ำจะชะล้างเอาสารตกค้างจากยาปราบศัตรูพืชลงสู่แม่น้ำลำคลอง ทำลายชีวิตสัตว์น้ำ พืชน้ำ ทำให้อัตราสัตว์น้ำและพืชน้ำบางชนิดต้องสูญพันธุ์ไป ทำให้น้ำในแม่น้ำลำคลองชนบทใช้อุปโภคบริโภคไม่ได้ ส่งผลทำให้ชนบทขาดแคลนน้ำบริโภค ทำให้เกิดการสูญเสียเศรษฐกิจโดยรวมเป็นอย่างมาก

อีกประการหนึ่ง ในชนบทหลายแห่งมีโรงงานอุตสาหกรรมไปตั้งอยู่ได้แก่ โรงโม่หิน โรงงานแป้งมันสำปะหลัง และ โรงปูนซีเมนต์ เป็นต้น

เมื่อสภาพแวดล้อมในหลายชนบทเสื่อมโทรม จะส่งผลกระทบในแนวกว้างของพื้นที่ ถ้าไม่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมในชนบทอย่างดีและถูกวิธีแล้ว ปัญหานี้จะทวีความรุนแรงจนยากแก่การแก้ไข ในที่สุดก็จะส่งผลกระทบต่อสังคมโลกโดยรวมจากปัญหาโลกร้อนขึ้น แห้งแล้งขึ้น แม่น้ำลำคลองตื้นเขิน สูญเสียห่วงโซ่ชีวิต เกิดการสูญพันธุ์ของสัตว์น้ำ สัตว์บก และพืช ในที่สุดก็ส่งผลอย่างร้ายแรงต่อสังคมโลกโดยยากที่จะหลีกเลี่ยงได้

ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชนบทที่ดีที่สุด คือ การให้ความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญและความจำเป็นของสิ่งแวดล้อมต่อสภาพการดำเนินชีวิตที่ดีของมนุษย์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีให้เกิดขึ้นในจิตใจ จนเป็นลักษณะนิสัยรักสิ่งแวดล้อม เมื่อคนในสังคมชนบทมีความรู้และนำไปปฏิบัติเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมแล้วนับว่าเป็นการจัดการสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นในชนบทที่ดีและตรงเป้าหมายที่สุด

ชัยพงษ์ สำเนียง (2555) ได้กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบทมี 3 ปัญหา คือ

1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านอากาศ ปัญหาด้านอากาศในชนบท ส่วนใหญ่จะเกิดจากควันในการเผาเผาป่า เผาไร่และการฟุ้งกระจายของยาปราบศัตรูพืชคลุมดิน ซึ่งเป็นปัญหาจากการทำเกษตรกรรม ในการแก้ปัญหาด้านอากาศในชนบท ควรจะให้ความรู้แก่เกษตรกร ให้ใช้วิธีกำจัดซังข้าว กิ่งไม้และใบหญ้าแห้ง และการกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมทางอากาศในชนบท โดยการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของมลพิษทางอากาศที่อาจจะเกิดขึ้นในชนบท

2. ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านน้ำในชนบท ประชากรส่วนใหญ่ในชนบทได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ทำนา ทำไร่ ทำสวน ต้องมีการฉีดยาปราบศัตรูพืชเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้นและได้คุณภาพ ฉะนั้น เมื่อฝนตกน้ำฝนจะชะล้างเอาสารเคมีจากผลไม้อ้อย ใบหญ้า และผิวดินลงสู่แหล่งน้ำ

ซึ่งรวมไปถึงนำจากการทำปุ๋ยคอกและการเลี้ยงกุ้ง ส่งผลทำให้น้ำมีการปนเปื้อนสารพิษ ไม่เหมาะแก่การอุปโภคบริโภค ส่งผลให้สัตว์น้ำและพืชน้ำบางชนิดสูญพันธุ์ และในที่สุดน้ำในแม่น้ำและลำคลองก็ไหลลงสู่ทะเลมหาสมุทร ส่งผลทำให้น้ำทะเลมีสารปนเปื้อน ซึ่งทำให้ระบบนิเวศน์ในทะเลและมหาสมุทรเสียไปด้วย ในที่สุดก็เป็นปัญหาต่อสังคมในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งยากต่อการแก้ไขหรือใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาสูงมาก จึงต้องมีการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ ดังแนวทางต่อไปนี้

2.1 ให้ความรู้แก่เกษตรกรในการใช้ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าวัชพืช และอันตราย ตลอดจนผลเสียหายที่ตามมา คือ สารตกค้างต่าง ๆ จากยาปราบศัตรูพืชถูกชะล้างจากน้ำฝนลงสู่แหล่งน้ำ ซึ่งควรหลีกเลี่ยงหรือใช้ยาปราบศัตรูพืชที่ปลอดสารพิษ เพื่อรักษาคุณภาพน้ำไว้เพื่ออุปโภคและบริโภค

2.2 รมรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างลักษณะนิสัย และจิตสำนึกที่ดีในการใช้ยาปราบศัตรูพืชและการใช้ปุ๋ย เพื่อลดปัญหาน้ำเสีย

2.3 โรงงานอุตสาหกรรมต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างจริงจังและจริงใจ โดยก่อนที่จะปล่อยน้ำทิ้งจากโรงงานทุกครั้งต้องผ่านกระบวนการบำบัดอย่างดี และพึงตระหนักว่าเมื่อสังคมมีปัญหาน้ำเสียย่อมมีผลกระทบต่อโรงงานด้วยทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.4 สร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการทิ้งขยะมูลฝอย คือ จะต้องทิ้งลงในถังเก็บ ไม่ใช่ทิ้งลงในแหล่งน้ำ

2.5 มีกฎหมายและใช้กฎหมายอย่างเข้มแข็งและจริงจังต่อผู้ที่ฝ่าฝืนและการทำความผิด

ปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านดินในชนบท เนื่องจากพื้นดินส่วนใหญ่ของชนบทจะเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งต้องรองรับปุ๋ยเคมียาปราบศัตรูพืช จึงทำให้เกิดสภาพดินเสื่อมโทรมจากการสะสมสารพิษในดิน ซึ่งส่งผลอันตรายต่อสุขภาพเมื่อสารพิษที่ตกค้างในดินระเหยเป็นไอปะปนอยู่กับอากาศที่คนเราหายใจ ทำให้เกิดการเจ็บป่วยในที่สุด

การปนเปื้อนของสารพิษในดินจะมากน้อยหรือรุนแรงเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยอันได้แก่ ชนิดของดิน ความชื้น อุณหภูมิ ความเป็นกรดเป็นด่าง ปริมาณน้ำฝนที่ดินได้รับ จุลินทรีย์ในดิน รวมถึงชนิดของสารปนเปื้อน อันาจการสลายตัว และการยึดติดของสารพิษในดิน เมื่อเป็นเช่นนี้ต้องมีการพัฒนาดินในชนบทให้เป็นดินที่มีคุณภาพที่ดีให้ได้ โดยวิธีดังต่อไปนี้

1. ปลูกพืชหมุนเวียน
2. ปลูกพืชคลุมดิน
3. หยุดการตัดไม้ทำลายป่า และหยุดการทำไร่เลื่อนลอย

4. ปลุกป่าทดแทน

สรุปได้ว่า จากปัญหาสิ่งแวดล้อมข้างต้น ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนเมือง รวมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำลังเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทุกแห่งบน โลกนี้ และความรุนแรงของปัญหาก็จะแตกต่างกันไปตาม ระดับการพัฒนา ความหนาแน่นของชุมชน และอุตสาหกรรม ทำให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัยของมนุษย์ ชีวิตสัตว์ และพืช ซึ่งจะส่งผลถึงการใช้อุปกรณ์ของมนุษย์ตลอดจน การมีชีวิตอยู่รอดของมนุษย์ในระยะยาว

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

ความหมายของการจัดการสิ่งแวดล้อม

เกษม จันท์แก้ว (2545) ได้ทำการศึกษาคำนิยามและความหมายของคำว่า การจัดการสิ่งแวดล้อม ของนักวิชาการต่างประเทศหลายคน และได้สรุปความหมายตามทรรศนะของ นักวิชาการต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นคำที่เหมือนกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันที่ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นเป็นเหมือนทฤษฎีและหลักการไม่ได้มีแผนงานปฏิบัติ ส่วนคำว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นคำที่มีความหมายในเชิงที่สามารถปฏิบัติได้
2. การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการซึ่ง หมายถึง ต้องมีกลไกสิ่งแวดล้อมควบคุม และมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างมีแบบแผน กล่าว คือ ต้องมีจุดเริ่มต้นและลงท้ายที่มีกลไกควบคุม ด้วยเหตุนี้ การจัดการสิ่งแวดล้อมจึงสามารถยอมรับได้ในทางปฏิบัติและเป็นไปตามหลักการ วิทยาศาสตร์ทุกประการ
3. การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นเสมือนแผนงานในการดำเนินการทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งการกำหนดแผนงานนี้จะต้องครอบคลุมนโยบาย มาตรการ แผนงาน และโครงการหรือ แผนปฏิบัติ ที่มีขั้นตอนและกลไกควบคุมแผนงานให้ดำเนินไปได้
4. การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมภายในระบบสิ่งแวดล้อม โดยต้องยึดหลักและวิธีการอนุรักษ์วิทยาซึ่งผู้ใช้ต้องตระหนักดีว่าต้องมีทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมสำหรับมวลมนุษย์ตลอดไป ทั้งปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการและเวลาที่ต้องการ มิให้ได้ นอกจากนี้การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต้องไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งทางตรงและทางอ้อมแต่ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็ยอมให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด หรือเกิดได้ตาม ความสามารถของธรรมชาติที่จะช่วยตัวเองได้เท่านั้น ถ้าเกินกว่านี้แล้วก็จะเกิดมลพิษสิ่งแวดล้อมได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การจัดการสิ่งแวดล้อม คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขั้นแผนปฏิบัติ หรือ

หาวิธีการอนุรักษ์มาประยุกต์ กล่าวคือ มีแผนการใช้และการดำเนินการต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้อย่างมีขั้นตอนและมีกลไกควบคุม

5. การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นแนวทางหนึ่งของนิเวศพัฒนาปฏิบัติหรือพัฒนาแบบยั่งยืน กล่าวคือ การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นหลักการที่เปิดโอกาสให้มีการใช้ทรัพยากรได้ แต่ต้องไม่ให้คุณค่าทางนิเวศวิทยาสูญเสียไป หมายถึง การนำทรัพยากรมาใช้นั้นต้องอยู่ในวิสัยที่ธรรมชาติต้องช่วยธรรมชาติให้ฟื้นฟูตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าเกินความสามารถของธรรมชาติแล้ว ปัญหาของเสียมีมากเกินไปจนกลายเป็นมลพิษสิ่งแวดล้อมจะมีมากตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

6. การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นทั้งหลักการและแผนปฏิบัติให้ผู้บริหารดำเนินงานตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการและระหว่างดำเนินโครงการ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมมีกลไกที่กำกับ กระบวนการ และแผนงานอย่างมีขั้นตอนดังกล่าว จึงนำไปตัดสินใจได้

จูไร ทัพวงศ์ (2536, หน้า 48) ได้กล่าวว่า การจัดการสิ่งแวดล้อม คือ การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพในการนำเอาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมมาใช้ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์โดยไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้มีทรัพยากรใช้ตลอดไป

Jolly (1978, p. 23) ให้คำจำกัดความการจัดการสิ่งแวดล้อม คือ กล่าวถึงกระบวนการ การดำเนินการตามความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น มีส่วนทำให้เกิดประโยชน์ความต้องการของมนุษย์ขึ้นต่ำหรือมากกว่าในอนาคต

การจัดการสิ่งแวดล้อมข้างต้น สามารถสรุปความหมายได้ว่า เป็นการวางแผนงานในการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ และใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงวิธีการดำเนินการ วางแผน ตัดสินใจร่วมกัน ระหว่างประชาชน รัฐบาล หน่วยงานเอกชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

การจัดการสิ่งแวดล้อม

เพียงจิต สีดาสมุทร (2548, หน้า 40) ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และแนวคิดวิธีการแก้ไขให้ตรงจุด 4 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ จะเห็นได้ว่ามีการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็น อาคาร ถนน บ้านเรือน หรือบริเวณที่ตั้งของที่อยู่อาศัยของมนุษย์ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ อีกทั้งส่งเสริมสุขภาพอนามัยและถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาของเขตพื้นที่อาศัย ในด้านของตัวประชาชน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านเจตคติ ด้านค่านิยม และบุคลิกภาพของประชาชนเอง การบริหารจัดการดังกล่าวจะสำเร็จได้ด้วยดีต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และประชาชนในเขตพื้นที่

2. ด้านการจัดกิจกรรมต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีการจัดกิจกรรม โดยเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วม บูรณาการเนื้อหาสิ่งแวดล้อมกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ของกระบวนการ โดยเน้นให้มีการอบรมและเรียนรู้ในเรื่องของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมต่อประชาชน ใช้เทคนิคที่หลากหลาย เพื่อสร้างจิตสำนึก กระบวนการการบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญ ใช้เทคนิคที่หลากหลาย เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

3. ด้านการสร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม เป็นการดำเนินการกิจกรรมเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ การจัดกิจกรรมในชุมชนหรือเขตพื้นที่ การจัดกิจกรรมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม การบำเพ็ญประโยชน์ การจัดประชุมเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการจัดกิจกรรม วันคุ้มครองสิ่งแวดล้อมจนสร้างรูปแบบการดำเนินชีวิตเพื่อสิ่งแวดล้อม

4. ด้านการประสานงานและร่วมมือกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเป็นองค์กรหลักจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในเขตพื้นที่โดยการดึงศักยภาพจากประชาชนมาร่วมจัดสิ่งแวดล้อมหรือมาทำกิจกรรม การจัดศูนย์กลางการเรียนรู้ในเขตพื้นที่ การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งระบบ การกำหนดยุทธศาสตร์แบบมีส่วนร่วม การเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง การสร้างแบบอย่างที่ดี การปรับสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับชีวิตในชุมชน และการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่า เพื่อความก้าวหน้าของเขตพื้นที่และประเทศชาติ

ณัชพัฒน์ เดชศรีสิงห์แก้ว (2553 อ้างถึงใน จูไร ทัพวงษ์, 2536) ได้กล่าวถึง การจัดการสิ่งแวดล้อมมีดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาคน การพัฒนาคน หมายถึง การให้ความรู้ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกร่วมกันของมนุษย์ในสังคมโลก โดยการจัดเป็นหลักสูตรการเรียนรู้ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษารวมทั้งเผยแพร่ความรู้ทางสื่อมวลชน ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือเอกสาร เพื่อให้เล็งเห็นความสำคัญของสภาพแวดล้อมนั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องของคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของมนุษยชาติ ทุกประเทศจะต้องร่วมมือกันป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาและช่วยกันแก้ปัญหา

2. การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องนี้องค์การสหประชาชาติได้จัดการประชุมเพื่อระดมความร่วมมือในการแก้ปัญหาหลายครั้งโดยการจัดตั้งองค์การความร่วมมือระหว่างชาติขึ้น คูแแลในเรื่องสภาพแวดล้อม คือ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UN Environment Program: UNEP) ผลจากการรณรงค์และการทำงานขององค์การสหประชาชาติ และจากแต่ละ

ประเทศ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมที่เรียกว่า กลุ่มกรีนพีซ (Green peace) ออกปฏิบัติการต่อต้านพฤติกรรมที่ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมเป็นพิษ

3. การใช้มาตรการบังคับ ในหลายประเทศได้มีการออกกฎหมายควบคุมการถ่ายเทน้ำเสียในโรงงานอุตสาหกรรม กฎหมายบังคับให้โรงงานอุตสาหกรรม ต้องสร้างปล่อยควันให้สูงเพื่อไม่ให้ควัน และสารพิษทำอันตรายต่อมนุษย์ได้ ตลอดจนการออกกฎหมายควบคุมควันดำจากท่อไอเสียรถยนต์ นอกจากการควบคุมที่ใช้มาตรการทางกฎหมายแล้ว ในหลายประเทศได้จัดระบบเฉพาะเกิดขึ้นควบคุมสภาพแวดล้อมด้วย เช่น การห้ามรถยนต์บางชนิดวิ่งในถนนบางสาย หรือการกำหนดปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ในอากาศไม่ให้สูงเกินมาตรฐานกำหนด

4. การฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ได้จัดงบประมาณเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้คืนสู่สภาพปกติเป็นเงิน โดยรวมนับหลายหมื่นล้านเหรียญ เช่น การเพิ่มก๊าซออกซิเจนในน้ำ การลงทุนในปฏิบัติการฟอกอากาศในโรงงาน

5. การจัดวางผังเมือง หลายประเทศตื่นตัวมากขึ้น เริ่มมีการกำหนดพื้นที่ ให้เป็นสัดส่วนตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดว่าที่ใดเป็นเขตที่อยู่อาศัย พื้นที่ใดเป็นเขตอุตสาหกรรม เพื่อไม่ให้มลพิษทำลายสุขภาพอนามัยของประชาชน อย่างไรก็ตาม การแก้ไขตามแนวทางที่กล่าวมานั้นจะไม่ได้ผลหากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชากรของทุกประเทศในสังคมโลก โดยเฉพาะในเรื่องจิตสำนึกร่วมกันที่จะอนุรักษ์

สรุปได้ว่า สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะมีผลกระทบต่อสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงควรตระหนักถึงประโยชน์ของการส่งเสริมและรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม โดยการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามแผนการที่วางไว้ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกต้องของหลักการบริหาร พร้อมศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้บุคคลใดมาทำลายสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ที่ตนเองอาศัยอยู่ ตลอดจนมีการบริหารจัดการระบบการสุขภาพสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่อย่างเหมาะสม ก็จะทำให้เรามีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีตามไปด้วย

หลักการจัดการสิ่งแวดล้อม

รุ่งทิพย์ บำรุงสุข (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ปรัชญาการจัดการสิ่งแวดล้อมสอนให้เกิดความคิดว่า สิ่งแวดล้อมทุกชนิด ทุกประเภทสามารถนำมาใช้ได้ภายใต้การช่วยเหลือของธรรมชาติและเทคโนโลยีในการให้สิ่งแวดล้อมทั้งระหว่างการใช้และภายในหลังการใช้แล้ว ให้ฟื้นคืนสภาพได้เหมือนหรือใกล้เคียงเดิม เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมจึงได้กำหนดหลักการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีขั้นตอนตามกรอบแนวคิด มี ดังนี้

หลักการที่หนึ่ง: การกำหนดชนิด ประเภทและขอบเขต หมายถึง การกำหนดชนิด ประเภทและขอบเขตสิ่งแวดล้อมเพื่อการใช้ประโยชน์ที่อาศัยพื้นฐานสมบัติเฉพาะตัวของ สิ่งแวดล้อม ซึ่งมีจุดเด่นเพื่อสร้างรูปแบบจัดการเป็นต้นนำแนวคิดในการกำหนดชนิด ประเภท กลุ่มระบบย่อย ระบบสิ่งแวดล้อมและการกำหนดขอบเขต ทั้งเป็นเพราะสิ่งเหล่านี้อยู่บนโลกหรือ ในประเทศไทย

หลักการที่สอง: การกำหนดกิจกรรมเพื่อคงสภาพและพัฒนา หมายถึง การกำหนด กิจกรรมเพื่อคงสภาพและพัฒนาของสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องเริ่มจากหลักการที่หนึ่ง คือ กำหนดชนิด ประเภทและขอบเขตของระบบ จนถึงสุดท้าย คือ การวางแผนการจัดการ ในจำนวนขั้นตอนเหล่านั้นมีขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การประเมิน สถานภาพสิ่งแวดล้อมจะทำให้ทราบว่าสิ่งแวดล้อมที่จะจัดการนั้นมีความสมบูรณ์หรือเสื่อมโทรม อย่างไร อะไรเป็นปัญหาและเหตุของปัญหาอันจะนำไปสู่การกำหนดกิจกรรมการจัดการ ทั้งนี้ ต้องมีรูปแบบการจัดการเฉพาะสิ่งแวดล้อมและต้องเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพอย่างดียิ่ง

หลักการที่สาม: ควบคุมในการกำจัดและบำบัดของเสีย หมายถึง ควบคุมในการกำจัด และบำบัดของเสีย และมลพิษจากกิจกรรมการใช้ทรัพยากร เป็นที่ยอมรับในหลักการวิทยาศาสตร์แล้วว่า “ไม่มีเทคโนโลยีใดมีประสิทธิภาพร้อยเปอร์เซ็นต์ หมายถึง ว่า การใช้เทคโนโลยีทุกประเภท ทั้งเทคโนโลยีธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้น นอกจากจะได้ผลผลิตจากกระบวนการใช้ เทคโนโลยีแล้วยังเกิดของเสีย และมลพิษเสมอ ดังนั้นในหลักการที่สามจึงมุ่งเน้นที่จะสร้างกิจกรรม ควบคุมของเสียและมลพิษสิ่งแวดล้อมจากหลักการที่หนึ่งและสองซึ่งแม้ว่าจะมีประสิทธิภาพก็คงไม่ สามารถรักษาสภาพของสิ่งแวดล้อมให้มีศักยภาพแบบยั่งยืนได้ เพราะของเสียและมลพิษมีพลังงาน ทำลายสิ่งแวดล้อมอยู่รอบ ๆ หรือเกี่ยวข้องกับเสมอ สุดท้ายก็อาจเสื่อมโทรมถ้ามิได้สร้างมาตรการควบคุม การกำจัดและบำบัดของเสียอย่างมีประสิทธิภาพเอาไว้

รุ่งทิพย์ บำรุงสุข (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การควบคุมของเสียและมลพิษสิ่งแวดล้อมจาก กิจกรรมการจัดการ (หลักการที่สอง) มักจะดำเนินการ ดังนี้

1. สร้างเทคโนโลยีควบคุมของเสียและมลพิษของสิ่งแวดล้อมที่มีลักษณะทางชีวภาพ ที่ชัดเจน เช่น ระบบบำบัดน้ำ เตาเผาขยะ ระบบฝังกลบ การวางผังเมือง การสร้างพื้นที่นันทนาการ ในเมือง ฯลฯ
2. การสร้างกฎระเบียบ เป็นการสร้างกฎหมายระเบียบปฏิบัติหรือข้อห้ามต่าง ๆ ในการกระทำใด ๆ ต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดบทลงโทษเอาไว้ด้วย
3. ให้การศึกษาทางสิ่งแวดล้อมด้วยระบบสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการนำ องค์ความรู้ทางสิ่งแวดล้อมถ่ายทอดด้วยเทคโนโลยีการถ่ายทอดสู่ประชากรเป้าหมาย วิธีการนี้ เป็นวิธีการที่ให้ประสิทธิภาพระยะยาว

4. การประชาสัมพันธ์ เป็นการเสนอข่าวสารที่ปฏิบัติในแต่ละระบบสิ่งแวดล้อมหรือระบบสิ่งแวดล้อมที่ต้องการจัดการ ซึ่งประชาชนได้ตระหนักและปฏิบัติตาม

นพวรรณ เชาว์ดำรงสกุล (2549) ได้ให้แนวคิดหลักการจัดการสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทั้งระดับโลก ภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อป้องกันการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อม
2. การป้องกันมลสาร การใช้ชีวิตของมนุษย์ยุคปัจจุบันได้สร้างมลพิษสารออกสู่สิ่งแวดล้อมตลอดเวลา
3. การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นกระบวนการหนึ่งของการพยายามลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
4. การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม วิธีนี้เป็นวิธีการที่ไม่พึงปรารถนามากนักเพราะได้เกิดผลเสียทางสิ่งแวดล้อมขึ้นแล้ว เช่น น้ำเสีย อากาศเสีย ดินเสีย เป็นต้น แล้วจึงเข้าไปดำเนินการแก้ไข นั่นแปลว่าในช่วงที่สิ่งแวดล้อมเสียคุณภาพได้สร้างผลกระทบต่อชีวิตของมนุษย์แล้วนั่นเอง แต่ก็ เป็นสิ่งจำเป็นในภาวะของโลกอุตสาหกรรมที่เร่งพัฒนาจนสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้นมากมาย
5. การเจรจาข้อตกลงกระทำ เนื่องด้วยปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายประการเกิดขึ้นในวงกว้าง หรือผู้กระทำให้เกิดปัญหาหากที่จะชี้ชัดลงไปได้ว่าเกิดมาจากแหล่งใด เช่น ภาวะโลกร้อน ภาวะลดลงของบรรยากาศชั้นโอโซน การเกิดน้ำท่วม การขาดแคลนน้ำ ฝนแล้ง พายุรุนแรงขึ้น ดินเสื่อมคุณภาพลง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีผู้ร่วมกระทำจำนวนมาก มีคนหลายสังคมหลายประเทศ ดังนั้น การเจรจาเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกันจึงเป็นเรื่องจำเป็น

หลักการในการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นเพียงการชี้แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม สร้างแนวคิดให้แก่ผู้เรียนรู้ แต่ทางปฏิบัติแล้วยังมีรายละเอียดอีกมาก ผู้เรียนรู้ต้องใช้ความพยายามเพิ่มเติมพร้อมทั้งฝึกปฏิบัติด้วย จะทำให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้ดีต่อไป

กลไกสิ่งแวดล้อม

รุ่งทิพย์ บำรุงสุข (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ในทางทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติแล้วกลไกของระบบก็คือ ตัวจักรของระบบซึ่งกล่าวได้ว่ากลไกหรือตัวจักรของระบบก็คือ โครงสร้างของระบบ โดยต้องมีบทบาทการทำงานให้กับกระบวนการด้วยความรู้พื้นฐานดังบรรยายไว้จึงให้คำนิยาม กลไกสิ่งแวดล้อม หมายถึง

“ตัวจักรต่าง ๆ ในการสร้างการเคลื่อนไหวการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม จากสถานภาพหนึ่งไปสู่อีกสถานภาพหนึ่ง” คำนิยามนี้อาจจะสร้างความสับสนและไม่สอดคล้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมที่กล่าวมาในตอนต้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นและเป็นไปตามเหมาะสมกับ

การจัดการสิ่งแวดล้อมในรูปลักษณะหนึ่งที่ทำให้เข้าใจว่า กลไกหรือตัวจักรแท้จริงแล้วก็คือ “สิ่งแวดล้อม” นั้นเองจึงให้คำนิยามใหม่ของกลไกสิ่งแวดล้อม หรือการมองสิ่งแวดล้อมให้เป็นตัวจักรหนึ่งของระบบ หมายถึง

“สิ่งแวดล้อมที่เป็นตัวจักรรองรับการเคลื่อนไหวของสิ่งนำเข้าสู่ระบบ เพื่อการแปรสภาพเป็นสิ่งนำเข้าออกและอาจเกิดหรือไม่เกิดของเสียหรือมลพิษ” คำนิยามนี้ให้ความกระจ่างที่ชัดเจนของคำว่า “กลไกสิ่งแวดล้อม” ก็คือ สิ่งแวดล้อมที่แสดงบทบาทเป็นกลไก หรือตัวจักรรองรับกระบวนการที่จะเกิดขึ้นในระบบตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่ากลไกสิ่งแวดล้อมที่เด่นชัด

อนุสิษฐ์ เกื้อกุล (2554) ได้กล่าวไว้ว่า กลไกของระบบสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ภายในขอบเขตที่กำลังศึกษา ส่วนที่อยู่รอบ ๆ ระบบเรียกว่า สิ่งแวดล้อมโดยแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. ระบบปิด คือ ระบบที่มีการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายโอนพลังงานกับสิ่งแวดล้อมไม่ได้ หรือมวลของระบบคงที่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง
2. ระบบเปิด คือ ระบบที่มีการแลกเปลี่ยนหรือถ่ายโอนทั้งพลังงานและมวลให้กับสิ่งแวดล้อม หรือมวลของระบบไม่คงที่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง
3. ระบบโดดเดี่ยว (แยกตัวหรือเอกเทศ) คือ ระบบที่ไม่เกิดการแลกเปลี่ยนพลังงานหรือมวลสารกับสิ่งแวดล้อม

กลไกการจัดการสิ่งแวดล้อม

รุ่งทิพย์ บารุงสุข (2555) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการ หมายถึง ตัวควบคุมให้มีระเบียบ อาจจะเป็นทั้งการลดหรือการเพิ่มศักยภาพสิ่งแวดล้อม ในทำนองเดียวกัน “กลไกการจัดการสิ่งแวดล้อม” หมายถึง “การควบคุมหรือการทำให้การบังคับให้ผลผลิตของระบบหนึ่ง เข้าสู่อีกระบบหนึ่งอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นกลไกการจัดการสิ่งแวดล้อมเมื่อเปรียบเทียบกับเทคโนโลยีจะสามารถแสดงกลไกได้ ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่แสดงบทบาทเป็นตัวจักรหรือกลไกสิ่งแวดล้อม เช่น ดิน หิน แร่ สัตว์ อากาศ ฯลฯ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์
2. เทคโนโลยีที่อาจเป็นฮาร์ดแวร์ที่มนุษย์สร้างขึ้นสามารถแสดงบทเป็นกลไกหรือตัวจักรในการเปลี่ยนแปลง
3. ประเพณี วัฒนธรรม รวมไปถึงความเชื่อ ศาสนา เหล่านี้เป็นกลไกหรือตัวจักรในการควบคุม

จักรพันธ์ ปัญจะสุวรรณ (2545) ได้กล่าวไว้ว่ากลไก คือ ตัวเร่ง ตัวควบคุม ตัวบังคับ ตัวดึงหรือตัวผลัก และตัวเปลี่ยนสิ่งนำเข้าเป็นสิ่งนำออก ซึ่งในคำเหล่านี้จึงสามารถให้คำนิยามของกลไก ได้ คือ “ตัวจัดการเปลี่ยนแปลงสถานภาพหนึ่งไปสู่อีกสถานภาพหนึ่ง” กล่าวได้อีกนัยหนึ่ง

ก็คือ กลไกเปรียบเสมือนเป็นตัวเปลี่ยน ซึ่งก็คือ “ระบบ” เปลี่ยนสภาพ ทั้งนี้เพราะว่า “กลไก” มีบทบาทอันหนึ่งอันใดต่อไปนี้ คือ

1. ตัวแปรสภาพจากสิ่งแวดล้อมหนึ่งไปสู่สิ่งแวดล้อมหนึ่ง ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
2. ตัวสร้างผลกักดันด้วยการบังคับหรือควบคุม
3. ตัวชี้ประสานมากกว่าสองสิ่ง
4. ตัวปลดปล่อยแรงผลกักดันสารให้เกิดกระบวนการสิ่งแวดล้อม

ภาพลักษณ์การจัดการสิ่งแวดล้อม

รุ่งทิพย์ บารุงสุข (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ภาพลักษณ์การจัดการสิ่งแวดล้อม คือ กระบวนการที่จะดำเนินการในการสร้างศักยภาพของสิ่งแวดล้อมและการควบคุมกิจกรรมของมนุษย์/ การจัดการ กล่าวได้เด่นชัดก็คือ การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการในการแปรหรือเปลี่ยนสิ่งนำเข้า (input) เข้าสู่หน่วยการสร้างแปรสภาพ (Conversion) ซึ่งประกอบด้วยตัวจักร (Mechenisms) ที่แสดงบทบาทเป็นเทคโนโลยีแปรเปลี่ยนทั้งที่เป็นซอฟต์แวร์เทคโนโลยี (Soft technology) และ ฮาร์ดเทคโนโลยี (Hard technology) รวมไปถึงหน่วยควบคุม (Control unit) การสูญเสียเพื่อจะได้นำสิ่งนำออก (Output) ให้ได้มาตรฐาน หรือคุณภาพที่ต้องประสงค์ ในภาพลักษณ์ที่บรรยายไว้ แสดงให้เห็นว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมให้ภาพลักษณ์ที่เป็นระบบ อันประกอบด้วย โครงสร้างสี่ส่วน คือ ส่วนนำเข้า (Input) ส่วนที่สอง คือ การแปรสภาพหรือหน่วยจัดการ (Management unit) รวมถึงหน่วยควบคุมของเสียและมลพิษทั้งกายภาพ เคมี ชีววิทยาและสังคม ซึ่งก็คือ กลุ่มสรรพสิ่งที่รวมกันอยู่อย่างเป็นระบบก็มี Niche ว่าเป็นระบบอะไรแล้วทำหน้าที่อะไร สรรพสิ่งเหล่านี้อาจนำมาใช้ประโยชน์ได้บ้างในธรรมชาติ ถ้าส่วนที่เหลือทำหน้าที่ปกติเหมือนเดิม แต่ถ้าเป็นระบบที่มนุษย์สร้างขึ้นกลุ่มสรรพสิ่งไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เลย ถ้าจะได้ก็ต้องน้อยซึ่งมีข้อจำกัดมาก และส่วนสุดท้าย คือ ส่วนนำออก (Output) หรือส่วนผลิตภัณฑ์ (Product) ทุก ๆ โครงสร้างทั้งสี่ส่วนนี้จะทำหน้าที่ของตนเอง ถ้าส่วนหนึ่งส่วนใดขาดประสิทธิภาพ จะทำให้ระบบการจัดการเกิดขึ้นไม่ได้ หรือถ้าเกิดก็เกิดอย่างมีประสิทธิภาพต่ำกว่าที่ควรจะเป็นความจริงแล้วนักจัดการสิ่งแวดล้อมสร้างศักยภาพของทุกส่วนให้เกิดสิ่งที่ต้องการให้เป็นไปตามศักยภาพของมัน โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันต้องควบคุมกิจกรรมทั้งที่ได้กำหนดไว้ในการสร้างศักยภาพและจากภายนอก หรือถูกสร้างขึ้นมาจากใหม่มิให้รบกวนหรือสร้างปัญหาขึ้นจนทำให้ทั้งระบบมีปัญหา

ศักยภาพทรัพยากรต่อการจัดการ

รุ่งทิพย์ บำรุงสุข (2555) ได้กล่าวถึงศักยภาพทรัพยากรต่อการจัดการ ไว้ว่า

1. ทรัพยากรธรรมชาติ

เป็นที่ทราบแล้วว่า ทรัพยากรธรรมชาติ บนพื้นโลกได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีสมบัติเฉพาะตัว และความเฉพาะตัวนี้ส่งผลให้นำไปประยุกต์ในการสร้างรูปแบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น ดังนี้

1.1 กลุ่มทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมดสิ้น ได้แก่ อากาศ แสงอาทิตย์และน้ำ ซึ่งเป็นกลุ่มทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นและขาดมิได้สำหรับมนุษย์และสิ่งมีชีวิตธรรมชาติให้ตลอดเวลา ทรัพยากรของโลกดวงอาทิตย์และหมู่ดวงดาวนั้นในอากาษยังเป็นปกติรูปแบบการจัดการจึงเน้นที่การควบคุมการปนเปื้อนเกินค่ามาตรฐานจนเป็นอันตรายต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อนึ่งถ้าพึ่งตัวทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น มีให้หมดธรรมชาติและเหมือน ๆ ที่เคยเป็นมาด้วยคุณภาพของทรัพยากรเหล่านี้ อาจกล่าวได้ว่า การปนเปื้อนจะสร้างปัญหาต่อทรัพยากรเหล่านี้ ดังนั้นการจัดการสิ่งแวดล้อม จึงมุ่งเน้นการควบคุมการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เป็นแหล่งปัญหา เช่น การเผาไหม้ของน้ำมันเชื้อเพลิง การเผาป่า การปล่อยควันพิษของโรงงานอุตสาหกรรม การระเหยของสารพิษการเผาไหม้วัสดุเคมี ฯลฯ ในกรณีที่เกิดปัญหาต่อทรัพยากรกลุ่มนี้ รูปแบบการจัดการมักจะเน้น การกรอง การทำให้ตกตะกอน การฆ่าฤทธิ์ การลดปริมาณสารพิษ หรือการสร้างสิ่งป้องกันในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น

1.2 กลุ่มทรัพยากรที่ใช้แล้วทดแทนได้ เป็นกลุ่มทรัพยากรที่ธรรมชาติสร้างขึ้นมา กลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่มีชีวิต ได้แก่ มนุษย์ พืช และสินค้า ซึ่งมีเอกลักษณ์เด่นที่ควบคุมโดยพันธุกรรมของแต่ละพันธุ์ หรือแต่ละชนิด ที่มีสมบัติพิเศษก็คือ มีการเกิดทดแทนส่วนที่ตายไปได้รูปแบบการจัดการจึงเน้นที่จะนำส่วนที่สูญสิ้นไปมาใช้ประโยชน์ต่อมนุษย์ ได้แก่ นำต้นไม้พืช หรือสินค้าที่มีอัตราการเจริญเติบโตเต็มที่มาใช้ประโยชน์บางกรณีจะนำส่วนที่ดีที่สุดให้คุณค่าสูงสุดมาใช้ประโยชน์ จำเป็นต้องสร้างสิ่งทดแทนให้ผลลัพท์ที่เก็บเกี่ยวมาใช้ประโยชน์ อย่างไรก็ตามรูปแบบการจัดการของทรัพยากรที่ใช้แล้วทดแทนได้มักจะกำหนดพื้นที่ปริมาณเก็บเกี่ยว ขนาดที่เก็บเกี่ยว เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวเวลาที่เก็บเกี่ยวและฟื้นตัวโดยธรรมชาติและเทคโนโลยีช่วยเหลือ ในขณะที่เดียวกันจะมีการดูแล รักษาเก็บเอาไว้ทำพันธุ์สงวนแบ่งเขต ฟื้นฟู ป้องกัน และพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มจนเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ได้

1.3 กลุ่มทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป เป็นทรัพยากรที่ต้องใช้แล้วหมดไปไม่วันใดก็วันหนึ่ง ความจริงแล้วมีการเกิดขึ้นทดแทนเช่นเดียวกับกลุ่มทรัพยากรที่ใช้แล้วทดแทนได้ แต่การทดแทนนั้นช้ามาก อาจใช้เวลาเป็นหมื่น ๆ ปีก็มี เช่น หิน ดิน แร่ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ

รูปแบบการจัดการจึงเน้นสองประเด็น โดยประเด็นแรกใช้เทคโนโลยีสูง และประเด็นที่สอง คือ การนำกลับมาใช้ และรีไซเคิล ทั้งสองประเด็นนี้มีสิ่งที่ตรงกัน คือ ต้องสร้างเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพสูงในการนำไปใช้ในการจัดการ อีกส่วนที่ต้องตระหนักเสมอคือ ที่ใช้หรือจัดการทรัพยากรประเภทนี้ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในการนำมาใช้ของทรัพยากรกลุ่มนี้ตลอดจนเข้าใจในการควบคุมของเสียและมลพิษ รวมไปถึงการนำกลับมาใช้และรีไซเคิลว่า ต้องทำอย่างไร เมื่อไหร่ ที่ไหน และเพื่ออะไร เหล่านี้เป็นต้น อนึ่ง โดยทั่วไปแล้วรูปแบบการจัดการทรัพยากรกลุ่มนี้มักจะใช้เทคโนโลยีสูง ผู้จัดการและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความรู้และความเข้าใจสูง

2. ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น

เป็นทรัพยากรที่มนุษย์ใช้เทคโนโลยีแปรเปลี่ยน หรือสร้างทรัพยากรธรรมชาติทั้งกายภาพและชีวภาพ ให้เปลี่ยนรูปเป็นทรัพยากรอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งต่างก็มีคุณลักษณะในการจัดการเพาะ ได้แก่ การปลูก สร้างสวนป่า การเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า การปลูสัตว์ การปลูกพืชเพื่อผลิตอาหารมนุษย์และสัตว์ การประปา กรมชลประทาน เมือง ชุมชน เทคโนโลยี กำจัดมลพิษสิ่งแวดล้อม แผนการใช้ที่ดิน ผังเมือง ระบบคมนาคมและการสื่อสาร ฯลฯ จะเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดการแต่ละชนิด แต่ละประเภทจะมีความแตกต่างกันอย่างสมบูรณ์ ต้องอาศัยเทคโนโลยีและบุคลากรเฉพาะด้านทั้งสิ้น เพื่อให้เห็นภาพรวมของรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน

เกษม จันทรแก้ว (2540) ได้นำภาพลักษณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ให้เป็นตัวแทนของสิ่งแวดล้อม โดยให้เป็นคำนิยามของการจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการดำเนินการอย่างมีระบบในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์โดยไม่มีผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อการมีใช้ในอนาคตต่อไป ซึ่งคำนิยามนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นและทรัพยากรธรรมชาติทั้งสามกลุ่มที่กล่าวมาแล้วตั้งแต่ต้น อันมีรูปแบบเฉพาะแต่ละกลุ่มของทรัพยากรเพื่อให้เห็นภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเด่นชัดและเป็นภาพเดียวกัน นักวิชาการได้ให้คำนิยามของการจัดการสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้ คือ “ขบวนการกำหนดให้ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมีส่วนทำให้การใช้สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมให้สิ่งที่ต้องการพื้นฐานขั้นต่ำหรือความจำเป็นขั้นพื้นฐาน” จะเห็นได้ว่าคำนิยามนี้ได้ควบคุมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น เชื่อว่าจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างดี อนึ่ง การนำคำนิยามนี้ไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเทคโนโลยีของเสียและมลพิษ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม คงเป็นเรื่องยุ่งยากและต้องใช้แนวคิดหลายขั้นตอน เหมาะสำหรับผู้มีความลึกซึ้งและมีประสบการณ์ในการจัดการแล้ว เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจ จึงได้นำมาบรรยายรูปแบบการจัดการเทคโนโลยีของเสียและมลพิษและสิ่งแวดล้อมทางสังคมในตอนต่อไปโดยเฉพาะ

รูปแบบการจัดการของเสียและมลพิษสิ่งแวดล้อม

รุ่งทิพย์ บำรุงสุข (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าจะให้นิยามง่าย ๆ ย่อมจะเป็นการดี ในการนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการให้เกิดประสิทธิผลอย่างยิ่ง เพราะทั้งของเสียและมลพิษ ต่างมีความสลับซับซ้อนมาก การให้ความหมายง่าย ๆ จึงเป็นนำไปสู่การสร้างรูปแบบได้อย่างดี ดังนี้

1. ของเสีย

ของเสีย หมายถึง ของที่ไม่ต้องการอาจจะเป็นที่ต้องการของอีกคนหนึ่งได้ ดังนั้น ของเสีย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ของเสียนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคล ความไม่ต้องการนั้น อาจขึ้นอยู่กับคุณภาพของสิ่งนั้น เวลา สถานที่ และสถานการณ์สิ่งแวดล้อม รูปแบบการจัดการ จึงเน้นการสร้างศักยภาพให้ของเสียหรือของที่ไม่ต้องการให้เป็น สิ่งที่ต้องการได้ด้วยวิธีการบำบัด และกำจัดคุณภาพของเสียบางส่วนหรือทั้งหมดให้เป็นที่ต้องการได้ ของเสียที่กล่าวนี้เป็นของแข็ง น้ำเสีย ก๊าซ เหล่านี้มีวิธีบำบัดหรือกำจัดเฉพาะ เช่น การเผา การฝังกลบ การฆ่าฤทธิ์ การสกัด การทำให้ตกตะกอน ฯลฯ

2. มลพิษสิ่งแวดล้อม

มลพิษสิ่งแวดล้อม เป็นภาวะมลพิษสิ่งแวดล้อมที่มีมลสารหรือสิ่งปนเปื้อนอยู่ เกินค่ามาตรฐานของค่าธรรมชาติ ทำให้สิ่งแวดล้อมนั้นเป็นพิษ มลพิษในสิ่งแวดล้อมนั้นมีลักษณะ เป็นของแข็ง ของเหลว และมลพิษทางฟิสิกส์ การจัดการจึงต้องกำจัด หรือบำบัดมลพิษเหล่านั้น ให้เจือจางหรือเป็นพิษเกินค่ามาตรฐานค่าธรรมชาติโดยวิธีการกำจัด หรือบำบัด โดยเฉพาะ เช่น การเผา การฝังกลบ การกรอง การทำให้ตกตะกอน การฆ่าฤทธิ์ หรือการสกัดกั้น ฯลฯ

รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมทางสังคม

รุ่งทิพย์ บำรุงสุข (2549) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งแวดล้อมทางสังคมนั้นเป็นเรื่องของการเป็น ผู้บริโภคสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการสร้างศักยภาพสิ่งแวดล้อมและการควบคุมกิจกรรม ล้วนเกี่ยวข้องกับการบริโภคทั้งสิ้น การจัดการจึงเน้นการควบคุมทั้งปริมาณและคุณภาพของ ประชากร การให้การศึกษา การสร้างศรัทธาทางสาธารณสุข อนามัย การส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม การส่งเสริมและควบคุมการพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างมาตรการความปลอดภัยของชีวิตและ ทรัพย์สินการนันทนาการและชดเชย เหล่านี้มีวิธีการจัดการเฉพาะที่สำคัญยิ่งก็คือ ต้องดำเนินการ จัดการทุกรูปแบบอย่างพร้อมเพียงกัน ต่างก็มีความสำคัญต่อกันและกัน

โครงสร้างของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

รุ่งทิพย์ บำรุงสุข (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นการกำหนด กิจกรรมการจัดการ พร้อมทั้งต้องสร้างกระบวนการ กำกับกิจกรรมการดำเนินการนั้น ๆ ในการสร้าง

ศักยภาพการคงสภาพของสิ่งแวดล้อมและการควบคุมกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงศักยภาพของสิ่งแวดล้อมนั้น แต่การที่จะสร้างกระบวนการใดนั้นจำเป็นต้องเข้าใจว่าสิ่งแวดล้อมที่ต้องการจัดการเท่านั้นเป็นมิติใด คือ ทรัพยากร เทคโนโลยี ของเสียและมลพิษ และสังคมสิ่งแวดล้อมแล้วจึงจะดำเนินการให้เกิด “กระบวนการ” ได้อย่างไรก็ตามการสร้างกระบวนการไม่ว่า สิ่งแวดล้อมใดก็ตามจะมีโลกทัศน์ที่คล้ายคลึงกัน

การประยุกต์ทฤษฎีทางสิ่งแวดล้อมเพื่อการจัดการ

รุ่งทิพย์ บำรุงสุข (2555) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นที่ทราบดีว่าการศึกษาลingkunganต้องอาศัยศาสตร์ในรูปแบบสหวิทยาการ เพื่อสร้างองค์ความรู้โดยใช้วิธีผสมผสานแบบยั่งยืนหนึ่งใดหรือทั้งหมด เช่น การผสมผสานแบบทฤษฎี การผสมผสานแบบถ่ายเท การผสมผสานแบบเชื่อมผสาน การผสมผสานแบบเวลาและพื้นที่ การผสมผสานแบบเทคโนโลยี และการผสมผสานแบบเส้นลำธาร ความรู้เหล่านี้อาจเป็นความรู้ในทางทฤษฎี ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เมื่อผสมผสานความรู้ เหล่านี้รวมกันประสบการณ์ก็สามารถจะนำไปสู่การปฏิบัติได้ทางการจัดการสิ่งแวดล้อม ต้องใช้รูปแบบหลากหลายวิธีการผสมผสานให้เกิดแนวทางการจัดการทั้งรูปธรรมและนามธรรม ที่สำคัญ ๆ ที่นำมาใช้การจัดการสิ่งแวดล้อมสามารถนำมาประยุกต์ได้ มีด้วยกัน 5 ประการ ได้แก่

ทฤษฎีทางนิเวศพัฒนา

จิราภรณ์ คชเสนี (2556) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีทางนิเวศพัฒนา (Eco development) เป็นศาสตร์ที่ผสมผสานระหว่างนิเวศวิทยาและการพัฒนา (เศรษฐศาสตร์) เข้าด้วยกัน โดยให้แนวคิดว่าการพัฒนาใด ๆ ก็ตามย่อมทำได้ แต่อยู่ในขอบข่ายของนิเวศวิทยา กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของระบบนิเวศใด ๆ ต้องไปสร้างความไม่สมดุลหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างมากเกินไปจนสมรรถภาพที่แสดงบทบาท การทำงานของระบบได้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสิ่งแวดล้อม เกินความสามารถของธรรมชาติทำให้โครงสร้างสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นฟื้นคืนสภาพเดิมได้ จนทำให้การทำงานของระบบเปลี่ยนแปลงไปหรืออาจเปลี่ยนแปลงไปมากเกินไปจนไม่สามารถฟื้นคืนตัวได้แม้ว่าจะใช้เทคโนโลยีช่วยก็ตาม

แนวคิดทางนิเวศพัฒนานี้ชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสิ่งแวดล้อมใด ๆ ย่อมเป็นไปได้แต่ไม่เกินขีดความสามารถของระบบที่จะฟื้นคืนสภาพตั้งแต่โครงสร้างสิ่งแวดล้อม ด้วยความสามารถของธรรมชาติและเทคโนโลยีทั้งตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น การที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามความต้องการได้นั้นต้องมีความเข้าใจทฤษฎีทางนิเวศวิทยาและทฤษฎีทางการพัฒนาร่วมกับความเข้าใจในการผสมผสานการจัดการสิ่งแวดล้อมแต่ละอย่าง ดังมีรายละเอียดพอสรุปสังเขป คือ

ทฤษฎีทางนิเวศวิทยา

จิราภรณ์ คชเสนี (2556) ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้ทางทฤษฎีทางนิเวศวิทยาเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าพื้นฐานที่สำคัญที่จะนำไปสู่การสร้างแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมที่เด่นชัดและมีขั้นตอน ประกอบด้วย

1. คุณค่าทางนิเวศวิทยา หมายถึง ภาวะของสิ่งแวดล้อมที่อยู่กันอย่างเป็นระบบอยู่ในภาวะสมดุล ภาวะเตือนภัย เสี่ยงภัย และวิกฤต
2. คุณภาพการทำงาน หมายถึง การใช้ผลิตผลของการทำงานของระบบเป็นตัวชี้วัดผลของการจัดการ โดยใช้หลักการพื้นฐานทางนิเวศวิทยา ตัวคุณภาพที่ใช้เพื่อชี้ว่าภาวะแวดล้อมใดที่จัดการนั้นอยู่ในภาวะสมดุล เตือนภัย เสี่ยงภัย หรือวิกฤต

ทฤษฎีทางการพัฒนา

จิราภรณ์ คชเสนี (2556) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง การทำให้ดีขึ้นจากที่เคยเป็นมา การพัฒนาจะเน้นการให้มาซึ่งผลผลิตมากกว่าปกติ โดยอาศัยเทคโนโลยีขั้นสูงกว่า ซึ่งโดยทั่วไปแล้วไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมนัก (ในอดีต) กล่าวคือ การเกิดของเสียและมลพิษสิ่งแวดล้อมมักจะเป็นเรื่องรองหรือไม่คิดถึงถ้าจะนำมาพิจารณาก็จะเน้นให้ได้ผลผลิตรูปใหม่ที่ได้จากของเสียหรือมวลสารที่เกิดจากกระบวนการผลิต อย่างไรก็ตามมีรูปแบบการพัฒนาหลากหลายประเภท ได้แก่

1. การพัฒนาเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการผลิตสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเป็นตัวเงินและรายได้เป็นหลัก ได้แก่ การพัฒนาด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม คมนาคมขนส่ง การสื่อสาร การพาณิชย์ และการตลาด

2. การพัฒนาสังคม มุ่งเน้นการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การศึกษา สาธารณสุข ศิลปวัฒนธรรม โภชนาการ อาชีพว่าง การปราบปรามยาเสพติด ฯลฯ

3. การพัฒนาการเมืองและการปกครอง มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีความสามารถในการทำความเข้าใจต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยและการปกครองท้องถิ่น

การพัฒนายังมีหลากหลายที่กล่าวมาแล้ว แต่เป็นรูปแบบการพัฒนาเฉพาะ เช่น พัฒนากองทัพ การพัฒนาสำนักทางสิ่งแวดล้อม ฯลฯ แต่ในเบื้องหลังการพัฒนาเหล่านี้มักทั้งความสำคัญและบทบาทของนิเวศวิทยาแล้วเชื่อว่าจะเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืนซึ่งต่างก็ต้องดำเนินการแบบผสมผสานทั้งสิ้นดังได้กล่าวมาข้างต้น

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานสิ่งแวดล้อมโดยภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทบาทของภาครัฐในการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด (2555) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของภาครัฐในการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางภาครัฐได้ดำเนินการ โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ป้องกันและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการตามที่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดไว้ ทั้งระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น โดยแต่ละหน่วยงานทุกระดับการปกครองต้องเตรียมโครงการในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมพร้อมจัดงบประมาณในการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ ซึ่งหน่วยงานจากส่วนกลางที่มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 แล้วเสร็จ และนำเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณา นโยบายและแผนงานดังกล่าวผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ก็ได้จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555-2559 และได้ประกาศเป็นประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555-2559 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับทั่วไป วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 นอกจากนี้แล้ว สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ยังได้พยายามให้หน่วยงานระดับต่าง ๆ นำแผนจัดการดังกล่าวไปเป็นกรอบในการจัดทำแผนของหน่วยงานนั้น ๆ

สถานการณ์ปัญหา

มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด (2555) ได้กล่าวไว้ว่า เนื่องจากในช่วงเวลาที่ผ่านมามองเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนว่าการควบคุมและป้องกันเพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศได้มีการดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง แต่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่มีเอกภาพอย่างชัดเจน รัฐจึงได้ดำเนินการจัดทำกรอบแนวนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 ซึ่งถือว่าเป็นกรอบสำหรับการดำเนินการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในอนาคต

1. การประเมินสถานการณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจนถึงปัจจุบันบ่งชี้ปัญหาที่ จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข คือ ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านดินและการใช้ที่ดิน ด้านน้ำ ด้านป่าไม้ ด้านมลพิษทางน้ำ ด้านมลพิษทางอากาศ และเสียงและด้านมลพิษจากขยะและสิ่งปฏิกูล
2. ความรู้และความเข้าใจในการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับท้องถิ่นไม่เพียงพอก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมาก ทั้ง ๆ ที่หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้พยายามให้ความรู้ในลักษณะต่าง ๆ ก็ตาม แต่เนื่องจากความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมยังมีน้อยทำให้การตัดสินใจในบางครั้งไม่ได้คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเลย
3. การขาดการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานของรัฐในการบริหารและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้ประชาชนเกิดความเคลงใจว่าโครงการต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น จะมีผลกระทบต่อตนและครอบครัวอย่างไร ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นมักจะกลายเป็นปัญหาระดับชาติที่ทำให้เกิดความเสียหาย เช่น การคัดค้านโครงการพัฒนาของรัฐที่ได้มีการศึกษาในรายละเอียดของผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้ว เป็นต้น
4. การขาดการเข้มงวดกวดขันต่อผู้ก่อให้เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้ง ๆ ที่มีกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ อยู่แล้ว ทำให้ยังคงมีการทำลายสภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลกระทบจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังจะเห็นจากคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ ในลุ่มน้ำต่าง ๆ คุณภาพอากาศในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นต้น
5. การไม่ประสานงานกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีอยู่ตลอดมา โดยแต่ละหน่วยงานต่างมีกฎหมายรองรับวิธีปฏิบัติงานของตนทำให้การควบคุมและป้องกันผลกระทบ สิ่งแวดล้อมยังเป็นไปได้ยาก

การดำเนินงาน

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นกรอบการปฏิบัติสำหรับช่วงเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 11 ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2559 ซึ่งเห็นควรให้เน้นการปรับปรุงแก้ไขทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีปัญหาเร่งด่วน 6 ด้าน คือ ด้านดินและการใช้ที่ดิน ด้านน้ำ ด้านป่าไม้ ด้านมลพิษทางน้ำ ด้านมลพิษทางอากาศ และเสียงและด้านมลพิษจากขยะและสิ่งปฏิกูล เพื่อเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ทั้ง 6 ด้าน รวมทั้งการบูรณะฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมธรรมชาติสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม สิ่งแวดล้อมชุมชน การศึกษาและประชาสัมพันธ์ เพื่อสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อมปรับปรุงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและ

จัดการทรัพยากรธรรมชาติและระบบโครงสร้างการประสานงานระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพและมี เอกภาพในการจัดการมากขึ้น ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่ล้าสมัยและปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมของประชาชนที่มีต่อความสำคัญของการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเน้นการทำงานทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยจะกระจายอำนาจในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม ไปยังท้องถิ่นให้มากขึ้น สนับสนุนให้ท้องถิ่น จัดตั้งชมรมหรือกลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเพื่อเป็นหูเป็นตาช่วยหน่วยงานราชการ และ ประสานแจ้งข่าวสารต่อทางราชการได้ พร้อมทั้งเสนอแนะงานทางด้านสิ่งแวดล้อมให้กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มากขึ้น โดยให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่มีอยู่ทั่วประเทศ 12 แห่งเป็นตัวประสานงานระหว่างกลุ่มเหล่านี้กับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ มีความรู้สึกหวงแหนสิ่งแวดล้อม เมื่อ ชุมชนมีปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมกลุ่มเหล่านี้ก็จะเข้าไปดูแลพื้นที่ที่น่าจะเข้าไปสนับสนุนให้ เกิดกลุ่มเหล่านี้ขึ้นก่อนพื้นที่อื่น ๆ คือ เขตควบคุมมลพิษทั้งหลายพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมพื้นที่ เขตเศรษฐกิจและเมืองท่องเที่ยว ซึ่งขณะนี้ได้ประสานไปยังกรมควบคุมมลพิษและประสานงาน กับองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศเพื่อดำเนินการเรื่องนี้แล้ว

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ที่มีอยู่มากมาย ซึ่งกฎหมายและ ระเบียบที่สำคัญ ๆ นั้น ประกอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งได้กำหนด สิทธิของบุคคลและชุมชนในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่ดี ปราศจากมลพิษหรือภาวะมลพิษเพื่อสุขภาพชีวิต ที่ดีของประชาชน

1. รับธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อมซึ่งได้ระบุไว้ในสิทธิของชุมชน ในมาตรา 66 ได้ให้สิทธิแก่บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและ ยั่งยืน และในมาตรา 67 ได้กำหนดสิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพและ ในการคุ้มครองส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่อง

ในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของคนย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม ชุมชนมีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยงานราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบัญญัตินี้ หากมีการดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพจะกระทำมิได้เว้นแต่จะได้รับการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติด้านสุขภาพให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญกับกรมีส่วนร่วมและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังมีพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไว้ด้วย

สุนิสา ละวรรณแก้ว (2555) ได้กล่าวไว้ว่า อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 รับรองอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

มาตรา 6 “รับธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้” ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญได้ตามแนวนโยบายบริหารราชการแผ่นดินที่เน้นการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 66 “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรวมทั้งหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน”

มาตรา 78 (3) “การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงตนเองและตัดสินใจ ในกิจกรรมของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณสุข โภคและ สาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศรวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียม

กันทั่วประเทศรวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น”

มาตรา 290 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายบัญญัติ กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่
2. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่ เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน
3. การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่ม โครงการหรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

จากกฎหมายดังกล่าว เป็นการให้อำนาจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นถึงการสร้างกฎหมายรองรับการทำงานในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในระดับพื้นที่ โดยให้อำนาจกับหน่วยงานท้องถิ่นในการดูแลเพื่อให้การดำเนินงานเป็นที่เกี่ยวข้องกับชุมชนมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จและสามารถดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ตามอำนาจกฎหมายที่ได้กำหนดไว้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น นับเป็นการสนับสนุนให้การแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความยั่งยืนเกิดความสมดุล เพราะเกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน เกิดความรักความหวงแหนในทรัพยากร ซึ่งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ทั้งชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้อย่างจริงจังและตรงจุด การให้อำนาจกับชุมชนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกันโดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดข้อบัญญัติท้องถิ่นขึ้นมารองรับการดำเนินงานของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของชุมชนมีประสิทธิภาพ ได้รับการยอมรับและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการตราข้อบัญญัติตำบลขึ้นมาเพื่อรองรับการดำเนินงานของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน

2. พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายว่าด้วยสิ่งแวดล้อมที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ

โดยในมาตรา 6 ได้บอกถึงสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งสาระสำคัญได้ระบุให้ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ของบุคคลในการได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เว้นแต่ข้อมูลหรือข่าวสารที่ทางราชการถือว่าเป็นความลับเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ หรือความลับเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในทรัพย์สิน หรือสิทธิทางการค้า หรือกิจการของบุคคลใดที่ได้รับ ความคุ้มครองตามกฎหมาย รวมถึงสิทธิในการได้รับชดเชยค่าเสียหาย หรือค่าทดแทนจากรัฐ ในกรณีที่ได้รับ ความเสียหายจากอันตรายที่เกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษหรือภาวะมลพิษ อันมีสาเหตุมาจากกิจการหรือโครงการใดที่ริเริ่ม สนับสนุนหรือ ดำเนินการโดยส่วนราชการหรือ รัฐวิสาหกิจ การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสามารถร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำความผิดต่อเจ้าพนักงาน ในกรณีที่ได้พบเห็นการกระทำใด ๆ อันเป็นการละเมิด หรือฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 กำหนดให้มีการจัดทำ “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม” ดังนี้

มาตรา 35 ให้รัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจัดทำ แผนปฏิบัติ การเรียกว่า “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม” เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผน การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งกำหนดขึ้นตามมาตรา 13 (1)

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติ การให้เป็นไปตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยบรรลุวัตถุประสงค์และ เป้าหมายที่กำหนด ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* มีหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนงานหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น

มาตรา 36 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 35 อาจจัดทำเป็นแผนระยะสั้น ระยะกลาง หรือระยะยาวได้ตามความเหมาะสม และควรจะต้องประกอบด้วยแผนงานและ แนวทางการดำเนินงานในเรื่องดังต่อไปนี้

1. การจัดการคุณภาพอากาศ น้ำและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่น ๆ
2. การควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด
3. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม

4. การประมาณการเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินกองทุนที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

5. การจัดองค์กรและระเบียบการบริหารงานเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงาน ระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและระหว่างส่วนราชการกับเอกชน รวมทั้งการกำหนดอัตราค่าจ้างพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงาน ตามแผน

6. การตรากฎหมายและออกกฎข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ คำสั่ง และประกาศที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานตามแผน

7. การตรวจสอบ ติดตาม และวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อประโยชน์ในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดี ปราศจากมลพิษหรือภาวะมลพิษ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ซึ่งการดำเนินตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 จะเกิดผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้นหากประชาชนให้การมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

“บทบาท” หมายถึง ลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้นบทบาทจึงมีความสัมพันธ์กับอำนาจและหน้าที่ บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ กล่าวคือ การดำเนินการส่งเสริม การประสาน และการสนับสนุน

1. การดำเนินการ หมายถึง การจัดหาหรือจัดให้มี บำรุงรักษาให้คงสภาพที่ดีตลอดไป กำจัดให้หมดไป บำบัดฟื้นฟู ปรับปรุงให้มีสภาพดีขึ้น ควบคุมการใช้ประโยชน์ให้เป็นไปตามที่กำหนด ศึกษาวิจัยให้ได้วิธีการหรือองค์ความรู้ เฝ้าระวังให้ทราบเหตุหรือแหล่งเกิดเหตุ การติดตามและตรวจสอบ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบต้องจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยใช้กรอบแนวทางตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546

1.2 เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องคุ้มครอง ฟื้นฟู และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรจาก

ธรรมชาติ การดูแลรักษาที่สาธารณะ การบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ ทางระบายน้ำ และการรักษา
ความเป็นระเบียบเรียบร้อย

กรณี การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่อนุรักษ์ตาม
กฎหมาย ซึ่ง หมายถึง เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า พื้นที่ลุ่มน้ำ
ชั้น 1 และ เขตอนุรักษ์ป่าชายเลน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประสานให้หน่วยงาน
ที่รับผิดชอบเป็นผู้ดำเนินการ

1.3 เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษ
ในเขตพื้นที่ อาทิ การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย กรณีการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษา
ทรัพยากรธรรมชาติ การป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษ ซึ่งคาบเกี่ยวระหว่างองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในเขตจังหวัด เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมดำเนินการ หรือ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ เช่น การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม
การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม เป็นต้น

1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ต้องบำรุงศิลปปะ จารีต ภูมิปัญญาท้องถิ่น
และวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.5 เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวัง
สิ่งแวดล้อม

1.6 องค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องจัดทำระบบข้อมูลเพื่อการวางแผน และเป็น
ศูนย์รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในจังหวัด

1.7 องค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องจัดทำและปรับปรุงผังเมือง ภายในปี พ.ศ. 2547
ในการจัดทำผังเมืองรวมจังหวัด ส่วนเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีการวางแผน
และปรับปรุงผังเมืองรวม ภายในปี พ.ศ. 2553

1.8 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ต้องดำเนินงานจัดทำโครงการจัดการ
คุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอเข้าสู่ระบบแผน ปฏิบัติการ เพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับ
จังหวัด

1.9 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ สามารถจัดจ้างและซื้อบริการจาก
หน่วยงานอื่น ๆ จากภาคเอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ
แล้วแต่กรณี

นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังมีบทบาทในการดำเนินงานก่อสร้างและ
บำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ หรือมีการเกี่ยวเนื่องกับหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หรือในลักษณะที่เป็นเครือข่ายหลักในการเชื่อมโยงกับแผนงานโครงการ และที่ดำเนินโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตจังหวัด

อย่างไรก็ตาม บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการดำเนินการใด ๆ ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด จะต้องเป็นอำนาจและหน้าที่กฎหมายกำหนด และดำเนินการเท่าที่จำเป็น หรือเป็นกรณีที่เกิดศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

2. การส่งเสริม หมายถึง การให้หรือเพิ่มเติมในด้านความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึก และความตระหนัก การมีส่วนร่วม และความพร้อมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบมีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในท้องถิ่นและบุคคลในองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับเทศบาลยังต้องมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการด้วย

3. การประสาน หมายถึง การสื่อสารหรือการดำเนินการใด ๆ ให้เกิดความร่วมมือหรือเกิดการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงาน อื่น รวมทั้งให้เกิดบูรณาการในการบริหารจัดการในพื้นที่ เพื่อลดความซ้ำซ้อน สนับสนุนงานซึ่งกันและกัน ลดค่าใช้จ่าย และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

การประสานส่วนใหญ่เป็นบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งต้องประสานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีบทบาทประสานการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการ จัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 เพื่อ ไปจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดต่อไป

3.2 องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีบทบาทประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ตลอดจนประสานการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างท้องถิ่นในเขตจังหวัด

3.3 องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีบทบาทประสานองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตจังหวัดอื่น กรณีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่คาบเกี่ยวระหว่างจังหวัด

4. การสนับสนุน หมายถึง การให้หรือให้ไว้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรกล แรงงาน ข้อมูลและงบประมาณเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานการสนับสนุนส่วนใหญ่เป็นบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมีบทบาทในการจัดสรรงบประมาณ และสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณให้แก่ข้าราชการส่วนกลาง

และส่วนภูมิภาค เฉพาะในกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จะต้องดำเนินการเอง แต่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ เนื่องจากเป็นงานปฏิบัติซึ่งต้องใช้เทคนิควิชาการสูง และหน่วยงานของรัฐนั้นมีความสามารถที่จะดำเนินการได้ดีกว่า และผลของการให้การสนับสนุนนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกรณีเร่งด่วน และจำเป็น หากไม่ดำเนินการจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประชาชนสนับสนุนงบประมาณให้แก่

ประชาคม องค์กรประชาชน ควรเป็นไปในลักษณะของการส่งเสริมความสามารถดำเนินการ

โดยใช้ศักยภาพของตนเองในการบริหารจัดการในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับ

ผลประโยชน์ โดยไม่ให้การสนับสนุนในลักษณะของการให้สิ่งของหรือการดำเนินการแทน

โดยสรุปแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบมีบทบาท ดังนี้

บทบาทของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

1. ดำเนินการในเขตท้องถิ่นของตนเอง

2. ประสานและร่วมดำเนินการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

กรณีที่เกิดผลกระทบต่อประชาชนในเขตท้องถิ่น และกรณีการจัดการซึ่งคาบเกี่ยวระหว่างพื้นที่

3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

1. ดำเนินการในกรณีที่เกินขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นในเขต

จังหวัด หรือเป็นกรณีคาบเกี่ยวระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด

2. ร่วมดำเนินการกับองค์กรปกครองส่วนจังหวัดอื่น ๆ ในกรณีคาบเกี่ยว

3. ประสานการดำเนินงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

4. สนับสนุนงบประมาณและอื่น ๆ เพื่อการดำเนินการของส่วนราชการ และองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด

บทบาทของเทศบาลในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม อำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบ เกี่ยวกับ

การดำเนินงานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ว่าด้วยการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

พร้อมทั้งกฎหมายอื่นใดที่เกี่ยวข้องในด้านของการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมจัดการด้าน

สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมมุ่งเน้นการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม อันเนื่องจาก

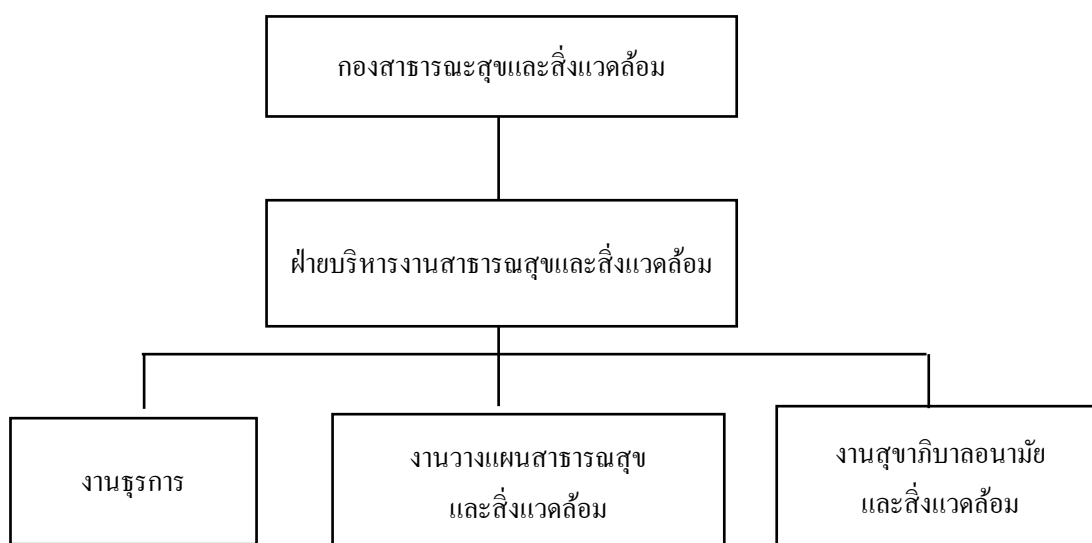
ภาวะมลพิษ และประสานการบริหารจัดการบำรุงรักษารวมทั้งการใช้ประโยชน์จาก

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น รวมทั้งการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

กำหนดนโยบายแนวทางปฏิบัติงาน ตลอดจนประสานแผนการให้บริการสาธารณสุขและ

สิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามนโยบายหลักของผู้บริหารท้องถิ่นและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดและส่วนกลาง พร้อมทั้งปฏิบัติงานอื่นใดที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น ดังนี้

1. ฝ่ายงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบ ช่วยควบคุม ดูแล และ รับผิดชอบบริหารงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ
2. งานธุรการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านสารบรรณและธุรการทั่วไป
3. งานแผนงานกองสาธารณสุข มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษา วิจัย วิเคราะห์ และจัดทำแผนงานด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ประมวลแผนและหาความจำเป็นของแผนโครงการของส่วนราชการต่าง ๆ ในรูปแบบของงานหลักของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
4. งานสุขาภิบาลอนามัยและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย การควบคุมกำกับดูแลและอำนวยความสะดวกดำเนินการส่งเสริมสุขภาพ จัดแบ่งกลุ่มงาน ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาด โดยการเก็บรวบรวม ขนส่งมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลไปกำจัดตามหลักสุขาภิบาล

ภาพที่ 2 โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยตรง

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

เทศบาลเมืองพนัสนิคม หรือ เมืองพนัสนิคม ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี เป็นเทศบาลขนาดกลางมีเนื้อที่ครอบคลุมตำบลพนัสนิคมทั้งตำบล โดย

เทศบาลเมืองพนัสนิคมถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัด ชลบุรี 14 มีนาคม พ.ศ. 2480 ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 มีฐานะเป็นเทศบาลเมือง มีพื้นที่ 2.76 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 87 กิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองชลบุรี 22 กิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองฉะเชิงเทรา 28 กิโลเมตร

ประชากร

1. จำนวนหลังคาเรือนในเขตเทศบาล 4,640 หลังคาเรือน แยกเป็น 3,200 ครอบครัวย
2. จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตามฐานทะเบียนราษฎร 11,080 คน แยกเป็น ชาย 5,046 คน หญิง 6,034 คน
3. จำนวนประชากรต่างด้าวที่จดทะเบียนในเขตเทศบาล 587 คน แยกเป็น ชาย 232 คน หญิง 355 คน

การประกอบอาชีพ

ชาวพนัสนิคมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพาณิชยกรรม และหัตถกรรมที่สร้างรายได้และชื่อเสียงให้กับชาวพนัสนิคมเป็นอย่างมาก คือ “การจักสาน” เครื่องจักสานพนัสนิคมเป็นผลิตผลจากการใช้ไม้ไผ่มาเป็นวัสดุในการจัดทำ สามารถสร้างสรรค์เป็นรูปทรงและขนาดต่าง ๆ ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย เช่น กระจ่า ตะกร้า ฝาชี เครื่องประดับตกแต่งต่าง ๆ ฯลฯ

วิสัยทัศน์/ พันธกิจ

วิสัยทัศน์เทศบาลเมืองพนัสนิคม (Vision)

“พัฒนาเมืองพนัสนิคมเป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง และกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน ด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้”

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาเมือง โครงสร้างทางกายภาพ การใช้ประโยชน์ในที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. การรักษาความสงบเรียบร้อย ส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา แก้ไขปัญหาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
4. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกด้าน
5. บริหารราชการภายใต้หลักการของความ โปร่งใสและตรวจสอบได้
6. พัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

เป้าประสงค์ (Goals)

1. พัฒนาระบบบริการสาธารณะที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
2. สร้างเสริมความสงบเรียบร้อย การอำนวยความสะดวก และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. ส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง และประชาชนอยู่เย็นเป็นสุขตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนในทุก ๆ ด้าน
5. เพิ่มขีดสมรรถนะองค์กรให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ด้วยหลักธรรมาภิบาล และมีภาพลักษณ์ที่ดีต่อสาธารณชน

6. อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของชาวเมืองพนักนิคม

กิจกรรมส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และยกย่องเชิดชูเกียรติ (เปิดแหล่งเรียนรู้ เมืองต้นแบบในการจัดการสิ่งแวดล้อม: เทศบาลเมืองพนักนิคมจังหวัดชลบุรี) ภายใต้อำนาจของโครงการเมืองต้นแบบสิ่งแวดล้อมเมืองยั่งยืนอาเซียน ในวันพฤหัสบดีที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2558 เป็นรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมยั่งยืน การอนุรักษ์และขึ้นทะเบียนต้นไม้ และปลูกต้นไม้มงคล

ในการดำเนินงานได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเอง และยกระดับผู้การเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในแผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน มาเป็นแบบอย่างการดำเนินงาน ที่ดีในการขับเคลื่อนกิจกรรม ซึ่งเทศบาลเมืองพนักนิคม เป็นแบบอย่างการดำเนินงาน ที่ดีในการขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมและยกระดับผู้การเป็นแหล่งเรียนรู้และเมืองต้นแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

โครงการเทศบาลคาร์บอนต่ำ

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภาวะโลกร้อน ทำให้เกิดภัยพิบัติที่มีความถี่สูงขึ้น ทวีความรุนแรงมากขึ้นในทุกภูมิภาคของโลก ล้วนสะท้อนกลับมาสู่ความเป็นอยู่ของคน นานาประเทศจึงเกิดความกังวลว่าภาวะนี้อาจเป็นภัยคุกคามอันใหญ่หลวงต่อมวลมนุษยชาติ จึงมีการนำเอาเรื่อง"การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกและภาวะโลกร้อน" มาเป็นประเด็นในการเจรจาระหว่างประเทศอย่างจริงจังเพื่อหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน

สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ได้เล็งเห็นทิศทางการบรรเทาปัญหานี้ว่าพลังท้องถิ่นเท่านั้นที่จะช่วยกอบกู้โลกใบนี้ได้ จึงได้พยายามผลักดันโครงการเทศบาลไทยมุ่งสู่เมือง

คาร์บอนต่ำ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา โดยมุ่งนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาประกอบเป็น 4 ยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนสู่ “สังคมคาร์บอนต่ำ” (Low carbon society) ซึ่งกำลังเป็นกระแสหลักในการพัฒนาของเมืองต่าง ๆ ทั่วโลก ลงสู่การปฏิบัติจริงในระดับท้องถิ่นของประเทศไทยอย่างเป็นทางการ

โครงการเทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากสหภาพยุโรป

ตามที่สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินโครงการ “เทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำเพื่อเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา” ที่ได้รับการสนับสนุนจากสหภาพยุโรปหรืออียู

โครงการนี้ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณสนับสนุนร้อยละ 90 จากสหภาพยุโรป ใช้ปฏิบัติการใน 84 เทศบาลเป็นระยะเวลา 36 เดือน เพื่อมุ่งส่งเสริมให้เทศบาลที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้มีความรู้และเข้าใจถึงสาเหตุและกระบวนการปลดปล่อยคาร์บอนจากกิจกรรมต่าง ๆ ในภาคเมืองอย่างถูกต้อง จนเกิดความตระหนักที่จะปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาสู่ “เทศบาลคาร์บอนต่ำ” ตามแนวทางพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นทางการ โดยกำหนดเป้าหมายว่า กิจกรรมที่เทศบาลริเริ่มดำเนินการนี้ จะสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกสู่บรรยากาศได้ไม่ต่ำกว่า 84,000 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

ยุทธศาสตร์สู่เทศบาลคาร์บอนต่ำ

1. มุ่งสู่เมืองแห่งต้นไม้
2. มุ่งสู่เมืองไร้มลพิษ
3. มุ่งสู่เมืองพิชิตพลังงาน
4. มุ่งสู่เมืองที่มีการบริโภคอย่างยั่งยืน

แนวทางการดำเนินงาน

1. อนุรักษ์ต้นไม้และพื้นที่สีเขียวเดิม
2. เพิ่มต้นไม้และพื้นที่สีเขียวใหม่
3. ลดปริมาณขยะ/ น้ำเสีย ณ แหล่งกำจัด
4. ใช้ประโยชน์จากขยะ/ น้ำเสีย ณ แหล่งกำจัด
5. ลดการใช้พลังงานทางไฟฟ้าและน้ำมัน
6. ใช้พลังงานทางเลือกอื่น ๆ แทนไฟฟ้าและน้ำมัน
7. หลีกเลี่ยงการลดการบริโภคทรัพยากร

8. บริโภคในบ้าน ชุมชน ท้องถิ่น

9. บริโภคผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

จากที่เปิดตัวโครงการฯมีเทศบาลส่งใบสมัครร่วมโครงการทั้งสิ้น 146 แห่ง หลังจากประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษา มีมิตรร่วมกันว่ายังไม่ควรคัดเทศบาลใดออก และยังมีเทศบาลสมัครเข้ามาเพิ่มเติมอีก 32 แห่ง รวมเป็นจำนวนเทศบาลนำร่องที่มีจนถึงสิ้นสุด 173 แห่ง

และได้มีการคัดเลือกเทศบาลฯที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อจัดตั้ง “ศูนย์การเรียนรู้เทศบาลคาร์บอนต่ำ” มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งศูนย์ ซึ่งรวมทั้งหมด 15 แห่ง จากเดิมที่ตั้งเป้าหมายไว้ 6 แห่ง กระจายทั้ง 5 ภูมิภาค ซึ่งหนึ่งในนั้นของภาคตะวันออก ก็คือ เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ได้ยกให้เป็นศูนย์เรียนรู้เมืองคาร์บอนต่ำ ประจำภาคตะวันออก เพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่การเป็น “เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน ด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้” โดยนำ 4 ยุทธศาสตร์ มาขับเคลื่อน คือ

1) เมืองแห่งต้นไม้ 2) เมืองไร้มลพิษ 3) เมืองพิชิตพลังงาน 4) เมืองแห่งการบริโภคอย่างยั่งยืน

เมืองแห่งต้นไม้

รักษ์ไม้เมือง

หลักการเหตุผล

“ต้นไม้” เป็นสิ่งมีชีวิตที่สามารถดูดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ จากบรรยากาศมาใช้ ในกระบวนการสังเคราะห์แสงและสภาพแวดล้อมในการดำเนินชีวิตของต้นไม้จะดูดซึมน้ำจากใต้ดินมาแปลงสภาพให้เป็นไอน้ำผ่านช่องทางปากใบซึ่งในกระบวนการสังเคราะห์แสงนั้น จะต้องใช้พลังงานความร้อนประมาณ 2.3 เมกะจูล (2,200 BTU) เพื่อทำให้น้ำ 1 ลิตร เป็นไอน้ำ จึงอาจประมาณการได้ว่าช่วงเวลากลางวัน (12 ชั่วโมง) ถ้าหากต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่งดูดน้ำจากดินขึ้นมาแล้วแปลงสภาพน้ำเป็นไอน้ำอัตรา 65 ลิตรต่อวัน ต้นไม้ต้นนั้นจะช่วยลดความร้อนให้กับสภาพแวดล้อมรอบข้างเทียบเท่ากับเครื่องปรับอากาศขนาด 1 ตัน หรือ ประมาณ 12.66 เมกะจูลต่อชั่วโมง (12,000 BTU/ ชั่วโมง) (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2552) และได้มีผลวิจัย แสดงให้เห็นว่าต้นไม้ใหญ่ 1 ตัน สามารถดูดซับปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ได้ถึง 9-11 กิโลกรัม/ วัน ดังนั้น พื้นที่สีเขียวจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถช่วยลดภาวะโลกร้อนและเพิ่มคุณภาพชีวิตในเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดค่าใช้จ่ายได้เป็นอย่างดี

เทศบาลเมืองพนัสนิคม ได้เห็นคุณค่าและให้ความสำคัญของพื้นที่สีเขียว และได้ปลูกต้นไม้หลากหลายพันธุ์ไว้ในสวนสาธารณะ โรงเรียน สนามกีฬา ฯลฯ และได้มีการสำรวจต้นไม้พรรณไม้มานพื้นที่ดังกล่าว เพื่อจัดทำทะเบียนต้นไม้ และจัดทำเป็นสัญลักษณ์แทนต้นไม้ต้น ๆ

รวมทั้งดูแลบำรุงรักษาต้นไม้เหล่านั้นไว้ให้อยู่รอดเจริญเติบโตแข็งแรงสมบูรณ์ เป็นปอดของเมืองต่อไป

วิธีดำเนินการ

1. สำรวจพื้นที่การปลูกต้นไม้ในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม
 2. แบ่งเขตการปลูกต้นไม้ออกเป็นส่วน ๆ แบ่งได้เป็น 13 เขตพื้นที่ พร้อมตั้งชื่อเขตพื้นที่
 3. สำรวจชนิดของต้นไม้ในแต่ละเขตพื้นที่ เฉพาะต้นไม้ที่มีขนาดเส้นรอบวงในระดับความสูงที่เกิน 1.3 เมตร ที่มีขนาดรอบลำต้นมากกว่า 14 เซนติเมตร ทุกต้น
 4. นำข้อมูลเขตพื้นที่การปลูกต้นไม้ ข้อมูลชนิดต้นไม้มาจัดเรียงที่ละเขตพื้นที่การปลูก
 5. กำหนดสัญลักษณ์ต้นไม้ โดยใช้หมายเลข 1-969 เรียกลำดับตามเขตพื้นที่ และชนิดของต้นไม้ในแต่ละเขตการปลูกจนครบทั้ง 13 เขตพื้นที่
 6. จัดทำแผนที่ในภาพรวมของเทศบาล โดยมีข้อมูลระบุชื่อเขตพื้นที่การปลูกต้นไม้และสัญลักษณ์ประจำพื้นที่การปลูกต้นไม้กำหนดไว้ (เพื่อตรวจสอบตำแหน่งต้นไม้กับรหัสต้นไม้)
 7. จัดทำแผนที่เขตพื้นที่การปลูกต้นไม้แยกแต่ละพื้นที่ จำนวน 13 เขตพื้นที่
 8. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลต้นไม้ ออกสำรวจและบันทึกข้อมูลต้นไม้ โดยละเอียดอีกครั้งหนึ่ง โดยนำข้อมูลการสำรวจต้นไม้ครั้งแรก แผนที่เขตพื้นที่การปลูกต้นไม้ ทะเบียนคุมต้นไม้ ออกสำรวจพื้นที่ตามจุดที่สำรวจไว้ในครั้งแรก แล้วติดรหัสประจำต้นไม้ วัดขนาดของต้นไม้อีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งกำหนดจุดของต้นไม้ต้นนั้น ๆ ลงบนแผนที่ที่เตรียมไปด้วย หากมีจำนวนต้นไม้เพิ่มหรือลด ก็ให้เพิ่มลดรหัสของต้นไม้ไปตามเหตุการณ์
 9. เจ้าหน้าที่ผู้ออกสำรวจข้อมูลต้นไม้ ส่งข้อมูลต้นไม้ พร้อมแผนที่กำหนดจุดต้นไม้ที่ได้จริง ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ดูแล ทำการตรวจสอบความเคลื่อนไหวของจำนวนต้นไม้ที่ได้ ซึ่งอาจมีการเพิ่มลดได้แล้วนำข้อมูลการเปลี่ยนแปลงไปแก้ไขในทะเบียนคุมต้นไม้ แล้วส่งให้เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลลงข้อมูลต้นไม้ในแบบสำรวจ และส่งแผนที่ที่กำหนดจุดต้นไม้ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่จัดทำแผนที่ต้นไม้ เมื่อเจ้าหน้าที่จัดทำแผนที่ต้นไม้เสร็จเรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลต้องการตรวจสอบข้อมูลในแผนที่กับทะเบียนคุมต้นไม้อีกครั้งหนึ่ง ว่ามีข้อมูลจำนวนต้นไม้ชนิดต้นไม้ ถูกต้องตรงกันหรือไม่
 10. หลังจากนั้นจะทำการออกสำรวจพื้นที่อีกครั้งหนึ่งว่า รหัสประจำต้นไม้ที่ติดไว้ถูกต้องตรงกับข้อมูลในแผนที่และทะเบียนคุมต้นไม้ หรือไม่อย่างไรต่อไป
- ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการและปริมารคาร์บอนที่ต้นไม้ดูดซับได้
- เทศบาลเมืองพนัสนิคมได้สำรวจต้นไม้ในพื้นที่ทั้งหมด 13 แห่ง และเก็บรวบรวมข้อมูลความสูงและเส้นรอบวง ระดับที่สูง 1.30 เมตร รวมจำนวนต้นไม้ทั้งหมด 969 ต้น และนำมา

ประเมินมวลชีวภาพของต้นไม้ มีค่ามวลชีวภาพเท่ากับ 170,985.06 กิโลกรัม คิดเป็นปริมาณคาร์บอนที่ต้นไม้ต้นนั้น ได้กักเก็บไว้ในมวลชีวภาพของต้นไม้เท่ากับ 85,492.53 กิโลกรัมคาร์บอน หรือ 85.49 ตันคาร์บอน

ความโปร่งใสและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่สีเขียวในชุมชนเมือง พื้นที่โล่งตามธรรมชาติ พื้นที่ริมน้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำในชุมชนเมือง ลดลงอย่างมากด้วยสาเหตุจากความต้องการใช้ที่ดินเหล่านั้น เปลี่ยนไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น ที่อยู่อาศัย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมขนส่ง การประกอบธุรกิจส่งผลให้แทบทุกชุมชนเมืองขาดแคลนพื้นที่เพื่อนันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจ

มาตรการทางกฎหมายที่ท้องถิ่นควรนำไปใช้ในการส่งเสริมในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวในเมือง คือ การออกเป็นข้อบังคับของท้องถิ่น เช่น เทศบาลอาจออกเทศบัญญัติในการควบคุมการก่อสร้าง หรือพัฒนาที่ดินของภาคเอกชนที่กำหนดให้ผู้ขออนุญาตก่อสร้างจะต้องยื่นแบบภูมิทัศน์ที่แสดงการมีพื้นที่โล่ง หรือ พื้นที่สีเขียวยั่งยืน ตามสัดส่วนที่ระบุไว้ในกฎหมาย ประกอบด้วย ซึ่งจะอนุญาตให้ก่อสร้างหรือพัฒนาที่ดินแปลงนั้นได้ นอกจากนี้ท้องถิ่นยังสามารถใช้กฎหมายต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและควบคุมอาคาร เช่น

1. พระราชบัญญัติควบคุมอาคารชุด พ.ศ. 2552
2. พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2552
3. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535
4. พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

นักพัฒนาเมืองควรให้ความสำคัญต่อปัญหาภาวะโลกร้อนและนำกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจัง เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถคุ้มครองพื้นที่สีเขียวที่มีอยู่เดิมไม่ให้ลดลง และสามารถเพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชนเมือง ให้ได้สัดส่วนอย่างต่ำ 5 ตารางเมตรต่อหัวประชากร ตามมติคณะรัฐมนตรี

ปัญหาและอุปสรรค/ การแก้ไขปัญหา

เทศบาลเมืองพนัสนิคมจัดได้ว่าเป็นชุมชนเมือง พื้นที่ส่วนใหญ่ถูกใช้สอยเป็นอาคารร้านค้า และที่พักอาศัย จึงทำให้มีพื้นที่สาธารณะเพื่อจัดทำพื้นที่สีเขียวมีค่อนข้างจำกัด แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญและมุ่งมั่นที่จะเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับเมืองด้วยการจัดหาเช่าที่ดินเอกชน วัดโรมันคาทอลิก จัดสร้างเป็นสวนสาธารณะ และสวนหย่อมในขณะเดียวกันได้ส่งเสริมให้ประชาชนในเขตพื้นที่ช่วยกันปลูกต้นไม้ในพื้นที่ตนเองโดยเทศบาลฯ เป็นผู้สนับสนุนกล้าไม้ โดยมีเป้าหมายพื้นที่สีเขียวที่ 12 ตารางเมตร/ คน

เมืองไร้มลพิษ

โครงการลดปริมาณขยะ

สภาพทั่วไปและปัญหา

ขยะมูลฝอย (Solid waste) หมายถึง เศษสิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และสัตว์ รวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาดหรือที่อื่น ๆ ทั้งจากการผลิต การบริโภค การขับถ่าย การดำรงชีวิต และอื่น ๆ

ประเภทของขยะ

1. ขยะเปียก หมายถึง ขยะที่ย่อยสลายได้ง่าย เช่น เศษอาหาร พืชผัก เปลือกผลไม้ เป็นต้น
2. ขยะแห้ง หมายถึง ขยะที่ย่อยสลายได้ยาก เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ เศษผ้า ไม้ ยาง เป็นต้น
3. ขยะอันตราย ได้แก่ สารเคมี วัตถุมีพิษ ซากถ่านไฟฉาย หลอดไฟ และขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาล

แหล่งกำเนิดขยะมูลฝอย

1. ชุมชนพักอาศัย เช่น บ้านเรือน และอาคารชุด
2. ย่านการค้าและบริการ เช่น ตลาด ร้านค้า ธนาคาร ห้างสรรพสินค้า
3. สถานที่ราชการ ศาสนสถาน โรงเรียน
4. โรงพยาบาล
5. โรงงานอุตสาหกรรม

ผลกระทบของขยะมูลฝอย

1. ปัญหากลิ่นเหม็นจากขยะมูลฝอยสร้างความรำคาญให้แก่ชุมชนพักอาศัย
2. แหล่งน้ำเน่าเสียจากการที่ขยะมูลฝอยมีอินทรีย์สารเน่าเปื่อยปะปนอยู่เป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสัตว์น้ำ รวมทั้งผลเสียในด้านการใช้แหล่งน้ำเพื่อการนันทนาการ
3. เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์นำโรคต่าง ๆ เช่น หนู แมลงวัน เป็นต้น
4. การกำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักวิชาการจะสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ที่อาศัยข้างเคียง รวมทั้งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน
5. ทำให้ชุมชนขาดความสะอาด สวยงามและเป็นระเบียบ และไม่น่าอยู่
6. การสูญเสียทางเศรษฐกิจ เช่น ชุมชนหรือท้องถิ่นจะต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการเก็บขน และกำจัดขยะ มูลฝอย ค่าชดเชยความเสียหายในกรณีที่เกิดเพลิงไหม้ และค่ารักษาพยาบาลหากประชาชนได้รับโรคร้ายไข้เจ็บจากพิษของขยะมูลฝอย

เทศบาลเมืองพนัสนิคม เป็นเทศบาลขนาดกลาง มีเนื้อที่ 2.76 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 12,441 คน จำนวน 3,078 ครัวเรือน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและประกอบอาชีพเกษตรกรรมบ้างเป็นบางส่วน มีตลาดสด วัด สถานศึกษาและสถานประกอบการต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 120 แห่ง มีขยะมูลฝอยเกิดขึ้น วันละ 18-20 ตัน (เฉลี่ยคนละไม่น้อยกว่า 1.61 กิโลกรัมต่อวัน) ค่าเฉลี่ยการเกิดขยะของประเทศไทยอยู่ที่ประมาณ 0.6–0.8 กิโลกรัมต่อคน จะเห็นว่าอัตราการเกิดขยะในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม ยังเกินกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่มาก ทำให้เป็นภาระแก่เทศบาลในการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 7,155,700 บาทต่อปี (ต้นทุนการดำเนินงานเฉลี่ย 1.33 บาท/กิโลกรัม) คิดเป็นร้อยละ 6.95 ของงบประมาณรายจ่าย (ไม่รวมเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ) ทำให้เกิดปัญหาความสิ้นเปลืองงบประมาณจำนวนมากในการจัดการขยะ เพราะเทศบาลไม่มีการกำจัดขยะด้วยตนเอง จะต้องนำขยะเหล่านี้ไปกำจัดยังบ่อขยะของเอกชน นอกจากนี้ต้องสูญงบประมาณไปกับค่ากำจัดขยะแล้วยังสิ้นเปลืองไปกับค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซ่อมแซมรถยนต์บรรทุกขยะและค่าใช้จ่ายเป็นเงินเดือน ค่าจ้างคนงานในการเก็บขนขยะไปกำจัด และอีกประการหนึ่งคืองบประมาณที่รัฐจัดสรรให้ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้ต้องชะลอการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นบางโครงการเพื่อนำงบประมาณมาใช้จ่ายในการจัดการขยะมูลฝอย

ดังนั้น เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะให้สามารถนำงบประมาณส่วนต่างนี้ไปพัฒนาในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นได้อีกจำนวนมาก ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จึงเห็นว่าสมควรที่จะกำหนดแนวทางการลดปริมาณขยะที่สามารถลดค่าใช้จ่ายลงอย่างเห็นได้ชัดแต่มีประสิทธิภาพและที่สำคัญประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานลดปริมาณขยะของตนเองและภาพรวมโดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นและนำไปกำจัด
2. เพื่อเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นในการจัดการขยะมูลฝอย
3. ลดค่าใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการขยะมูลฝอย
4. เพื่อลดโลกร้อน

เป้าหมาย

ลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เฉลี่ย 1.0 กก.ต่อคนต่อวันและคงเหลือปริมาณขยะที่นำไปกำจัดไม่เกินเฉลี่ยวันละ 12 ตัน

การมีส่วนร่วม

เทศบาลเมืองพนัสนิคม โดยกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการลดปริมาณขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ดังนี้

1. โดยชุมชน
2. โดยโรงเรียน
3. โดยเทศบาลฯ
4. ผู้ประกอบการแม่ค้า

โครงการ “ถุงทองจากกองขยะ”

เทศบาลเมืองพนัสนิคมร่วมกับประชาชนและคณะกรรมการชุมชน ประชุมปรึกษาหารือ กำหนดว่าการคัดแยกขยะในระดับครัวเรือนสามารถดำเนินการได้เองทุกครัวเรือน โดยให้ทุกครัวเรือนมีถุงแยกขยะ “ถุงทอง” แขนงไว้ในที่ที่เหมาะสมของทุกครัวเรือนแล้วแยกขยะเป็นประจำทุกวันตามประเภทของขยะที่แยกได้ สำหรับถุงทองที่ใช้แยกขยะจะใช้ถุงอะไรก็ได้ตามความเหมาะสม เช่น ถุงปุ๋ย ถุงดำ เป็นต้น จากนั้นจะมีรถซาเล้งประจำชุมชนที่เทศบาลสนับสนุนให้ออกเก็บขยะตามบ้านเรือนเป็นประจำทุก ๆ วันทุกชุมชน รถซาเล้งนี้จะนำขยะที่คัดแยกไปจำหน่ายที่ร้านรับซื้อของเก่าเป็นรายได้ของตนเองและของชุมชน การดำเนินงานในระดับครัวเรือนนี้เป็นการส่งเสริมทุกครัวเรือนในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม

ชุมชนที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมระดับชุมชน ได้แก่ชุมชนย่อยที่ 3 ใช้ชื่อ กิจกรรมนี้ว่า “ชุมชนทองจากกองขยะ” ซึ่งได้ดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน จำนวน 9 คนจากประชาชนทุกอาชีพในชุมชนเพื่อให้เกิดแนวคิดในการทำงานที่หลากหลายและมีการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างชุมชน ประกอบด้วยประธานคณะกรรมการซึ่งต้องมาจากการเลือกตั้งหรือได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการคนอื่น ๆ กรรมการเหรัญญิกเลขานุการ
2. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนทราบและให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะลงในถุงทอง แล้วทางชุมชนจะไปรับซื้อขยะถึงบ้าน
3. ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุรีไซเคิลและการดำเนินงานในเชิงธุรกิจเกี่ยวกับการรับซื้อวัสดุรีไซเคิลร่วมกันกำหนดผู้ดำเนินการรับซื้อวัสดุรีไซเคิล
4. ขอรับการสนับสนุนงบประมาณหรืออุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น รถซาเล้งเป็นต้นจากเทศบาลเมือง พนัสนิคม
5. ให้มีการมีการจัดทำบัญชีรายการวัสดุและบัญชีการเงิน มีการรายงานผลการดำเนินงานทางบัญชีแก่คณะกรรมการชุมชนและเทศบาลทราบเป็นระยะ

6. จัดให้มีการดำเนินงานที่เน้นการลดและใช้ประโยชน์ขยะชุมชน ณ แหล่งกำเนิด โดยเฉพาะขยะสดและเศษอาหาร ซึ่งจะลดภาระการดำเนินงานของเทศบาลได้แก่การหมักทำปุ๋ย การหมักปุ๋ยน้ำชีวภาพการบริจาดสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วเป็นต้น

“กลุ่มชุมชน 10 รัศมีโลก “การทำน้ำหมักชีวภาพหรือน้ำหมักจุลินทรีย์

น้ำหมักจุลินทรีย์ คือ สารละลายที่ได้จากการย่อยสลายเศษวัสดุที่เหลือใช้จากส่วนต่าง ๆ ของพืชหรือสัตว์โดยผ่านกระบวนการหมักในสภาพที่ไม่มีออกซิเจนมีจุลินทรีย์ทำหน้าที่ย่อยสลาย เศษซากพืชและซากสัตว์เหล่านั้นให้กลายเป็นสารละลายรวมถึงการใช้เอนไซม์ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมีการเติมเอนไซม์หรือการเร่งการย่อยสลายทำให้เกิดกระบวนการย่อยสลาย ได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

การผลิตน้ำหมักชีวภาพนี้ในชุมชนย่อยที่ 10 เป็นผู้ดำเนินงานโดยใช้เปลือกผลไม้และ เศษผักนำมาทำน้ำหมักชีวภาพหลายชนิด เช่น แยมพูชีวภาพ สบู่เหลวสมุนไพรและน้ำหมักเพื่อ ดับกลิ่นและเป็นปุ๋ยเป็นต้น โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มใช้ชื่อกลุ่มว่า “กลุ่มชุมชน 10 รัศมีโลก”

โครงการธนาคารขยะในโรงเรียน

คณะผู้บริหาร ได้เล็งเห็นถึงปัญหา และได้วางแผนจัดการกับปัญหาให้ครอบคลุมทุกด้าน จึงให้นโยบายแก่โรงเรียนในสังกัดเทศบาล ฯ ให้จัดทำโครงการธนาคารขยะในโรงเรียน โดยมี ขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชุมคณะกรรมการและผู้ปกครองนักเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วม โครงการ
2. จัดตั้งคณะทำงานโครงการธนาคารขยะซึ่งประกอบด้วยครูและนักเรียน
 - 2.1 ผู้จัดการธนาคารขยะ จำนวน 1 คน
 - 2.2 เจ้าหน้าที่คัดแยกขยะและชั่งน้ำหนัก จำนวน 2 คน
 - 2.3 เจ้าหน้าที่จดบันทึกและคิดเป็นจำนวนเงิน จำนวน 2 คน
 - 2.4 เจ้าหน้าที่ลงสมุดคู่ฝากบัญชีอื่น ๆ จำนวน 1 คน
3. มอบหมายภารกิจเพื่อมอบหมายหน้าที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ในคณะทำงานไปปฏิบัติงาน

ในเบื้องต้น ดังนี้

- 3.1 จัดหาสถานที่ที่ใช้ในการจัดเก็บขยะรีไซเคิลก่อนนำไปขาย
- 3.2 จัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดทำธนาคารขยะเช่นเครื่องชั่ง
- 3.3 จัดทำสมุดคู่ฝากและเอกสารในการทำบัญชีที่จำเป็น
- 3.4 ติดต่อประสานงานกับร้านค้าของเก่าในเรื่องเกี่ยวกับราคาขยะรีไซเคิลพร้อมทั้ง กำหนดวันที่เข้ามารับซื้อจากธนาคารขยะ
- 3.5 เปิดบริการรับฝากขยะทุกวันพุธ เวลา 07.00-07.45 น.

4. การดำเนินงานธนาคารขยะโดยให้การดำเนินงานของธนาคารอยู่ภายใต้การดูแลของคณะทำงานที่ตั้งไว้ มีการออกกฎระเบียบในการทำงานมีการรายงานผลการดำเนินงานทางบัญชีแก่คณะครูและนักเรียนเป็นระยะ

เทศบาล

1. ในทุก ๆ วันที่มีการจัดเก็บขยะจากบ้านเรือนภายในเขตเทศบาล จะนำขยะเหล่านี้ไปคัดแยกยังบ่อขยะของเทศบาลอีกรอบหนึ่ง โดยคนงานของเทศบาล ให้เหลือขยะน้อยที่สุดเสร็จแล้วนำขยะที่เหลือจากการคัดแยกใส่กลับเข้าไปในรถขนขยะที่เตรียมไว้ที่จะนำไปกำจัดยังบ่อขยะเทศบาลเมืองบ้านบึง

2. สำหรับเศษผัก ผลไม้และเศษอาหาร จะนำมาหมักเพื่อทำเป็นปุ๋ย โดยนำมาหมักร่วมกับสิ่งปฏิกูลในถังหมักสิ่งปฏิกูล และอาจเติมกากน้ำตาลเพื่อเร่งการย่อยสลายทิ้งไว้ 30 วันแล้วจึงปล่อยลงสู่ลานทรายกรองตากแดดให้แห้ง ชูเฉพาะเศษกากที่แห้งแล้วบรรจุถุงนำไปจำหน่ายเป็นปุ๋ยต่อไป ซึ่งปุ๋ยที่ได้นี้จะมีสารอาหารของพืชที่มีคุณค่าทำให้พืช ผักเจริญงอกงามมีความต้านทานต่อโรคแมลงศัตรูพืช ทำให้ดินดี ไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อม ลดการใช้สารเคมีและประหยัดต้นทุนได้อีกด้วย ในการดำเนินงานคัดแยกขยะและทำปุ๋ยหมักโดยคนงานของเทศบาลจะดำเนินงานในช่วงเวลาพักและหลังเลิกงาน

เมืองพิชิตพลังงาน

โครงการประหยัดการใช้พลังงานของเทศบาลเมืองพนัสนิคม

หลักการและเหตุผล

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความสำคัญต่อมาตรการประหยัดพลังงาน เทศบาลเมืองพนัสนิคม ซึ่งเป็นเทศบาลขนาดกลาง มีปริมาณการใช้พลังงานทั้งด้านพลังงานไฟฟ้า น้ำประปา และน้ำมันเชื้อเพลิง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 เปรียบเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 พบว่าปริมาณและมูลค่าของการใช้พลังงานไฟฟ้า น้ำประปาและน้ำมันเชื้อเพลิงมีแนวโน้มที่สูงขึ้นสิ่งที่ตามมาจากการใช้พลังงานเพิ่มสูงขึ้น ประการแรกก็คือ การสิ้นเปลืองงบประมาณที่นำมาใช้จ่ายเป็นค่าใช้พลังงานนั้น ๆ ประการที่สอง การใช้พลังงานเป็นการก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน หากมีการใช้มากขึ้นจะเป็นการเพิ่มความร้อนให้แก่โลกมากขึ้นไปด้วย และประการสุดท้าย พลังงานที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้เป็นพลังงานที่ได้มาจากเชื้อเพลิงที่ใช้แล้วหมดไป หากไม่ใช้อย่างประหยัดจะทำให้เกิดการขาดแคลนพลังงานในอนาคต และสุดท้ายก็จะทำให้เชื้อเพลิงหมดไปจากโลกนี้ ดังนั้นจึงต้องใช้อย่างพอประมาณ ใช้อย่างประหยัดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เทศบาลเมืองพนัสนิคม ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัดการใช้พลังงาน และเพื่อให้การประหยัดพลังงานมีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงาน จึงได้จัดทำโครงการประหยัดการใช้พลังงานของเทศบาลเมืองพนัสนิคมขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยลดงบประมาณรายจ่ายด้านการใช้พลังงาน ไฟฟ้า น้ำประปาและน้ำมันเชื้อเพลิง
2. เพื่อช่วยลดปริมาณการใช้พลังงาน ไฟฟ้า น้ำประปาและน้ำมันเชื้อเพลิง
3. เพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อนเนื่องจากการใช้พลังงานเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน
4. เพื่อให้ทุกหน่วยงานของเทศบาลน้อมนำเอาแนวทางตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการปฏิบัติงาน
5. เพื่อสร้างวินัยและกระตุ้นจิตสำนึกของทุกฝ่ายให้มีความรับผิดชอบร่วมกันในการประหยัดพลังงาน

วิธีดำเนินการ

1. เชิญชวนพนักงานและพนักงานจ้างของเทศบาลทุกท่านให้ร่วมกันประหยัดพลังงาน ไฟฟ้า น้ำประปา และน้ำมันเชื้อเพลิง
2. ให้ความรู้เบื้องต้นในเรื่องพลังงาน คุณประโยชน์ของพลังงานทั้งพลังงาน ไฟฟ้า น้ำประปาและน้ำมันเชื้อเพลิง วิธีการปฏิบัติในการประหยัดพลังงานในรูปแบบต่าง ๆ พร้อมเอกสารการณรงค์ให้ประหยัดพลังงาน ดัดประกาศข้อความเชิญชวนให้ประหยัดพลังงานไว้ในส่วนต่าง ๆ ของสำนักงานเทศบาลและลงประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์ของเทศบาล เพื่อให้ทราบกันโดยทั่วถึง
3. ดัดประกาศข้อความเตือนใจให้ทุกคนร่วมกันประหยัดพลังงาน ไว้ใกล้บริเวณที่มีการใช้พลังงาน ทั้งไฟฟ้า น้ำประปา ในบริเวณที่จอดรถ หรือในรถยนต์
4. จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการประหยัดพลังงาน ระหว่างคณะผู้บริหารเทศบาล พนักงานครูเทศบาล พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างของเทศบาล โดยมุ่งหวังให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงาน

ผลการดำเนินงาน

1. จัดทำบันทึกเชิญชวนให้ทุกหน่วยงานร่วมมือกันประหยัดพลังงานจัดทำคู่มือในการประหยัดการใช้พลังงานเพื่อแจกจ่ายประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ แก่พนักงานทุกหน่วยงานในสังกัดเทศบาลเมืองพนัสนิคม รวมทั้งประชาชนผู้มาติดต่อราชการ

2. จัดทำคู่มือในการประหยัดการใช้พลังงานสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อเผยแพร่แก่พนักงานทุกหน่วยงานในสังกัดเทศบาล และผู้ที่สนใจทั่วไป

3. จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการประหยัดพลังงาน ระหว่างคณะผู้บริหาร เทศบาลเมืองพนัสนิคม พนักงานครูเทศบาล พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง เทศบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมพลังในการลดปริมาณการใช้พลังงาน ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามโครงการ

4. ดำเนินการติดตาม กำกับดูแลการใช้พลังงาน โดยคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาให้ ทำการยกเลิกมิเตอร์ไฟฟ้า จำนวน 13 มิเตอร์ (หมายเลขผู้ใช้ไฟฟ้าจำนวน 13 หมายเลข) มีนโยบาย การใช้อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าร่วมกันเพื่อลดปริมาณการใช้ไฟฟ้า เช่น จัดหาเครื่องทำน้ำเย็น-น้ำร้อน ให้ใช้ร่วมกันภายในเทศบาล

5. จัดทำการรวบรวมสถิติการใช้พลังงาน ไฟฟ้า น้ำประปา และน้ำมันเชื้อเพลิงทั้งหมด ของหน่วยงานภายในเทศบาล เพื่อควบคุมดูแลเฝ้าระวังการใช้พลังงานอย่างเข้มงวด โดยมีเป้าหมาย ในการลดการใช้พลังงานตามโครงการที่กำหนดไว้

กลไก เครื่องมือ วิธีการที่เกี่ยวกับความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม

1. มีการดำเนินโครงการร่วมกันระหว่างหน่วยงานเทศบาลฯ ชุมชน โรงเรียน หน่วยงาน รัฐวิสาหกิจ (ไฟฟ้า ประปา) เอกชน (บริษัททวงษ์พานิชย์)

2. ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการทำงานให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยมี การทำประชาคม มีการประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปเป็นกฎเกณฑ์การปฏิบัติ ที่ยอมรับร่วมกัน

3. ผู้บริหารมีความเอาใจใส่ลงพื้นที่จริงรับทราบปัญหาและเข้าถึงประชาชนได้ รวมทั้งมี วิทยุทัศน์ และเป้าหมายชัดเจน

4. มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ กระตุ้น สร้างจิตสำนึกให้ประชาชน องค์กร ชุมชน เอกชน ในพื้นที่ในการช่วยกันลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก

5. มีการจัดแผ่นพับ ใบปลิว เอกสาร ข้อมูลในการให้ความรู้เรื่องการลดโลกร้อนให้แก่ ประชาชนในพื้นที่

6. จัดทำโครงการ/ กิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนหน่วยงานองค์กรในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการดำเนินการลดโลกร้อน

7. มีการดำเนินการตามมาตรการทางกฎหมาย

7.1 พระราชบัญญัติควบคุมอาคารชุด พ.ศ. 2552

7.2 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2552

7.3 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

7.4 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

7.5 พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

7.6 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

8. มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานเพื่อดำเนินโครงการ

9. มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารเทศบาลเมืองพนัสนิคม

จุดเด่นของ โครงการกิจกรรมที่เกี่ยวกับความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม

1. เป็นการดำเนินงานบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วน เช่น เทศบาล ชุมชน โรงเรียน รัฐวิสาหกิจ เอกชน
2. สามารถช่วยลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกลงได้โดยการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดปริมาณขยะ จัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
3. สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
4. สามารถสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนเมื่อประชาชนรู้ว่าต้องทำอะไรการทำงาน จึงง่ายขึ้น รวมทั้งมีการเสริมสร้างทักษะความรู้ให้คนในชุมชน
5. สนับสนุนผลิตภัณฑ์และภูมิปัญญาของท้องถิ่น มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทำให้เกิดเอกลักษณ์ของชุมชน
6. ดำเนินการตามระเบียบกฎหมายอย่างถูกต้อง
7. มีการดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนในการดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการ/กิจกรรม

1. ปริมาณขยะในพื้นที่ลดลงอย่างชัดเจน
2. ทุกภาคส่วนยินดี และให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการอย่างเต็มที่
3. ลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอน ไดออกไซด์ ก๊าซมีเทนฯ เพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อน
4. ประชาชนในพื้นที่ มีความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ
5. เทศบาลเมืองพนัสนิคม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยสะอาด สวยงาม น่าอยู่ น่ามอง
6. มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นปอดของเมืองพนัสนิคม
7. ประชาชน นักเรียน มีรายได้จากการจำหน่ายขยะรีไซเคิล

เมืองแห่งการบริโภคอย่างยั่งยืน

การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

หลักการเหตุผล

ทำไมต้องเลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คำถามนี้หลายคนที่ได้ยินได้ฟังอาจต้อง นามาคิด และหันกลับมามองดูตัวเราเองว่า ทุกวันนี้สินค้าและบริการที่เราซื้อมาใช้ในชีวิตประจำวันประกอบด้วยอะไรบ้าง สินค้าและบริการเหล่านั้นก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเราอย่างไร และจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง

เทศบาลเมืองพนัสนิคม ได้มีนโยบายกำหนดให้เทศบาลใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสินค้าและบริการที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากขั้นตอนการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การขนส่ง การใช้งาน และการจัดการหลังหมดอายุการใช้งานน้อยกว่าเมื่อเทียบกับสินค้าหรือบริการอื่นที่มีลักษณะอย่างเดียวกัน มีผลไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมและการลดลงของทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3. เพื่อลดภาวะโลกร้อน

เป้าหมาย

1. มีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ละประเภท เป็นร้อยละ 50 ในปีงบประมาณ 2555 และร้อยละ 70 ในปีงบประมาณ 2556 และร้อยละ 100 ในปีงบประมาณ 2557

2. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น

3. ลดปัญหามลพิษและการลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและลดภาวะโลกร้อน โดยให้ ผู้ผลิตและผู้บริโภค มีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น

ขั้นตอนและวิธีการ

1. ผู้บริหารมอบหมายให้กองคลัง เทศบาลเมืองพนัสนิคม ในฐานะของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาล ดำเนินการถอดบทเรียนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เสนอผู้บริหารให้ความเห็นชอบ

1.1 ระเบียบ หนังสือสั่งการ

1.1.1 มติคณะรัฐมนตรี 22 มกราคม พ.ศ. 2551

1.1.2 หนังสือกรมบัญชีกลาง ค่วนที่สุด ที่ กค (กวพ) ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2551

1.1.3 หนังสือกรมบัญชีกลาง ค่วนที่สุด ที่ กค (กวพ) ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2556

1.2 ทางเลือกในการพิจารณาจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
เสนอผู้บริหารให้ความเห็นชอบ

2. ประกาศเป็นนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
ของหน่วยงาน

3. แต่งตั้งคณะทำงานการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดประเภทสินค้าและบริการเสนอผู้บริหารพิจารณา และการศึกษาแนวทางการจัดซื้อจัดจ้าง
สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4. แจ้งทุกหน่วยงานของเทศบาลทราบและถือปฏิบัติ

5. จัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์กำหนด โดยอยู่ใน
ความควบคุมของกองคลัง

6. รายงานผลให้ผู้บริหารทราบทุก 6 เดือน

7. มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อม โดยจัดทำแผ่นปลิว ลงเว็บไซต์ของเทศบาล และป้ายประชาสัมพันธ์ทางอิเล็กทรอนิกส์
เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับรู้และใช้สินค้าและบริการดังกล่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิชญ์สินี จิตต์ว่องไว (2557) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ
1) ศึกษาระดับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการ
สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัดและ
ทำเลที่ตั้ง และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 317 คน และผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 20 คน ได้มาโดย
การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนและการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลวิจัยพบว่า

1. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งภาพรวมและรายด้านต่างกัน

2. ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาที่มีเพศ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา ที่สังกัด และทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่รายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ที่ช่วยส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อม มีความเพียงพอและเหมาะสมกับสถานศึกษา สร้างบรรยากาศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

พระปลัดไพฑูรย์ อินทสุวณฺโณ (จรรยา) (2557) บทบาทของเทศบาลตำบลบางพูน ต่อการบริหารจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม ของชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี (การพัฒนาสังคม) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อบทบาทของเทศบาลตำบลบางพูน ต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 22,552 ราย จากนั้นเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน จากนั้นสุ่มแบบชั้นภูมิเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์วิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิดทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีผลต่างในสำคัญน้อยที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อบทบาทเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะบทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า 1) เทศบาลตำบลบางพูนควรมีการสุ่มตัวอย่างสอบถามความต้องการของประชาชนเพื่อนำไปประกอบในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพิ่มขึ้นกว่าเดิม 2) ควรให้มีการเลือกประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาลตำบลบางพูน ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพิ่มขึ้นกว่าเดิม 3) เทศบาลตำบลบางพูน ควรให้ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารงานของเทศบาลตำบลบางพูนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ต่อเนื่อง เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชน

ทศพัทธ์ร์ ไบปอด (2557) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เปรียบเสมือนเป็นแนวทางและขั้นตอนในการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับสากล โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่อาศัยในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 383 คน ได้มาโดยการคำนวณประชากรจากสูตรของ Taro Yamane ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามลำดับชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า

5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test และ F-test (One-way ANOVA) เสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนในเขตอำเภอ โกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความคิดเห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ โกลสุมพิสัย โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการตัดสินใจ ด้านการประเมินผลและด้านการปฏิบัติงาน

2. ประชาชน โดยรวมและจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการรับผลประโยชน์และด้านการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการตัดสินใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ประชาชน โดยรวมและจำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติงานและด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ประชาชนโดยรวม และจำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติงานและด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

5. ประชาชน โดยรวมและจำแนกตามอาชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยรวมและจำแนก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติงานและด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

6. ประชาชน โดยรวมและจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติงานและด้านการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการปฏิบัติงานและด้านรับผลประโยชน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ โกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่สำคัญ ได้แก่ ควรณรงค์ปลูกจิตสำนึก ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากขึ้น ควรเปิด

โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านสิ่งแวดล้อมและควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาปฏิบัติงานในกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้าน

โดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรวม และรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่ง ข้อเสนอเทศน์ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

รุ่งทิพย์ บำรุงสุข (2555) การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตลุ่มแม่น้ำกลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชน ทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตลุ่มแม่น้ำกลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21-30 ปี มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพค้าขายธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท และมีสถานะภาพโสดมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและด้านมลภาวะด้านจิตสำนึกการจัดการสิ่งแวดล้อมและด้านการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษา อยู่ในระดับมาก ในขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

พกามาส วงษ์แก้ว (2554) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของ ตำบลกุฎไฉ่ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของตำบลกุฎไฉ่ เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของตำบลกุฎไฉ่ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของตำบลกุฎไฉ่ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของตำบลกุฎไฉ่ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ตำบลกุฎไฉ่ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยมีอายุ 31-40 ปี ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของบ้าน และรายได้ 10,000-20,000 บาท ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับความรู้ความเข้าใจ

ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก และพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่า ประชาชนที่มีที่อยู่อาศัย และรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของตำบลกุฎโง้ง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอแนะ องค์การบริหารส่วนตำบลกุฎโง้ง ควรกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบในการวางแผนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ มีการสร้างแผนดำเนินงาน การกำหนดนโยบาย มาตรการ โครงการ แผนปฏิบัติการ และกิจกรรม เพื่อให้ปฏิบัติและบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นพพงษ์ ดีไชย (2553) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลโพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี จากจำนวนประชากร 3,946 คน จำนวน 6 ชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลหนองโพ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามจากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า

ความคิดเห็นจากประชาชนและการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่มาจากผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 52.5 ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งเน้นการศึกษา 3 เรื่องหลัก คือ ข้อมูลการจัดการในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นของประชาชนการบริหารงานของเทศบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมแบ่งเป็น 4 หัวข้อ คือ น้ำ อากาศ เสียง และขยะซึ่งพบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในเรื่องเหล่านี้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.4 36.3 35.15 และ 44.15 ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานที่เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กล่าวมาข้างต้นของเทศบาลตำบลหนองโพ แบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ ด้านการบริหารงานและการวางแผน ด้านงบประมาณและด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า เทศบาลมีการบริหารงานและการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.5 นอกจากนี้ยังพบว่า ความสามารถของบุคลากรที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 33.55 ถึงกระนั้นพวกเขาคิดว่างบประมาณการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 28.7 ในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมจะมุ่งเน้นปัญหาเดียวกับที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการน้ำและเสียงอยู่ในระดับต่ำที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.79 และ 30.17

โดยสรุปเห็นว่า ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับการวิจัยครั้งนี้ คือ ควรมีการฝึกอบรมประชาชนให้มากขึ้น ควรมีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม และควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในเทศบาลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

สุชา ไร่รุ่งเรือง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 166 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่เป็นชาย อายุระหว่าง 41-50 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในตำแหน่งระหว่าง 7-8 ปี ระดับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ดังนี้ ด้านการใช้ประโยชน์ ได้แก่ การกำหนดขอบเขตและแนวทางใช้ประโยชน์ ได้แก่ การกำหนดขอบเขตและแนวทางใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมดูแล ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานองค์กรเครือข่ายเฝ้าระวังการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษากระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยใช้การเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยนำเสนอข้อมูลเชิงตรรกะ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา 2 แบบ คือ

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary research) เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ดังนี้

ผู้วิจัยได้ทำการสืบค้นข้อมูลแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมจากหนังสือ รายงานการวิจัย และเอกสารบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษากระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

2. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จากประชากร 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ ผู้บริหารเทศบาลเมืองพนัสนิคม จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 2 ผู้แทนภาคประชาชนคือ ผู้แทนภาคประชาชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จำนวน 4 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม มีดังนี้

1. ผู้บริหารเทศบาลเมืองพนัสนิคมจำนวน 2 คน
 2. ผู้แทนภาคประชาชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จำนวน 4 คน
- โดยเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นผู้ที่ต้องเป็นผู้นำในด้านการบริหารงานของเทศบาลเมืองพนัสนิคม นั่นก็คือผู้บริหารเทศบาลเมืองพนัสนิคม จำนวน 2 คน

2. เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคมที่มีความรู้และได้รับการเป็นตัวแทนในการบริหารดูแลงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรง นั่นก็คือ ผู้แทนภาคประชาชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่สร้างขึ้นโดยใช้การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบคำถามในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยเป็นคนสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ ข้อมูลรายละเอียดตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละด้าน ที่ต้องการ โดยเครื่องมือและอุปกรณ์รวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้
 - 1.1 ทำการศึกษางานวิจัย
 - 1.2 ทำการคัดเลือกกรอบแนวคิด จึงได้มีการจัดทำแผน สัมภาษณ์และเข้าพบอาจารย์ ที่ปรึกษาของการทำงานวิจัย
 - 1.3 นำผลงานการวิจัยมาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบเชิงเนื้อหา
2. เครื่องบันทึกเสียงเพื่อใช้บันทึกการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์ก่อน ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
3. สมุดบันทึกและอุปกรณ์เครื่องเขียนต่าง ๆ เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ และบันทึกข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดรูปแบบของการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเครื่องมือที่เหมาะสมในแต่ละประเภท ของผู้ให้ข้อมูลและดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เมื่อผู้วิจัยแน่ใจว่าข้อมูลที่ได้เพิ่มขึ้น หลังจากนั้น จะได้ช่วยในการปรับเปลี่ยนข้อสรุปและวิเคราะห์หารูปแบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2559-16 ตุลาคม พ.ศ. 2559

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลของผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสามเส้า ระหว่างกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารเทศบาลเมืองพนัสนิคม และผู้แทนภาคประชาชน เขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม เป็นการตรวจสอบซึ่งได้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ทางด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์บุคคล 6 คน คือผู้บริหารเทศบาล เมืองพนัสนิคม จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองพนัสนิคม จำนวน 1 คน และผู้แทนภาคประชาชนเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จำนวน 4 คน ที่มีสถานภาพและบทบาทแต่ละคนแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยทำการแยกแยะและเรียบเรียงข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบข้อมูลโดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data triangulation) ด้วยเทคนิคการตรวจสอบข้อมูล ด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายกลุ่มจากนั้นทำการเสนอข้อมูลในแบบความเรียงตามวัตถุประสงค์

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการวิจัย “กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี” โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้แทนเทศบาลเมืองพนัสนิคม และผู้แทนภาคประชาชน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 2 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 1 กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคมจังหวัดชลบุรี

1. การกำหนดชนิด ประเภทและขอบเขต

เป็นการบริหารจัดการงานด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะช่วยในการบริหารจัดการงานด้านสิ่งแวดล้อม ได้ง่ายและสะดวกต่อการวางแผนเป็นขั้นตอนมากขึ้น และมีการบริหารจัดการที่ตรงประเด็นทำให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและส่วนรวมในเขตพื้นที่ สำหรับการกำหนดประเภทของสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองพนัสนิคมได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้

เมืองแห่งต้นไม้

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า ในเรื่องของเมืองแห่งต้นไม้ เป็นยุทธศาสตร์ในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมนี้ ได้มีการสำรวจที่ทางสาธารณะทั้งหมดเพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการดูแลต้นไม้ สำรวจปริมาณต้นไม้ที่จะรับเข้ามาในกระบวนการลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ให้เป็นเมืองแห่งต้นไม้ จะทำการวัดระดับของต้นไม้ที่ดูแล นับตั้งแต่เส้นรอบวงไม่เกิน 14 เซนติเมตร ความสูง 1.30-1.50 เมตร เพื่อให้รู้ว่า ต้นไม้ต้นนี้สามารถที่จะดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ได้ ทำการประชาสัมพันธ์กระจายข่าวสารไปให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมครั้งนี้และได้ทำการขึ้นทะเบียนต้นไม้หรือใส่รหัสต้นไม้หลังวัดขนาดและทราบจำนวนเพื่อง่ายต่อการดูแลและได้ทำการปลูกต้นไม้เพิ่มในเขตพื้นที่ เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว และได้

ทำการรณรงค์ให้ประชาชนรักในการปลูกและดูแลต้นไม้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเมืองแห่งต้นไม้

“ในเมืองต้นไม้เราก็มองว่า เราได้ทำการสำรวจในที่ทางสาธารณะ ซึ่งเราดูแลอยู่ ว่ามีต้นไม้ทั้งหมดกี่ต้น ต้นไม้ที่เราจะรับเข้ามาในกระบวนการลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ ให้เป็นเมืองแห่งต้นไม้เราจะนับตั้งแต่เส้นรอบวงขึ้นสูงจากพื้นดินประมาณ 1.50 เมตร หรือ 1.30 เมตร เส้นรอบวงต้องไม่เกิน 14 เซนติเมตร หรือไม่ต่ำกว่านี้เราอาจจะนับว่ามันสามารถที่จะดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ได้” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ในเรื่องของต้นไม้มอบหมายให้กองช่างดูแลแล้วกองช่างก็ไปดำเนินการโดยโครงการแรกคือ โครงการอนุรักษ์ไม้เดิม การที่จะอนุรักษ์ไม้เดิมก็จะมี การขึ้นทะเบียนต้นไม้เพื่อที่จะให้รู้ว่า ต้นไม้แต่ละต้นอยู่ตรงไหนของเขตไหน และใส่รหัสให้กับต้นไม้แต่ละต้นว่าต้นนี้รหัสที่เท่าไร การที่จะขึ้นทะเบียนต้นไม้ก็คือเราต้องรู้จักตำแหน่งในขณะเดียวกันเราจะทำในเรื่องของต้นไม้ว่ามี การกักเก็บปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์เท่าไรและมีชีวมวลเท่าไร และมีการวัดเส้นรอบวงต้นไม้ ตั้งแต่ 14 เซนติเมตร ขึ้นไปต้นไม้จะต้องสูง 1.30 เมตร” (ชนาวดี กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ประชาชนได้รับการประชาสัมพันธ์จากทางเทศบาลเมืองพนัสนิคมในเรื่องของ กิจกรรมเมืองแห่งต้นไม้ เป็นกิจกรรมในการอนุรักษ์ต้นไม้ยืนต้น ประชาชนมีหน้าที่รับรู้ข่าวสาร และจดจำต้นไม้แต่ละชนิด แต่ละประเภทของเขตนั้น ๆ ต้นไม้แต่ละต้นจะมีรหัสประจำต้น คอยดูแลสอดส่องและติดป้ายรหัสตามต้นไม้ที่ได้ทำการขึ้นทะเบียนต้นไม้เรียบร้อยแล้ว เพื่อต่อการดูแล เวลาเกิดปัญหาที่จะทำการแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่บอกรหัส ทางเจ้าหน้าที่ก็จะรับรู้ได้ว่า ต้นไม้ รหัสนี้อยู่เขตไหน ก็จะสามารเข้าไปแก้ไขปัญหาได้ทันที

“ได้รับรู้ว่าว่าผู้บริหารเทศบาลเมืองพนัสนิคมจะทำการอนุรักษ์ต้นไม้ยืนต้น พวกเราก็จะมีหน้าที่ในการรับรู้และจำว่าต้นไม้ต้นนี้ชนิดอะไรอยู่ตรงไหน เพื่อต่อการร่วมมือช่วยดูแล และจำรหัสในส่วนที่ได้สอดส่องดูแลซึ่งก็เป็นกระบวนการที่ทางเทศบาลได้ผสมงานไว้เพื่อให้ง่ายต่อการดูแล เวลาเจอต้นไม้ต้นไหนมีปัญหาที่สามารถแจ้งรหัสนี้ อยู่ตรงไหนได้ ส่วนมากจะช่วยในเรื่องการสอดส่องดูแลและแจ้งปัญหาเท่านั้น” (อาทร แก้วเจริญ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“นายกเทศบาลเขาจะทำการอนุรักษ์ต้นไม้ยืนต้น ในที่นี้ก็มีหน้าที่ดูแลต้นไม้ไม่ให้ ต้นไม้ตายก่อนจะขึ้นทะเบียนช่วย ๆ กันดูกับคนอื่นบ้างและมีหน้าที่ในการช่วยทางเจ้าหน้าที่ติดป้าย รหัสให้กับต้นไม้และดูแลไม่ให้มีการตัดทำลายกับบริเวณรอบ ๆ ส่วนมากทางเทศบาลเขาจะทำการ ในเรื่องนี้มากกว่า” (เรื่อนแก้ว ภักดีคำ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของเมืองแห่งต้นไม้ พอสรุปได้ว่า นายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และเจ้าหน้าที่ในเทศบาลเมืองพนัสนิคม เป็นฝ่ายวางแผนกระบวนการดำเนินงานในด้านของการบริหารงานสิ่งแวดล้อม และกระจายข่าวสารความรู้ไปสู่ประชาชน ได้มีความร่วมมือในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของกิจกรรมยุทธศาสตร์เมืองแห่งต้นไม้ซึ่งประชาชนมีหน้าที่การมีส่วนร่วมในครั้งนี้คือ ทำการคิดป้ายรหัสของการขึ้นทะเบียนต้นไม้ เป็นผู้คอยดูแลสอดส่องในการดูแลต้นไม้ และแจ้งปัญหาที่เกิดไปยังเจ้าหน้าที่ ซึ่งกิจกรรมเมืองแห่งต้นไม้เป็นกิจกรรมที่ช่วยในด้านของการอนุรักษ์ต้นไม้ในเขตพื้นที่ และมีส่วนช่วยในกระบวนการลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ในเขตพื้นที่ จึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่งในกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยมีกระบวนการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. สำรวจพื้นที่การปลูกต้นไม้ในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม
2. แบ่งเขตการปลูกต้นไม้ออกเป็นส่วน ๆ ตามเขตพื้นที่พร้อมตั้งชื่อเขตพื้นที่
3. สำรวจชนิดของต้นไม้ในแต่ละเขตพื้นที่ เฉพาะต้นไม้ที่มีขนาดเส้นรอบวงในระดับความสูงที่เกิน 1.3 เมตร ที่มีขนาดรอบลำต้นมากกว่า 14 เซนติเมตร ทุกต้น
4. นำข้อมูลเขตพื้นที่การปลูกต้นไม้ ข้อมูลชนิดต้นไม้มาจัดเรียงที่ละเขตพื้นที่การปลูก
5. กำหนดสัญลักษณ์ต้นไม้ โดยใช้หมายเลขเรียกลำดับตามเขตพื้นที่ และชนิดของต้นไม้ในแต่ละเขตการปลูกจนครบ
6. จัดทำแผนที่ในภาพรวมของเทศบาล โดยมีข้อมูลระบุชื่อเขตพื้นที่การปลูกต้นไม้ และสัญลักษณ์ประจำพื้นที่การปลูกต้นไม้กำหนดไว้ (เพื่อตรวจสอบตำแหน่งต้นไม้กับรหัสต้นไม้)
7. จัดทำแผนที่เขตพื้นที่การปลูกต้นไม้แยกแต่ละพื้นที่
8. ทำการติดรหัสประจำต้นไม้

เมืองไร่มลพิษ

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า จัดทำกิจกรรมทำให้ประชาชนช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการใช้สิ่งของในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ภาชนะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการชั่งแยกขยะก่อนทิ้ง ทิ้งขยะให้ลงถัง การใช้ภาชนะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นการเปลี่ยนจากการใช้กล่องโฟมธรรมดาเป็นกล่องชานอ้อย และถุงพลาสติกธรรมดาที่เคยใช้มาเป็นถุงพลาสติกกรีฑาโลกที่ย่อยสลายได้ง่าย เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จะทำการประชาสัมพันธ์นโยบายไปยังตามกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าที่ประกอบอาชีพเกี่ยวข้องในด้านนี้ และมีการติดสติ๊กเกอร์กับกลุ่มร้านค้าที่ร่วมกิจกรรม และได้ทำการณรงค์ไปยังประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่ให้เปลี่ยนจากการจ่ายตลาดรับถุงพลาสติกจากร้านค้าที่จำเป็นเช่น การการใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าส่วนตัว

ไปจ่ายตลาด ซื้อมักรหรือของแห้งก็ใส่ในตะกร้าหรือถุงผ้าที่เตรียมมา แทนการรับถุงพลาสติก เป็นต้น

“เมื่อเมืองไร่มลพิษเราจะรณรงค์ให้ประชาชนใช้ภาชนะที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เปลี่ยนจากการใช้โฟมมาเป็นกล่องกรวยอ้อยถุงพลาสติกเราก็จะให้เปลี่ยนเป็นถุงรักโลกแทน รับถุงพลาสติกเท่าที่จำเป็นในการเดินตลาดจ่ายใช้สอยใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าแทนถุงพลาสติก เพื่อให้ทุกอย่างที่เราใช้ให้สิ่งนั้นเป็นมิตรต่อธรรมชาติที่สุด” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ในด้านของมลพิษจะเป็นหน้าที่ของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมดูแลในเรื่องนี้ จะเป็นการดำเนินงานในเรื่องของพื้นที่สีเขียว จะแบ่งออกเป็น 9 ตารางวาต่อคนให้รับผิดชอบ การดำเนินงานจะมีอยู่ 2 แนวทาง เช่น เรื่องของน้ำเสียและขยะ ในเรื่องของขยะจะดำเนินการแบบลดปริมาณตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ในเรื่องของการกำจัดขยะต้นทางเช่นเรื่องของครัวเรือน บ้าน โรงเรียน ฯ เริ่มจากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ ตามป้ายประกาศบ้างและในที่ประชุมบ้าง มีการอบรมให้ความรู้” (ชนาวดี กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ได้ร่วมรณรงค์และเข้าร่วมประชุมในเรื่องของการใช้ภาชนะที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น จากการที่ร้านค้ามีการใช้กล่องโฟมธรรมดาทำการเปลี่ยนมาใช้กล่องชานอ้อยแทนและถุงพลาสติกทั่วไป มาเป็นถุงพลาสติกสีขุ่นรักษ์โลกที่ย่อยสลายได้ง่าย และการใช้ตะกร้าส่วนตัวในการไปจ่ายตลาดแทนการรับถุงพลาสติกตามนโยบายของทางเทศบาลเมืองพนัสนิคมได้ทำการกระจายข่าวสารมายังประชาชน

“มีการร่วมรณรงค์ในเรื่องของการใช้ภาชนะที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เช่น โฟม หันมาใช้กล่องเปลือกอ้อยที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเครื่องจักสาน เช่น ตะกร้าจ่ายตลาด ถุงผ้าใช้แทนถุงพลาสติก จำพวกพลาสติกจะไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” (อาทร แก้วเจริญ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“มีการรณรงค์ติดป้ายประกาศบอก ของการลดการใช้ถุงพลาสติก กล่องโฟมมาเป็นกล่องกระดาษที่สามารถแทนกันได้ที่ไม่เป็นอันตรายต่อการกินของเราเอง ถุงก็เปลี่ยนจากพลาสติกทั่วไปมาเป็นถุงรักโลกแทนไปตลาดก็เปลี่ยนจากรับถุงพลาสติกใส่ตะกร้าหรือถุงผ้าที่เราเตรียมไปด้วย ช่วยลดการทิ้งขยะไม่เป็นที่อีกด้วยและยังช่วยลดโลกร้อนได้อันนี้ถือว่าเป็นเรื่องดี” (บวร พิทักษานนท์กุล, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของเมืองไร่มลพิษ พอสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของยุทธศาสตร์เมืองไร่มลพิษนี้ ทุกคนได้มีจุดมุ่งหมายไปที่การเปลี่ยนพฤติกรรม

การบริโภคหรือการใช้ภาชนะของแต่ละวันใช้ของที่เป็มิตรต่อสิ่งแวดล้อมและง่ายต่อการกำจัด และสามารถย่อยสลายได้ง่าย โดยมีกระบวนการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. เชิญชวนสมาชิกทุกท่านให้ร่วมกันปรับเปลี่ยนการใช้สิ่งของในชีวิตประจำวัน ให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรายละเอียดเมืองไร้มลพิษ

3. ติดประกาศและทำการรณรงค์

4. ติดตามและประเมินผลตามเขตพื้นที่ต่าง ๆ

เมืองพิชิตพลังงาน

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า เริ่มต้นปฏิบัติที่สำนักงานของเทศบาลเมืองพนัสนิคมก่อนให้เป็นอย่างแก่ประชาชนทั่วไป เช่นการเปิด-ปิดไฟของสำนักงานตั้งแต่ 09.30 น. จะสามารถเปิดแอร์ได้ แต่ไฟเปิดปกติ เวลา 12.00 น. ทุกอย่างจะทำการปิดหมดไม่ว่าจะเป็นแอร์หรือไฟ รวมเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ ในสำนักงานเปิดอีกที 13.00 น. ปิดอีกที 16.00 น. ก่อนเลิกงาน 16.30 น. แอร์ที่ใช้แต่ก่อนจะเป็นแอร์เครื่องใหญ่ แต่ตอนนี้ปรับเปลี่ยนใหม่ทั้งหมดให้เป็นแอร์ที่มีฉลากเบอร์ 5 เพื่อทำให้เกิดการประหยัดพลังงานมากขึ้น อย่างหลอดไฟก็ใช้เป็นหลอด LED ทั้งหมด แต่ละเดือนจะทำการประเมินในเรื่องของพลังงานที่ใช้ในสำนักงานว่ามีการเปลี่ยนแปลงของแต่ละเดือนเท่าไร การทำแบบนี้ทำให้เราทราบว่านโยบายที่เราปฏิบัติกันอยู่ทุกวันนี้ได้ผลจริงหรือมากน้อยเพียงใด พอเห็นผลอย่างชัดเจนและได้ทำการ รณรงค์หรือประกาศให้ประชาชนได้รับรู้และให้ประชาชนปฏิบัติตามที่ได้นำเสนอไปเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการประหยัดพลังงานของตนและส่วนรวม และตอนนี้ก็มีกิจกรรมที่ช่วยในเรื่องของพลังงานเป็นการใช้การปั่นจักรยานแทนการใช้รถเครื่อง ซึ่งเป็นผลดีต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นผลดีต่อสุขภาพของประชาชนเองคือได้ออกกำลังกายไปในตัว การที่ออกจากบ้านไม่ไปไกลมากนัก ก็ปั่นจักรยานแทนการใช้รถเครื่องเพื่อเป็นการลดพลังงานอีกทาง

“เมืองพิชิตพลังงานเราจะเริ่มต้นปฏิบัติที่สำนักงานของเราก่อนให้เป็นอย่างของประชาชนทั่วไป เช่นการเปิดปิดไฟเป็นเวลา 09.00 น. สำนักงานของเราค่อยจะเริ่มเปิดทำการเปิดแอร์ แอร์ที่พวกเราใช้ แต่ก่อนจะเป็นแอร์เครื่องใหญ่ แต่ตอนนี้ปรับเปลี่ยนใหม่ทั้งหมดให้เป็นแอร์ที่มีฉลากเบอร์ 5 เพื่อทำให้เกิดการประหยัดพลังงานมากขึ้น อย่างหลอดไฟ เราก็ใช้เป็นหลอด LED ทั้งหมด แต่ละเดือนจะทำการประเมินในเรื่องของพลังงานที่ใช้ในสำนักงานว่ามีการเปลี่ยนแปลงของแต่ละเดือนเท่าไรการทำแบบนี้ทำให้เราทราบว่านโยบายที่เราปฏิบัติกันอยู่ทุกวันนี้ได้ผลจริงหรือไม่มากน้อยเพียงใด พอเห็นผลอย่างชัดเจนเราก็นำสิ่งนี้ไปประกาศให้ประชาชนได้รับรู้แล้วให้ประชาชนปฏิบัติตามที่เราได้นำเสนอไป แล้วอีกอย่างตอนนี้เรามีกิจกรรมที่ช่วยในเรื่องของ

พลังงานก็คือ การใช้การปั่นจักรยานแทนการใช้รถเครื่อง ทำให้ดีต่อสิ่งแวดล้อมเราและเป็นผลดีต่อสุขภาพของประชาชนเองคือ ได้ออกกำลังกายไปในตัว การที่ออกจากบ้านไม่ไปไกลมากนักก็ปั่นจักรยานเอาเพื่อเป็นการลดพลังงานอีกทาง” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“แนวทางของเมืองพิชิตพลังงาน มีอยู่ 2 แนวทาง คือ เรื่องของการลดการใช้พลังงานกับพลังงานทดแทนการลดการใช้พลังงาน ทางเทศบาลก็จะมีมาตรการ เปิด-ปิดไฟ การใช้เครื่องไฟฟ้าเป็นเวลาก็จะมีการเริ่มต้นปฏิบัติที่เทศบาลก่อนรวมถึงเรื่องการปรับเปลี่ยน เช่น เรื่องของแอร์ทางเทศบาลจะเปลี่ยนแอร์เครื่องเก่า เป็นแอร์รุ่นใหม่ที่มิลลิกของเบอร์ 5 กำกับเพื่อประหยัดพลังงานมากขึ้นและหลอดไฟก็เปลี่ยนเป็นหลอดไฟ LED ทั้งหมดของสำนักงานเวลา เปิด-ปิด ก็คือ ตั้งแต่ 09.30 น. จะสามารถเปิดแอร์ได้ แต่ไฟเปิดปกติ แต่ 12.00 น. ทุกอย่างจะทำการปิดหมดไม่ว่าจะเป็นแอร์หรือไฟ รวมเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ ในสำนักงานเปิดอีกที 13.00 น. ปิดอีกที 16.00 น. ก่อนเลิกงาน 16.30 น.” (ชนาวดี กิตติคุณชราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ได้มีการร่วมในการรณรงค์และจัดประชาสัมพันธ์ในการลดการใช้พลังงาน เช่น ที่การปิดแอร์ปิดไฟให้เป็นเวลา ใช้ไฟฟ้าเท่าที่จำเป็น ส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าก็จะใช้ที่มีมิลลิกเบอร์ 5 หลอดไฟก็เปลี่ยนเป็นหลอด LED ผลประโยชน์ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมนี้ก็จะเห็นในเรื่องของการช่วยให้เกิดการประหยัดพลังงานและลดค่าใช้จ่ายได้อีกส่วนของการใช้ชีวิตประจำวันและได้มีการใช้จักรยานแทนการใช้รถเครื่อง เพื่อเป็นการประหยัดพลังงานและประหยัดค่าใช้จ่ายของพาหนะที่มี

“ได้ร่วมในการรณรงค์และจัดประชาสัมพันธ์ในการลดการใช้พลังงาน เช่น ที่ทำอยู่ประจำก็คือ ปิดแอร์ปิดไฟให้เป็นเวลา คือที่บ้านจะเปิดแอร์เฉพาะตอนกลางคืน คืนไหนอากาศดีฝนตกก็จะเปิดแค่พัดลม ไฟตอนกลางวันก็จะไม่เปิดวันไหนที่อยู่บ้านก็จะเปิดหน้าต่างรับแสงเอา ส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าก็จะใช้ที่มีมิลลิกเบอร์ 5 หลอดไฟก็เปลี่ยนเป็นหลอด LED ทุกวันนี้ถ้าเดินทางไปไหนใกล้ ๆ ก็จะปั่นจักรยานเองเป็นการออกกำลังกายไปในตัว” (บวร พิทักษานนท์กุล, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“อยู่บ้านก็เปลี่ยนหลอดไฟเป็น LED แอร์อยู่บ้านมี 2 ตัว ก็ใช้ที่เป็นแอร์ที่มีมิลลิกเบอร์ 5 ตู้เย็นพัดลมก็เป็นมิลลิกเบอร์ 5 และไปรณรงค์กับทางเทศบาลกระจายความรู้ของโครงการนี้ ในการลดการใช้พลังงานที่พวกเราดำรงชีวิตของแต่ละวันเป็นการประหยัดค่าไฟไปในตัว หลอดไฟอันไหนเราควรเปิดเราก็เปิดไม่ควรเปิดเราก็ปิดไว้ในตอนนี้นั้นทางเทศบาลก็ให้มีการใช้จักรยานแทนรถเครื่อง เพื่อเป็นการประหยัดพลังงานไปอีกทาง” (มงคล ทองแมง, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของเมืองพิชิตพลังงาน พอสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของยุทธศาสตร์เมืองพิชิตพลังงานเน้นในเรื่องของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากบุคคลภายในก่อนแล้วค่อยทำการประชาสัมพันธ์บอกต่อถึงการปฏิบัติของการมีส่วนร่วมของประชาชน ปรับเปลี่ยนเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้านให้อยู่ในมาตรฐานด้านการประหยัดพลังงานที่ได้กำหนดไว้ และด้านการใช้จักรยานแทนรถเครื่อง ก็เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ทำการณรงค์ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในของกิจกรรมนี้ซึ่งก็เป็นแนวทางการประหยัดพลังงานอีกวิธี โดยมีการกระบวนการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เชิญชวนสมาชิกประชาชนของเทศบาลทุกท่านให้ร่วมกันประหยัดพลังงาน ไฟฟ้า น้ำประปา และน้ำมันเชื้อเพลิง
2. ให้ความรู้เบื้องต้นในเรื่องพลังงาน คุณประโยชน์ของพลังงานทั้งพลังงาน ไฟฟ้า น้ำประปาและน้ำมันเชื้อเพลิง วิธีการปฏิบัติในการประหยัดพลังงานในรูปแบบต่าง ๆ พร้อมเอกสารการณรงค์ให้ประหยัดพลังงาน ๆ ดัดประกาศข้อความเชิญชวนให้ประหยัดพลังงานไว้ในส่วนต่าง ๆ ของสำนักงานเทศบาลและลงประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์ของเทศบาล ๆ เพื่อให้ทราบกันโดยทั่วถึง
3. ดัดประกาศข้อความเตือนใจให้ทุกคนร่วมกันประหยัดพลังงาน ไว้ใกล้บริเวณที่มีการใช้พลังงาน ทั้งไฟฟ้า น้ำประปา ในบริเวณที่จอดรถ หรือในรถยนต์ ๆ

เมืองบรีโกลที่ยั่งยืน

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า ได้ทำการยึดในหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักโครงการของในหลวง โดยขยะเปียกที่ได้มาก็ได้นำไปทำวิธีการหมักเป็นปุ๋ย และได้จัดพื้นที่ว่างจำนวน 10 ไร่ เชิญชวนให้คนที่ด้อยโอกาสคนที่อยากทำงานหรือว่างงานมาทำสวนครัวในพื้นที่ที่ได้เตรียมไว้ให้ หนึ่งทางเทศบาลได้ให้เมล็ดพันธุ์ สองให้จุดเริ่มต้นของพื้นที่และให้ปุ๋ยไปทำ ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมขายได้เท่าไรประชาชนก็ต่อยอดกันไป ตอนจุดเริ่มต้นนี้ทางเทศบาลได้ให้ทุกอย่าง แต่หลังจากทำไปแล้วประชาชนต้องช่วยตัวเอง และทางเทศบาลได้จัดทำผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมชุมชนย่อยในเขตพื้นที่ของเทศบาลเมืองพนัสนิคม ๆ ก็ได้มีการจัดทำ เช่น น้ำยาสระผม สบู่ น้ำยาล้างจาน น้ำยาล้างห้องน้ำ ซึ่งในส่วนนี้จะทำมาจากขยะอินทรีย์เปลือกมะนาวที่มีการทิ้งแล้ว เปลือกมังคุดที่พ่อค้าแม่ค้าทิ้งแล้ว เปลือกสับประรดที่ทิ้งแล้ว ต้นไม้ที่ขึ้นตามรั้วได้ อย่างเช่นอัญชัน เราก็สามารถมาทำเป็นน้ำยาสระผมได้ โดยใช้สาร EM เข้ามาเป็นตัวเร่ง เพราะว่าสาร EM เป็นจุลินทรีย์ชนิดดีที่สามารถย่อยสลายต่อสิ่งปฏิกูลได้ เพราะฉะนั้น สาร EM ที่ผสมอยู่ในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ก็จะคุณภาพเหล่านี้ในการย่อยสลายเวลาเราล้างน้ำต่าง ๆ ก็จะสามารไปช่วยในการย่อยสลายพวกไขมันได้ดับกลิ่นได้ ขณะเดียวกันคุณสมบัติของ

มะนาวที่เป็นกรดก็สามารถทำความสะอาดได้ คุณสมบัติของสับประรด มังคุด อัญชัน ก็เป็นตัวช่วยในการรักษาล้างที่เขาใช้เกี่ยวกับร่างกาย เราพยายามที่จะรณรงค์ให้ประชาชนใช้ของที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือพยายามที่จะซื้อบริโภคสิ่งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นไม่ต้องเดินทางไปข้างนอก การเดินทางไปข้างนอกเหมือนเป็นการใช้รถก็ทำให้เกิดคาร์บอนไดออกไซด์ได้เหมือนกัน

“กระบวนการด้านบริโภคที่ยั่งยืนคือ เราก็ได้ทำการยึดในหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดหลักนโยบายของในหลวงของเรา โดยขณะเป็ยกที่เรามาเราก็ไปหมักเป็นปุ๋ย เสร็จแล้วพอเรามีพื้นที่ว่างเราก็เชิญชวนให้คนที่ค่อยโอกาสคนที่อยากทำงานหรือว่างงานมาทำสวนครัวในพื้นที่ที่เราเตรียมไว้ให้ หนึ่งเราให้เมล็ดพันธุ์ สองเราให้จุดเริ่มต้นของพื้นที่และให้ปุ๋ยไปทำ เขาขายได้ทำให้เขาก็ค่อยอดกันไป เรามีพื้นที่ให้ 10 ไร่ก็ไปทำเลย ไปต้องไปหาจากที่อื่นมาทำที่ของเราได้เลย ตอนจุดเริ่มต้นนี้เราให้ทุกอย่างแต่หลังจากทำไปแล้วคุณต้องช่วยตัวเอง เราได้จัดทำผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมชุมชนย่อยในเขตพื้นที่ของเราก็ได้มีการจัดทำ เช่น น้ำยาสระผม สบู่ น้ำยาล้างจาน น้ำยาล้างห้องน้ำ ซึ่งในส่วนนี้จะทำมาจากขยะอินทรีย์เปลือกมะนาวที่เขาทิ้งแล้วเปลือกมังคุดที่เขาทิ้งแล้ว เปลือกสับประรดที่เขาทิ้งแล้ว ต้นไม้ที่มันขึ้นตามรั้วได้ อย่างเช่น อัญชัน เราก็สามารถมาทำเป็นน้ำยาสระผมได้ โดยใช้สาร EM เข้ามาเป็นตัวเร่ง เพราะว่าสาร EM เป็นจุลินทรีย์ชนิดดีที่สามารถย่อยสลายต่อสิ่งปฏิกูลได้ เพราะฉะนั้น สาร EM ที่ผสมอยู่ในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ก็จะคุณภาพเหล่านี้ในการย่อยสลายเวลาเราล้างน้ำต่าง ๆ ก็จะสามารถไปช่วยในการย่อยสลายพวกไขมันได้ดับกลิ่นได้ ขณะเดียวกันคุณสมบัติของมะนาวที่เป็นกรดก็สามารถทำความสะอาดได้ คุณสมบัติของสับประรด มังคุด อัญชัน ก็เป็นตัวช่วยในการรักษาล้างที่เขาใช้เกี่ยวกับร่างกาย เราพยายามที่จะรณรงค์ให้ประชาชนใช้ของที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือพยายามที่จะซื้อบริโภคสิ่งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นไม่ต้องเดินทางไปข้างนอก การเดินทางไปข้างนอกเหมือนเป็นการใช้รถก็ทำให้เกิดคาร์บอนไดออกไซด์เหมือนกัน” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“แนวทางกระบวนการเมืองบริโภคที่ยั่งยืนคือ ลดการใช้ กิน ใช้เท่าที่จำเป็น ซื้อเท่าที่เราใช้ ใช้ของในท้องถิ่นเพื่อลดการเดินทางและใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในส่วนของเทศบาลจำดำเนินการในเรื่องจัดซื้อจัดจ้าง ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทุกรายการในสำนักงานของที่จะใช้ซึ่งจะมีการติดประกาศไว้ว่า ของขึ้นไหนอันไหนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม”

(ธนาวดี กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ทำการปลูกผักสวนครัวเท่าที่จะปลูกได้ไว้กินภายในบ้านเป็นกิจกรรมที่ดำเนินตามนโยบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่าด้วยโครงการเศรษฐกิจพอเพียง และได้ร่วมกิจกรรมทางศูนย์เรียนเศรษฐกิจพอเพียงกับสมาชิกท่านอื่น ๆ ที่ช่วยกันก่อตั้งศูนย์เรียนเศรษฐกิจพอเพียงนี้

ขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกมีกิจกรรมร่วมกันและให้ชุมชนมีทุนหมุนเวียนกันเองโดยไม่เคียดริ้นทุนของหน่วยงานภาครัฐ เช่นทุกวันนี้ก็มีการทำปุ๋ยบำบัดน้ำทำน้ำยาสระผมจากดอกอัญชัน ทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาล้างห้องน้ำ น้ำยาอาบน้ำ เป็นต้น และได้มีการจัดตั้งกลุ่ม OTOP ขึ้นมาเพื่อวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้ร่วมกันผลิต

“พวกเราก็ได้ดำเนินตามนโยบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า อยู่อย่างพอเพียง ตามคำสอนของพ่อหลวงที่ว่าด้วยโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ที่บ้านก็จะปลูกผักกินเองบ้าง และในเขตก็มีศูนย์เรียนรู้ในด้านของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เราได้เข้าไปฝึกฝนศึกษาด้านนี้ โดยเฉพาะ เช่นการทำปุ๋ยจากการหมักของเศษผักผลไม้ ทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาสระผม สบู่ จำพวกนี้” (บวร พิทักษานนท์กุล, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“ปลูกผักสวนครัวเท่าที่จะปลูกได้ไว้กินภายในบ้านเป็นกิจกรรมที่ดำเนินตามนโยบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่าด้วยโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ไปร่วมกิจกรรมกับศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงกับสมาชิกท่านอื่นที่ช่วยกันก่อตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงนี้ขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกมากิจกรรมร่วมกันและให้ชุมชนมีทุนหมุนเวียนกันเองโดยไม่เคียดริ้นทุนของหน่วยงานภาครัฐ เช่นทุกวันนี้ก็มีการทำปุ๋ยบำบัดน้ำทำน้ำยาสระผมจากดอกอัญชัน ทำน้ำยาล้างจาน น้ำยาล้างห้องน้ำ น้ำยาอาบน้ำ เป็นต้น” (มงคล ทองแมง, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของเมืองบริโภคที่ยั่งยืน พอสรุปได้ว่า ๑ กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของยุทธศาสตร์เมืองบริโภคที่ยั่งยืนนี้มุ่งเน้นไปยังด้านการปฏิบัติติดตามรอยพ่อหลวงในด้านของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น รมรณรงค์ให้ประชาชนทำการเกษตร หรือปลูกผักกินเองตามบริเวณบ้าน และทางเทศบาลมีพื้นที่ให้ประชาชนได้ทำเกษตรเป็นจำนวน 10 ไร่ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ในส่วนนี้ประชาชนสามารถทำรายได้ให้กับตนเองได้โดยการนำสิ่งที่ต้นทำหรือปลูกขึ้นมาไปขายสร้างรายได้ไปอีกทาง และเชิญชวนให้ประชาชนอุดหนุนสินค้าในเขตพื้นที่ เพื่อลดปัญหาด้านการใช้พาหนะหรือปัญหาในการเดินทาง เพื่อเป็นการลดมลพิษทางอากาศอีกรูปแบบ โดยมีกระบวนการ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประกาศเป็นนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานและนโยบายเดินตามรอยพ่อหลวงตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อกำหนดประเภทสินค้า และการศึกษาแนวทางการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
3. จัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามเกณฑ์กำหนด

4. มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการร่วมทำเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดทำแผ่นปลิว ลงเว็บไซต์ของเทศบาล และป้ายประชาสัมพันธ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับรู้และร่วมกิจกรรมดังกล่าว

2. การกำหนดกิจกรรมเพื่อคงสภาพและพัฒนา

เพื่อการพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพไม่ทำลายฐานการผลิต ทำให้สิ่งแวดล้อมสามารถสร้างตัวเองขึ้นมาใหม่ได้ หรือกล่าวได้อีกทางคือ การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์เป็นการบริหารจัดการอย่างเป็นขั้นตอนโดยมีการเรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมเป็นการจัดกิจกรรมและหาประสบการณ์จริงจากสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาสิ่งแวดล้อม ผ่านกิจกรรมที่หลากหลายและการเรียนรู้เพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติและการมีส่วนร่วมในการปกป้องและพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยมีกิจกรรมดังต่อไปนี้

การขึ้นทะเบียนต้นไม้

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า การขึ้นทะเบียนต้นไม้ เพื่อที่จะให้รู้ว่าต้นไม้แต่ละต้นอยู่ตรงไหนของเขตไหน และใส่รหัสให้กับต้นไม้แต่ละต้นว่า ต้นนี้รหัสที่เท่าไร การที่จะขึ้นทะเบียนต้นไม้ได้นั้น ต้องรู้จักรู้ตำแหน่ง ของต้นไม้ ในขณะเดียวกัน จะทำการวัดในเรื่องของต้นไม้ว่ามีกรกักเก็บปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์เท่าไร มีชีวมวลเท่าไร และมีการวัดเส้นรอบวงต้นไม้ ตั้งแต่ 14 เซนติเมตร ขึ้นไปต้นไม้จะต้องมีความสูง 1.30-1.50 เมตร จากการสำรวจนี้จะทำการแบ่งออกเป็น โซนตามเขตพื้นที่ เช่นตามจุดสาธารณะต่าง ๆ 26 โซน หน้าที่ของการสำรวจนี้จะทำหน้าที่ของกองช่าง แล้วนำข้อมูลกลับมาดูว่า แต่ละโซนมีต้นไม้อะไรบ้าง และมีขนาดที่เท่าไร จัดทำตำแหน่งและแผนที่ต้นไม้แล้วจัดทำการขึ้นทะเบียนต้นไม้ออกรหัสให้แต่ละต้นเพื่อง่ายต่อการดูแล ปัจจุบันมีการดูแลต้นไม้อยู่ ประมาณ 4,000 กว่าต้น แต่เทศบาลไม่ได้เป็นคนดำเนินการทั้งหมด จะมีการประสานงานให้กับชุมชนดำเนินงานและดูแลด้วย แต่เทศบาลจะเป็นคนดำเนินการตรวจสอบข้อมูลจากชุมชนอีกทีค่อยจะออกรหัสให้กับต้นไม้ในเขตนั้นได้

“การขึ้นทะเบียนต้นไม้นี้ก็หมายความว่า เราได้กี่ต้นเราก็ใส่หมายเลขเข้าไปเลย เช่น ต้นที่หนึ่ง เลข 1 ต้นที่สอง เลข 2 ปัจจุบันนี้เรากำนวณได้ประมาณสี่พันกว่าต้น โดยที่เราจะทำการระบุหมายเลขไว้แต่ละต้นเลยจากที่ประชาชนทำแล้วก็เจ้าหน้าที่ทำ จากการคำนวณเราได้พื้นที่สีเขียวประมาณ 7 ตารางเมตรต่อ 1 คน ซึ่งมาตรฐานของสากลเขาระบุให้ประมาณ 9 ตารางเมตรต่อคนว่าเราควรต้องปลูกเพิ่ม” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“การขึ้นทะเบียนต้นไม้ เพื่อที่จะให้รู้ว่าต้นไม้แต่ละต้นอยู่ตรงไหนของเขตไหน และใส่รหัสให้กับต้นไม้แต่ละต้นว่า ต้นนี้รหัสที่เท่าไร การที่จะขึ้นทะเบียนต้นไม้ก็คือ เราต้องรู้จักรู้ตำแหน่ง ในขณะที่เดียวกันเราจะทำในเรื่องของต้นไม้ว่ามีการกักเก็บปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์เท่าไร และมีชีวมวลเท่าไร และมีการวัดเส้นรอบวงต้นไม้ ตั้งแต่ 14 เซนติเมตร ขึ้นไปต้นไม้จะต้องสูง 1.30 เมตร จากการสำรวจนี้จะทำการแบ่งออกเป็น โซนตามเขตพื้นที่ เช่น ตามจุดสาธารณะต่าง ๆ 26 โซน หน้าที่ของการสำรวจนี้จะเป็นหน้าที่ของกองช่าง แล้วนำข้อมูลกลับมาดูว่า แต่ละโซนมีต้นไม้อะไรบ้างและมีขนาดที่เท่าไร จัดทำตำแหน่งและแผนที่ต้นไม้แล้วจัดทำขึ้นทะเบียนต้นไม้ออกรหัสให้แต่ละต้นเพื่อง่ายต่อการดูแล ปัจจุบันมีการดูแลต้นไม้อยู่ ประมาณ 4,000 กว่าต้น แต่เทศบาลไม่ได้เป็นคนดำเนินการทั้งหมด จะมีการประสานงานให้กับชุมชนดำเนินงานและดูแลด้วย แต่เทศบาลจะเป็นคนดำเนินการตรวจสอบข้อมูลจากชุมชนอีกทีค่อยจะออกรหัสได้”

(ธนาวดี กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ส่วนมากเทศบาลจะเป็นคนดำเนินการ ประชาชนหรือคณะกรรมการ จะมีหน้าที่นำป้ายรหัสไปติดกับต้นไม้ที่ทำการขึ้นทะเบียนแล้ว และคอยดูแลสอดส่องถ้าต้นไม้ต้นนี้ตายก็จะมีหน้าที่ไปแจ้งกับคณะกรรมการหรือไปแจ้งกับทางเทศบาลมาปลูกใหม่ก่อนจะมีรหัสส่วนมากหน้าที่รับผิดชอบนี้จะเป็นเจ้าหน้าที่ของกองช่างคอยดูแล ชาวบ้านหรือประชาชนบางที่ไม่ค่อยมีบทบาทในกิจกรรมนี้เท่าไรมีแต่คณะกรรมการที่คอยประสานงานกับเทศบาล

“ส่วนมากเทศบาลจะเป็นคนดำเนินการ ประชาชนหรือคณะกรรมการ พวกเรา มีหน้าที่แค่ติดป้ายรหัสของต้นไม้แต่ละต้นที่อยู่ในเขตรับผิดชอบส่วนมากจะเป็นเจ้าหน้าที่กองช่างมาคอยดูแล ชาวบ้านบางที่เขาไม่ค่อยรู้เรื่องส่วนมากมีแต่คณะกรรมการที่คอยประสานงานกับเทศบาล” (เรือนแก้ว ภัคดีคำ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“จะทำการรับเรื่องมาจากคณะกรรมการอีกทีก็ไม่ค่อยทำอะไรมาก แค่เอาป้ายไปติดต้นไม้ที่ดูแล ถ้าต้นไม้ต้นนี้ตายก็จะมีหน้าที่ไปบอก กรรมการไปแจ้งทางเทศบาลมาปลูกใหม่ก่อนจะมีรหัส” (บวร พิทักษานนท์กุล, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของการขึ้นทะเบียนต้นไม้ พอสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของกิจกรรมการขึ้นทะเบียนต้นไม้ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานของยุทธศาสตร์เมืองแห่งต้นไม้ การขึ้นทะเบียนต้นไม้เป็นการระบุหมายเลขหรือรหัสให้กับต้นไม้เพื่อง่ายต่อการดูแลหรือปรับปรุงแก้ไขในส่วนต่าง ๆ ของแต่ละเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบประชาชนที่มีส่วนร่วมในกระบวนการขึ้นทะเบียนต้นไม้ ประชาชนมีหน้าที่ในการนำป้ายหมายเลขหรือไปรหัสไปติดตามต้นไม้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่ทางเทศบาลเมืองพนัสนิคมและคอยช่วยกัน

ดูแลสอดส่องต้นไม้แต่ละเขตที่อยู่ใกล้ ในกิจกรรมการขึ้นทะเบียนต้นไม้ ประชาชนไม่ค่อยมีบทบาทมากนัก ส่วนมากหน้าที่รับผิดชอบนี้จะเป็นของเจ้าหน้าที่ทางเทศบาลสักส่วนใหญ่ โดยมีกระบวนการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. สำรวจชนิดของต้นไม้ในแต่ละเขตพื้นที่ เฉพาะต้นไม้ที่มีขนาดเส้นรอบวงในระดับความสูงที่เกิน 1.3 เมตร ที่มีขนาดรอบลำต้นมากกว่า 14 เซนติเมตร ทุกต้น
2. นำข้อมูลเขตพื้นที่การปลูกต้นไม้ ข้อมูลชนิดต้นไม้มาจัดเรียงที่ละเขตพื้นที่การปลูก
3. กำหนดสัญลักษณ์ต้นไม้ โดยใช้หมายเลขเรียกลำดับตามเขตพื้นที่ และชนิดของต้นไม้ในแต่ละเขตการปลูกจนครบ
4. จัดทำแผนที่ในภาพรวมของเทศบาล โดยมีข้อมูลระบุชื่อเขตพื้นที่การปลูกต้นไม้ และสัญลักษณ์ประจำพื้นที่การปลูกต้นไม้กำหนดไว้ (เพื่อตรวจสอบตำแหน่งต้นไม้กับรหัสต้นไม้)
5. จัดทำแผนที่เขตพื้นที่การปลูกต้นไม้แยกแต่ละพื้นที่
6. ทำการติดรหัสประจำต้นไม้ หรือเรียกอีกอย่างว่า เป็นการขึ้นทะเบียนต้นไม้พื้นที่สีเขียว

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลนันทนิกม ให้ข้อมูลตรงกันว่า การเพิ่มพื้นที่สีเขียวเราจะทำการปลูกต้นไม้ในเขตพื้นที่หรือทำการปลูกเพิ่ม และอนุรักษ์ต้นไม้ในเขตพื้นที่จากการคำนวณปัจจุบันได้มีพื้นที่สีเขียวประมาณ 7 ตารางเมตรต่อ 1 คน ซึ่งมาตรฐานของสากลได้ระบุไว้ประมาณ 9 ตารางเมตรต่อคน สรุปได้ว่า ต้องมีการปลูกต้นไม้เพิ่ม และได้ทำการรณรงค์ให้ประชาชนได้ทราบรายละเอียดในการดำเนินการปลูกต้นไม้เพิ่มวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจกรรมนี้ ในส่วนกิจกรรมนี้ กองสาธารณสุขเป็นผู้ประสานงาน ส่วนกองช่างเป็นผู้ดูแลในเรื่องนี้

“จากการคำนวณเราได้พื้นที่สีเขียวประมาณ 7 ตารางเมตรต่อ 1 คน ซึ่งมาตรฐานของสากลเขาระบุไว้ประมาณ 9 ตารางเมตรต่อคน ว่าเราควรต้องปลูกเพิ่ม ในเรื่องของเมืองแห่งต้นไม้เราจะทำการอนุรักษ์ต้นไม้และทำการขึ้นทะเบียนต้นไม้และทำการปลูกเพิ่มให้เกิดเป็นพื้นที่สีเขียว ในที่นี้เราก็ได้ทำการรณรงค์ให้ประชาชนได้ทราบรายละเอียดในการดำเนินการปลูกต้นไม้เพิ่ม”

(วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“เรื่องของต้นไม้ มีแนวทางก็คือ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว เราจะทำการปลูกต้นไม้ในเขตพื้นที่หรือทำการปลูกเพิ่ม และอนุรักษ์ต้นไม้ในเขตพื้นที่ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ประสานงาน แต่ว่าไม่ได้ทำทั้งหมด โดยที่ผู้บริหาร ท่านนายกฯ ได้มีการมอบหมายยุทธการต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กองช่างจะเป็นผู้ดูแล มีหัวหน้าส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องคือ กองคลัง กองช่างกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ฝ่ายวิชาการ สำนักปลัด กองศึกษา เป็นต้น”

(ชนาวดี กิตติคุณชราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้เพิ่มเพื่อให้เกิดพื้นที่สีเขียว และ มีการปลูกต้นไม้ที่บริเวณรอบ ๆ บ้าน คอยสอดส่องในเรื่องของการดูแลและร่วมอนุรักษ์ต้นไม้ที่อยู่ในเขตพื้นที่จนกว่าจะเจริญเติบโตแข็งแรงเต็มที่ เพราะคิดว่า ต้นไม้ทำให้บ้านเมืองเราน่าอยู่เราต้อง คอยดูแลรักษาไว้

“เวลาที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการปลูกต้นไม้ก็ได้เข้าร่วมในกิจกรรมนี้ทุกครั้งและคอย สอดส่องในเรื่องของการดูแลและร่วมอนุรักษ์ต้นไม้ที่อยู่ในเขตพื้นที่จนกว่าจะเจริญเติบโตแข็งแรง เต็มที่ ที่ก็ไม่ละทิ้งก็คอยสอดส่องอยู่ตลอดทุกวันนี้ ต้นไม้ทำให้บ้านเมืองเราน่าอยู่เราต้องคอยดูแล รักษาไว้” (อาทร แก้วเจริญ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“ก็ได้ทำการปลูกต้นไม้กับทางเทศบาล แล้วก็ไปปลูกที่บริเวณรอบ ๆ บ้าน เพราะเราก็เป็นคนชอบต้นไม้อยู่แล้วเวลามองต้นไม้หรือมีต้นไม้อยู่บริเวณรอบ ๆ บ้านเราก็เย็นสบายเจริญหู เจริญตาไปด้วย ต้นไม้ที่เราช่วยทางเทศบาลปลูกเราก็คอยดูแลมอง ๆ อยู่ทุกครั้งกระทั่งบริเวณรอบ ๆ หรือไกล ๆ บ้านก็ช่วยเขาดูแล” (เรือนแก้ว ภักดีคำ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของการเพิ่มพื้นที่สีเขียว พอสรุปได้ว่าการเพิ่มพื้นที่สีเขียว เป็นกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมในกิจกรรมของยุทธศาสตร์เมืองแห่งต้นไม้ ซึ่งเป็น กระบวนการที่เน้นในเรื่องของการปลูกต้นไม้เพิ่มและอนุรักษ์ต้นไม้ในเขตพื้นที่ เพื่อทำให้บริเวณ นั้นเป็นเขตพื้นที่สีเขียว ช่วยลดมลพิษในอากาศ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวนี้ ประชาชนมีหน้าที่ในการดูแลต้นไม้และช่วยทางเจ้าหน้าที่ปลูกต้นไม้เพิ่มในเขตจากการณรงค์ ขอความร่วมมือกับประชาชนทุกท่าน โดยมีกระบวนการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สำรวจเขตพื้นที่ในการทำการปลูกต้นไม้
2. ทำการรณรงค์ให้ประชาชนทราบรายละเอียด
3. ดำเนินการปลูกต้นไม้ในเขตพื้นที่

โครงการประหยัดพลังงาน

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า โครงการนี้ได้ทำการเริ่ม จากบุคคลภายในสำนักงานของเทศบาลเมืองพนัสนิคมก่อน ก่อนแล้วค่อยกระจายความรู้และ รายละเอียดให้กับประชาชน โดยทำการประหยัดพลังงานจากกิจกรรมก็ ปิด-เปิดไฟ เครื่องใช้ไฟฟ้า ตามเวลาที่กำหนด เพื่อเป็นการลดพลังงานไปอีกทาง และมีการณรงค์ประกาศให้ประชาชนปฏิบัติ หรือร่วมกิจกรรมในโครงการนี้ และได้มีการรณรงค์ใช้จักรยานแทนรถเครื่องของการเดินทาง ไปไหนไม่ไกลจากที่อยู่อาศัยเพื่อเป็นการประหยัดพลังงาน ไปอีกรูปแบบหนึ่ง

“ก็อย่างที่ว่า โครงการนี้เราจะทำการเริ่มที่เราก่อน ในสำนักงานของเราก่อนแล้วค่อยกระจายความรู้และรายละเอียดให้กับประชาชน ก็อย่างที่บอกไปในตอนต้น เราจะทำการประหยัดพลังงานในสำนักงานของเรา ปิดเปิดไฟ เครื่องใช้ไฟฟ้าตามเวลาที่กำหนด เพื่อเป็นการลดพลังงานไปอีกทาง แล้วก็มีการณรงค์และประกาศให้ประชาชนปฏิบัติหรือร่วมกิจกรรมในโครงการนี้ และทำการรณรงค์ใช้จักรยานแทนรถเครื่องของการเดินทางไปไหนไม่ไกลจากที่ตัวเองอยู่อาศัยเพื่อเป็นการประหยัดพลังงานไปอีกรูปแบบ” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ตามที่พูดในช่วงต้น เราก็ปิดเปิดไฟตามเวลาที่ทางสำนักงานกำหนด ใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่เป็นฉลากเบอร์ 5 แล้วก็หลอดไฟ LED ได้ทำการประกาศให้ประชาชนทั่วไปทำตามโครงการที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการประหยัดพลังงาน” (ชนาวดี กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า มีการปฏิบัติตามกระบวนการของกิจกรรมโครงการประหยัดพลังงาน เช่น การปิดเปิดไฟตามเวลาหรือที่จำเป็นเพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายไปอีกส่วนในครัวเรือน และได้ใช้จักรยานแทนรถเครื่องในเวลาที่ไม่ไกลจากที่อยู่ของตน

“เดินทางไปไหนไม่ไกลก็ใช้จักรยานไม่ก็เดินเอา ทำให้เราได้ออกกำลังกายไปในตัว อยู่บ้านก็เปิดไฟหรือเครื่องใช้ไฟฟ้าที่จำเป็น ตอนกลางวันบางวันก็ออกมาเล่นหน้าบ้าน เพื่อหลีกเลี่ยงการเปลืองพลังงานไฟฟ้าในบ้าน บางวันก็เปิดพัดลมแทนแอร์” (อาทร แก้วเจริญ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“กลางวันไม่ค่อยจะเปิดไฟ ก็เป็นอีกทางที่ช่วยในเรื่องของการประหยัดพลังงานในบ้าน แล้วก็ประหยัดค่าไฟเราได้ตอนกลางคืนไม่ร้อนก็เปิดพัดลม บ้านอยู่ไม่บ่อยไกลจากตลาดก็เดินไปเรื่อย ๆ ไม่ค่อยได้ใช้รถเครื่องเท่าไร” (เรือนแก้ว ภักดีคำ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของโครงการประหยัดพลังงาน พอสรุปได้ว่าโครงการประหยัดพลังงานเป็นโครงการของยุทธศาสตร์เมืองพิชิตพลังงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม โดย นายกเทศมนตรีและผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จะเน้นในเรื่องของการประหยัดพลังงานจากภายในสำนักงานก่อนถึงทำการกระจายความรู้และรายละเอียด และทำการรณรงค์ให้ประชาชนได้ปฏิบัติตาม เหมือนดังที่ว่า ทำแล้วเห็นผลดีแล้วจึงบอกต่อ โดยการปรับเปลี่ยนและเปิด ปิดกระแสไฟฟ้าเป็นเวลา หันมาปั่นจักรยานแทนรถเครื่องเมื่อเวลาเดินทางไปทีไกล ๆ ซึ่งเป็นผลดีทั้งการประหยัดพลังงาน ค่าใช้จ่ายเชื้อเพลิงพาหนะ และเป็นผลดีต่อสุขภาพตนเอง โดยมีกระบวนการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เชิญชวนสมาชิกประชาชนของเทศบาลทุกท่านให้ร่วมกันประหยัดพลังงาน
2. ให้ความรู้เบื้องต้นในเรื่องพลังงาน คุณประโยชน์ของพลังงานวิธีการปฏิบัติ

ในการประหยัดพลังงานในรูปแบบต่าง ๆ พร้อมเอกสารการรณรงค์ให้ประหยัดพลังงาน
ติดประกาศข้อความเชิญชวนให้ประหยัดพลังงานไว้ในส่วนต่าง ๆ ของสำนักงานเทศบาล
และลงประชาสัมพันธ์ในเว็บไซต์ของเทศบาล เพื่อให้ทราบกันโดยทั่วถึง

3. ติดประกาศข้อความเตือนใจให้ทุกคนร่วมกันประหยัดพลังงาน ไว้ใกล้บริเวณ
ที่มีการใช้พลังงาน

การควบคุม การกำจัดและบำบัดของเสีย เป็นการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้าน
การควบคุมของเสียในเขตพื้นที่หรือเรียกอีกอย่างว่า เป็นการควบคุมมลพิษ ดังนั้นจึงมีความจำเป็น
อย่างยิ่งที่จะต้องควบคุมให้อยู่ในสภาพที่ไม่เป็นอันตรายต่อชีวิตของประชาชนและส่วนรวม
ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

ขยะ

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า ในเรื่องของขยะ
ดำเนินการแบบลดปริมาณตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ในเรื่องของกำจัดขยะต้นทาง เช่น
เรื่องของขยะในครัวเรือน บ้าน โรงเรียน ฯ เริ่มจากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ ตามป้ายประกาศ
และในที่ประชุม มีการอบรมให้ความรู้ การคัดแยกขยะ จะทำการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชน
แต่ละครัวเรือนคัดแยกขยะไว้ ทางเทศบาลได้ทำการแจกถังเขียวถังเหลืองให้กับประชาชน
ทุกหลังคาเรือน ถังเขียวถังเหลืองนี้จะตั้งไว้หน้าบ้านแยกเฉพาะประเภทขยะไว้เป็นการจัดแยก
ของแต่ละครัวเรือน ในด้านของโรงเรียนก็จะมีโครงการธนาคารขยะ ในด้านของเทศบาลจะเป็น
การดำเนินงานในเรื่องของการคัดแยกขยะปลายทางและมีโครงการรับซื้อขยะตามจุดที่ค่อนข้าง
จะไม่สะดวก เทศบาลมีการสนับสนุนในเรื่องของชาแล้งให้ประชาชน 1 คันซื้อ คุณน้ำมงคล จะมี
การโทรตามให้ไปรับซื้อถึงที่ ในเรื่องของขยะนี้ไม่มีการณรงค์แต่จะเป็นการประชาสัมพันธ์กัน
มากกว่าเพราะเป็นกิจกรรมที่ดำเนินร่วมกันมายาวนาน ขยะทางเทศบาลเก็บไปแล้ว นำไปที่โรงจัด
แยกขยะแล้วนำไปฝังกลบแต่ละครั้งใช้งบประมาณละเกือบ ๆ แสน เคยทำการตั้งถังขยะแยกประเภทไว้
แต่ทางเทศบาลกลับไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน เพราะมีการทิ้งขยะประปนกันไป
เจ้าหน้าที่เก็บขยะได้ทำการคัดแยกกันอีกที่ขยะปลายทางก็คือ เจ้าหน้าที่ทำการเก็บเสร็จแล้วก็นำไป
เทรวมกันไว้แล้วทำการคัดแยกอีกทีก็จะทำการสังเกตได้ว่าปริมาณขยะลดลงหรือเพิ่มขึ้นในแต่ละ
วัน เป็นอีกวิธีการที่ดำเนินการมาเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบัน

“ในเรื่องของขยะ มีอยู่ 3 ขั้นตอน ที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องนี้ 1) แยกต้นทาง
2) แยกระหว่างทาง 3) แยกปลายทาง แยกต้นทางก็คือ เราจะทำการแจกถังเขียวถังเหลืองให้กับ
ประชาชนเลยทุกหลังคาเรือน ว่าถังเขียวนี้ใส่ขยะเปียก ถังเหลืองนี้ก็ใส่ขยะแห้ง ก็คือสองถังนี้
ปริมาณ 20 ลิตร ก็มีความสะดวกเก็บไว้ในตัวบ้านได้ ถึงเวลาเขาเก็บเขาก็จะตั้งไว้หน้าบ้านแยก

เฉพาะประเภทขยะไว้เป็นการคัดแยกของแต่ละครัวเรือน แต่ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าไร ก็มีปัญหาในส่วนนี้ แยกขยะระหว่างทางก็คือ เจ้าหน้าที่เวลาไปเก็บขยะจะทำการแยกไปด้วย เพราะขยะบางชนิดสามารถนำไปขายต่อได้อีก ขยะปลายทางก็คือ เจ้าหน้าที่ทำการเก็บเสร็จแล้วก็นำไปเทกอง ๆ ไว้แล้วทำการคัดแยกอีกทีก็ทำให้ปริมาณขยะเราลดลงได้ อันนี้ก็เป็นวิธีการที่พวกเราดำเนินการมาเรื่อย ๆ” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ในเรื่องของขยะจะดำเนินการแบบลดปริมาณตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ในเรื่องของการกำจัดขยะต้นทางเช่น เรื่องของครัวเรือน บ้าน โรงเรียน ๆ เริ่มจากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อตามป้ายประกาศบ้างและในที่ประชุมบ้าง มีการอบรมให้ความรู้ การคัดแยกขยะ จะทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนแต่ละครัวเรือนคัดแยกขยะไว้ ในด้านของโรงเรียนก็จะมีโครงการธนาคารขยะ ในด้านของเทศบาลจะเป็นการดำเนินงานในเรื่องของการคัดแยกขยะปลายทางและมีโครงการรับซื้อขยะตามจุดที่ค่อนข้างจะไม่สะดวกเทศบาลมีการสนับสนุนในเรื่องของชาเลนจ์ให้ประชาชน 1 คันชื่อ คุณน้ำมงคล จะมีการโทรตามให้ไปรับซื้อถึงที่ ในเรื่องของขี้นี้ไม่มีการณรงค์แต่จะเป็นการประชาสัมพันธ์กันมากกว่าเพราะเป็นกิจกรรมที่ดำเนินร่วมกันมายาวนาน ขยะทางเทศบาลเก็บไปแล้ว นำไปที่โรงคัดแยกขยะแล้วนำไปฝังกลบแต่ละครั้งใช้งบเดือนละเกือบ ๆ แสน เคยทำการตั้งถังขยะแยกประเภทไว้แต่ทางเทศบาลกลับกลับไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน เพราะมีการทิ้งขยะประปนกันไปก็เสียเวลาคัดแยกขยะอีกที” (ธนาวิศ กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ทำการคัดแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้งเพราะขยะทุกวันนี้สามารถสร้างรายได้ให้กับตัวเราได้ บาทสองบาทก็เป็นเงิน ทุกครั้งที่มีการขายจากการที่แยกขยะเก็บไว้ และเข้าร่วมณรงค์ประชาสัมพันธ์ในเรื่องนี้กับทางเทศบาลของแต่ละครั้งที่มีกิจกรรมบางครั้งก็มีกิจกรรมขยะแลกไข่ก็สามารถเอาพวกขวด กระดาษ พวกนี้ไปแลกไข่มาเก็บไว้บ้าน แต่นาน ๆ ทีจะมีกิจกรรมนี้จากเทศบาล บางขยะก็สามารถนำมาให้ทางศูนย์เรียนรู้ทำปุ๋ยหมัก เช่นเปลือกมะนาว เป็นต้น

“มีนโยบายคัดแยกขยะ อันเห็นด้วยกับแนวคิดนี้คือ อยู่บ้านหรือสมาชิกในชุมชนเกือบทุกครัวเรือนจะมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้ง เพราะขยะทุกวันนี้สามารถสร้างรายได้ให้กับตัวเราได้ บาทสองบาทก็เป็นเงิน ทุกครั้งที่มีการขายจากการที่เราแยกขยะเก็บไว้ และเข้าร่วมณรงค์ประชาสัมพันธ์ในเรื่องนี้กับทางเทศบาลด้วยของแต่ละครั้งที่มีกิจกรรมบางครั้งก็มีกิจกรรมขยะแลกไข่ เราก็เอาพวกขวด กระดาษ พวกนี้ไปแลกไข่มาเก็บไว้บ้าน แต่นาน ๆ ที จะมีกิจกรรมนี้จากเทศบาล” (บวร พิทักษานนท์กุล, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“มีการคัดแยกขยะตามครัวเรือนต่าง ๆ บ้านแต่ละหลังจะมีการคัดแยกขยะแต่ละประเภท ก่อนทิ้งตามนโยบายของเทศบาลได้ประกาศกิจกรรมนี้ขึ้นมา ถือว่ากิจกรรมการคัดแยกขยะก่อนทิ้งนี้เป็นกิจกรรมที่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชนเป็นอย่างดี เพราะบางขยะสามารถนำไปขายได้ บางขยะก็สามารถนำมาให้ทางศูนย์เรียนรู้ทำปุ๋ยหมัก เช่น เปลือกมะนาว เป็นต้น”

(มงคล ทองแมง, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของขยะ พอสรุปได้ว่าเรื่องของขยะเป็นกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมในด้านของขยะ คือ เป็นการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ซึ่งเป็นการคัดแยกขยะต้นทางกับปลายทาง เริ่มจากครัวเรือนให้แต่ละครัวเรือนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง มีการรณรงค์ในเรื่องของขยะ ดึงป้ายประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ และมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนกับทางเทศบาล เพื่อให้ประชาชนได้มองเห็นคุณค่าและประโยชน์จากการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และผลประโยชน์จากประเภทขยะบางชนิด ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมโดยมากและเป็นผลประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคมอีกรูปแบบที่ช่วยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิด โดยมีกระบวนการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน
2. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนทราบและให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะ
3. ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการคัดแยกวัสดุรีไซเคิลและการดำเนินงาน

ในเชิงธุรกิจเกี่ยวกับการรับซื้อวัสดุรีไซเคิลร่วมกันกำหนดผู้ดำเนินการรับซื้อวัสดุรีไซเคิล

4. ขอรับการสนับสนุนงบประมาณหรืออุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น รถซาเล้ง เป็นต้น จากเทศบาลเมืองพนัสนิคม

5. ให้มีการมีการรายงานผลการดำเนินงานคณะกรรมการชุมชนและเทศบาลทราบ เป็นระยะ

6. จัดให้มีการดำเนินงานที่เน้นการลดและใช้ประโยชน์ขยะชุมชนแหล่งกำเนิด โดยเฉพาะขยะสดและเศษอาหาร ซึ่งจะลดภาระการดำเนินงานของเทศบาล ได้แก่ การหมักทำปุ๋ย การหมักปุ๋ยน้ำชีวภาพ การบริจาดสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว เป็นต้น

น้ำเสีย

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า การทำระบบบำบัดน้ำเสีย ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้างระบบ เคยมีระบบบำบัดน้ำเสียแต่เกิดปัญหาของระบบเสียหาย พูดได้ว่า อยู่ในช่วงของการปรับปรุงระบบ มีการรับน้ำเสียจากบ้านหรือครัวเรือนต่าง ๆ เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย ไหลเข้าสู่บ่อกักเก็บน้ำเสียทั้งสามบ่อ แต่ปัจจุบันอยู่ในช่วงปรับปรุง

เพราะพบว่า บ่อกักเก็บน้ำเสียชำรุด แต่ก็ได้มีการบำบัดจากการใส่ EM ลงไปในน้ำที่ประชาชนผลิตขึ้นมาเอง เพื่อเป็นการบำบัดเบื้องต้น

“ในเรื่องของน้ำเสีย เมื่อก่อนเรามีระบบบำบัดน้ำเสีย แต่ตอนนี้ระบบอยู่ในช่วงปรับปรุง จึงได้ทำการบำบัดน้ำเสียในเบื้องต้น คือ การโยน EM ลงสู่คลองน้ำเสีย เพื่อบรรเทาในเรื่องของการส่งกลิ่นได้บ้าง และร่วมกันรักษาความสะอาดไม่ให้คลองน้ำมีขยะลงไป ในคลอง สิ่งนี้จะทำให้เกิดปัญหาเพิ่มของการเกิดน้ำเสีย น้ำเสียที่ว่าจะจะเป็นน้ำที่ไหลมาจากครัวเรือนส่วนมาก”

(วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“การทำระบบบำบัดน้ำเสีย ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้างระบบ เคยมีระบบบำบัดน้ำเสียแต่เกิดปัญหาของระบบเสียหาย พุดได้ว่า อยู่ในช่วงของการปรับปรุงระบบ มีการรับน้ำเสียจากบ้านหรือครัวเรือนต่าง ๆ เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย ไหลเข้าสู่บ่อกักเก็บน้ำเสียทั้งสามบ่อ แต่ปัจจุบันอยู่ในช่วงปรับปรุง เพราะพบว่า บ่อกักเก็บน้ำเสียชำรุด แต่ทางเราก็ได้มีการบำบัดจากการใส่ EM ลงไปในน้ำที่ที่ประชาชนผลิตขึ้นมาเอง เพื่อเป็นการบำบัดเบื้องต้น” (ธนาวดี กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ส่วนมากจะอยู่ตามคลองที่ตัดผ่านเขตชุมชน สมาชิกก็ช่วยกันสอดส่องเก็บขยะรอบ ๆ คลองน้ำ เพื่อลดปริมาณขยะที่ตกลงไปในคลองซึ่งเป็นสาเหตุอีกอย่างทำให้เกิดน้ำเสีย ประชาชนในแต่ละบ้านก็จะทำการกรองเศษอาหารทุกครั้งก่อนปล่อยน้ำลงสู่คลอง และมีกิจกรรมลอกคลองนำขยะขึ้นจากคลอง เพื่อไม่ให้ตื้นเขิน ทุกวันนี้ระบบบำบัดน้ำเสียระบบของเทศบาลอยู่ในช่วงปรับปรุง

“หน้าที่ในส่วนนี้ก็ไม่มียะไรมาก เพราะน้ำเสียส่วนมากจะอยู่ตามคลองที่ตัดผ่านเขตชุมชน สมาชิกก็ช่วยกันสอดส่องเก็บขยะรอบ ๆ คลองน้ำในบางครั้งเท่านั้น เพื่อลดปริมาณขยะที่ตกลงไปในคลอง ซึ่งเป็นสาเหตุอีกอย่างทำให้เกิดน้ำเสีย ประชาชนในแต่ละบ้านก็จะทำการกรองเศษอาหารทุกครั้งก่อนปล่อยน้ำลงสู่คลอง ทุกวันนี้ระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลอยู่ในช่วงปรับปรุง” (บวร พิทักษานนท์กุล, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“ส่วนมากจะเป็นการดูแลในเรื่องขยะรอบ ๆ ข้างไม่ให้ขยะตกลงไปในคลอง ๆ วันไหนมีกิจกรรมลอกคลองไม่ให้ตื้นเขินนำขยะขึ้นจากคลองก็จะไปร่วมกิจกรรมนั้น” (มงคล ทองเมง, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของน้ำเสีย พอสรุปได้ว่าระบบบำบัดน้ำเสียอยู่ในช่วงปรับปรุง แต่ได้มีการแก้ไขเบื้องต้นโดยการใช้ EM เป็นตัวบำบัดและได้รับความร่วมมือจากประชาชน

ในเรื่องของการดูแลบริเวณรอบ ๆ คลองเพื่อไม่ให้ขยะตกลงสู่คลองและทำการลอกคลองเพื่อไม่ให้คลองนั้นตื้นเขินหรือส่งกลิ่นเน่าเสียของน้ำ โดยมีกระบวนการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. รับน้ำเสียจากครัวเรือน
2. ปล่อยน้ำเสียไหลเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย
3. น้ำเสียไหลเข้าสู่บ่อกักเก็บน้ำเสียทั้ง3บ่อ

ตอนที่ 2 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
ซึ่งประกอบด้วย

1. การกำหนดชนิด ประเภทและขอบเขต

เมืองแห่งต้นไม้

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากนัก เพราะพนัสนิคมเป็นเขตชุมชนเมือง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กระจายอำนาจหน้าที่ในการดูแลส่วนที่ดำเนินการให้กับประชาชนหรือตัวแทนของประชาชน แต่ละเขตให้ไปดำเนินการ

การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทำการรณรงค์ หรือจัดประชุมต่อชุมชนหรือตัวแทน ในการกระจายอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานในเรื่องของป้ายชำรุดเราก็มีแก้ไขก็แค่ปรับเปลี่ยน ทำป้ายใหม่เท่านั้น

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ปัญหาที่เกิดขึ้นของแต่ละกิจกรรม บางกิจกรรมเกิดปัญหาที่ว่าประชาชน ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ หรือบางกิจกรรมประชาชนก็ไม่ค่อยมีเวลามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ปัญหาในด้านของเมืองต้นไม้ ไม่มีปัญหาในด้านของการดำเนินกิจกรรมเลย มีแต่ในเรื่องของการชำรุดของป้ายทะเบียนของต้นไม้เท่านั้น การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทำการรณรงค์ หรือจัดประชุม ต่อชุมชนหรือตัวแทนในการกระจายอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานในเรื่องของป้ายชำรุดเราก็มีแก้ไขก็แค่ปรับเปลี่ยนทำป้ายใหม่เท่านั้น” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากนัก เพราะพนัสนิคมเป็นเขตชุมชนเมืองต่างคนต่างทำมาหากิน ต่างเวลาต่างคนต่างทำงาน ตื่นเข้าไปทำงาน เลิกงานก็ดึก ๆ ดื่น ๆ พ่อค้าแม่ค้าก็ทำหน้าที่ของเขาไป การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กระจายอำนาจหน้าที่ในการดูแล วนที่ดำเนินการให้กับประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนแต่ละเขตให้ไปดำเนินการ”

(ธนาวัตติ กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนใหญ่หรือเรียกอีกอย่างว่าชุมชนเมืองต่างคนต่างมีหน้าที่รับผิดชอบในการประกอบอาชีพ จึงไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากส่วนรวมเท่าไร

แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ช่วยกันดูแลและสอดส่องของบริเวณเขตใกล้ ๆ ถ้าเกิดเห็นสิ่งผิดปกติก็รีบแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ทางเทศบาล

“ปัญหาที่เกิดขึ้น บางทีหรือบางคนประชาชนไม่ค่อยมีเวลาสอดส่องดูแลต้นไม้สักเท่าไร เนื่องจากเราเป็นชุมชนเมืองตื่นมาที่ต่างคนต่างทำงานเลิกกลับบ้านอีกที่ก็ตีคื่น การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เราจะทำการดูแลในส่วนที่ดูแลสอดส่องได้ มีอะไรก็รีบแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองพนัสนิคมให้เขาเข้ามาดำเนินการต่อ” (อาทร แก้วเจริญ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิดขึ้น เราเป็นชุมชนใหญ่บ้านก็ติด ๆ กันส่วนมากเป็นวัยของคนทำมาหากินกันทุกหลังในเรื่องของส่วนนี้จึงไม่ค่อยมีใครสนใจร่วมมือกันเท่าไร แต่จะมีบางคนที่อายุน้อยอยู่บ้านเลี้ยงหลาน ขับรถไปตลาดหรือออกจากบ้านเขาค่อยจะได้สังเกตกัน ส่วนมากก็จะเป็นปัญหาในของความร่วมมือกันมีไม่มากเท่าไรนี้แหละ การแก้ไขปัญหาก็ช่วย ๆ ทางเทศบาล คอยดูแลไม่ให้ต้นไม้ตาย ถ้าเกิดอะไรเราก็สามารถบอกสาเหตุของปัญหานี้ได้ด้วยตัวของเราเอง เช่น ต้นไม้ที่ป่วยหลุดนะ หรือช่วงปลูกใหม่ ๆ ก็แจ้งถ้าต้นไม้ต้นนี้ตายเขาจะได้นำต้นไม้มาปลูกแทน” (เรือนแก้ว ภัคดีคำ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของเมืองแห่งต้นไม้ พอสรุปได้ว่า ประชาชนไม่ค่อยมีความร่วมมือ การแก้ไขปัญหาคือ ทำการรณรงค์ หรือจัดประชุมต่อชุมชนหรือมอบหน้าที่ให้ตัวแทนชุมชนช่วยในการกระจายอำนาจหน้าที่ไปยังสมาชิกในการดำเนินงาน

เมืองไร้มลพิษ

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นยังเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนให้มีส่วนร่วมยังไม่ได้ เนื่องจากบางอย่างใช้เหตุผลทำนองที่ว่ามีผลกระทบต่อบ้างจายรายได้ เช่น ต้นทุนที่จะเปลี่ยนสูงกว่าอันเดิม อย่างไรก็ตามการเปลี่ยน โฟมมาเป็นกล่องชานอ้อย และถุงพลาสติกธรรมดาเป็นถุงพลาสติกกรีฑ์โลกที่ย่อยสลายได้ง่าย

แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ได้ทำการติดป้ายประกาศในเรื่องที่ทำการรณรงค์ แล้วก็ตามร้านค้าที่ปราศจาก โฟม หรือถุงพลาสติกที่ย่อยสลายช้า เราก็จะทำการไปติดป้ายหรือสติ๊กเกอร์ให้กับร้านนั้นเพื่อเป็นการชักชวนที่เขาที่มีความร่วมมือในกิจกรรมครั้งนี้ และรณรงค์ให้ประชาชนทั่วไปในเรื่องของการใช้สิ่งของที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อง่ายต่อการกำจัดแล้วไม่เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ส่วนมากจะเน้นตามความสะดวกของตน พ่อค้าแม่ค้าบางร้านก็ยังคงใช้กล่องโฟม และถุงพลาสติกที่ย่อยสลายยาก เนื่องจากพวกเขาใช้เหตุผลที่ว่าต้นทุนที่จะเปลี่ยนสูงกว่าอันเก่า การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เราได้จัดทำกิจกรรมรณรงค์ และจัดประชุมพ่อค้าแม่ค้าที่มีอาชีพค้าขาย แล้วก็ประชาชนทั่วไปในเรื่องของการใช้สิ่งของที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่ออำนวยความสะดวกแล้วไม่เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิดขึ้น เรายังเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนให้มีส่วนร่วมยังไม่ได้ เนื่องจากบางอย่างเขาใช้เหตุผลทำนองที่ว่ามีผลกระทบต่อปัจจัยรายได้ของเขา การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เราได้ทำการติดป้ายประกาศในเรื่องที่ทำการรณรงค์ แล้วก็ตามร้านค้าที่ปราศจาก โฟม หรือถุงพลาสติกที่ย่อยสลายช้า เราก็จะทำการไปติดป้ายหรือสติ๊กเกอร์ให้กับร้านนั้นเพื่อเป็นการชักชวนที่เขา มีความร่วมมือในกิจกรรมครั้งนี้” (ชนาวดี กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น เห็นบางร้านก็ยังคงใช้โฟม ถุงพลาสติกใส กันอยู่ ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือในส่วนนี้ เนื่องจากถุงพลาสติกกรีดยักษ์โลกกับกล่องชานอ้อยมีต้นทุนสูงกว่าที่ใช้อยู่ทุกวันนี้ จึงไม่ค่อยใครตรงถึงผลเสียที่เกิดขึ้นและมองข้ามในจุดนั้น บางคนไปตลาดก็เห็นชื่อของเยอะเยอะถุงพลาสติกก็จะรับทุกครั้ง บางคนกินแล้วก็ทิ้งแบบมั่งง่าย ปัญหานี้ก็เกิดจากภายใต้จิตสำนึกของคนด้วย ในส่วนนี้ไม่มีความร่วมมือกันเท่าไรแต่บางคนก็ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ก็ถือว่าเป็นผลดี

แนวทางการแก้ไขปัญหา ช่วยเจ้าหน้าที่ติดป้ายประกาศหรือเรียกว่ากระจายข่าวให้ประชาชนรับรู้ทุก ๆ คนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหันมาช่วยลดภาวะโลกร้อนด้วยน้ำมือของเราเองคนละนิดละหน่อย ไปตลาดก็เอาถุงผ้าหรือตะกร้าส่วนตัวไป อันไหนพอใส่ในถุงผ้าหรือตะกร้าส่วนตัวได้ก็ใส่ อันไหนใส่ไม่ได้ก็รับถุงพลาสติกนั้นมาเช่น ชื่อหมู ปลา เป็นต้น

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ทางเทศบาลเราก็เคยรณรงค์ เราก็รับเรื่องมาประชาสัมพันธ์อีกที บางคนหรือบางร้านค้าก็ยังไม่ใช้กล่องโฟมและถุงพลาสติกที่ย่อยสลายช้ามาใช้ยู่ดีเหมือนไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าไรเพราะต้นทุนสูง การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เราก็ได้แค่บอกหรือรับเรื่องจากเทศบาลมาประชาสัมพันธ์ต่ออีกทีเพื่อทำการกระจายข่าวออกไป ส่วนเรื่องที่จะแก้ไขให้เด็ดขาดนั้นก็ยังไม่เห็นทางเทศบาลออกมาตรการที่เด็ดขาดในเรื่องนี้เลยมีแต่รณรงค์เท่านั้น” (อาทร แก้วเจริญ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิดขึ้น เห็นบางร้านก็ยังคงใช้โฟม ถุงพลาสติกใส กันอยู่ เหมือนไม่ค่อยมีความร่วมมือในส่วนนี้บางคนที่เคยไปนั่งเล่นด้วยที่ร้านค้า เขาก็บอกว่า ถุงพลาสติกโลกร้อนกับ

กล่องกระดาษมีต้นทุนสูงกว่าที่เราใช้อยู่ทุกวันนี้ เขาไม่ค่อยมองว่ามันจะเกิดผลเสียอะไร บางคนไปตลาดก็เห็นชื่อของเยอะแยะถุงพลาสติกเต็มไม้เต็มมือบางคนกินแล้วก็ทิ้งแบบมั่งง่าย ปัญหานี้ก็เกิดจากภายใต้จิตสำนึกของคนด้วย ไม่มีความร่วมมือกันเท่าไรแต่บางคนก็ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมก็ถือว่าเป็นผลดี การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ช่วยเจ้าหน้าที่ติดป้ายประกาศหรือเราเรียกว่ากระจายข่าวให้ประชาชนรับรู้ทุก ๆ คนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหันมาช่วยลดภาวะโลกร้อนด้วยน้ำมือของเราเองคนละนิดละหน่อย ไปตลาดก็เอาถุงผ้าตัวเองไปอันไหนพอใส่ในถุงผ้าเราได้ก็ใส่ อันไหนใส่ไม่ได้ก็รับถุงพลาสติกนั้นมาเช่น ชื่อหมู ปลาอะไรพวกนี้” (บวร พิทักษานนท์กุล, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของเมืองไร่มลพิษ พอสรุปได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ที่ประชาชนไม่มีความร่วมมือในกิจกรรมนี้ วิธีการแก้ไข ก็ได้ทำการรณรงค์ติดป้ายประกาศตามส่วนต่าง ๆ เป็นการกระจายข่าวสารให้ทั่วถึงและขอความร่วมมือจากประชาชน

เมืองพิชิตพลังงาน

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลนครพนม ให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น บางครัวเรือนในเขตพื้นที่ก็ไม่ได้ปรับเปลี่ยนหลอดไฟ หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าตามมาตรฐานของการประหยัดพลังงาน

แนวทางการแก้ไขปัญหา จัดตั้งนโยบายและได้ทำการจัดประชุมของแต่ละตัวแทนของชุมชนแล้วให้ตัวแทนของแต่ละชุมชนนำรายละเอียดที่ได้ไปกระจายให้กับสมาชิก เพื่อให้รู้ว่าการปรับเปลี่ยนตามมาตรฐานนั้นมีผลประโยชน์ที่ดีอย่างไร

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ปัญหาที่พบก็เกิดอยู่ที่คนเราจะเปลี่ยนตามเรารีบ เราเพียงแต่ให้ความรู้ไป แต่เขาจะเปลี่ยนไม่เปลี่ยนเราไม่ทราบแต่ในสำนักงานเทศบาลเมืองพนมของเรานั้นเปลี่ยนการที่เปลี่ยนเราสามารถลดค่าของไฟฟ้าได้ประมาณ 10% ห้องน้ำเราก็ใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้งหมด การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เราคงไม่ได้แก้ไขอะไร เราเพียงแต่ให้นโยบายไปในเรื่องของการปรับเปลี่ยนเครื่องใช้ไฟฟ้าเราไม่สามารถที่จะหยิบยื่นแก้วแหวนเงินทองให้เขา นำไปเปลี่ยนทุกครัวเรือนได้ แต่เราสามารถทำการปรับเปลี่ยนที่ภายใต้จิตสำนึกของแต่ละคน เป็นการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นที่เกิดขึ้นในของการนโยบายนี้ และได้ทำการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ของรายละเอียดเมืองพิชิตพลังงานและความสำคัญในการปรับเปลี่ยนเครื่องใช้ไฟฟ้าใหม่ตามมาตรฐานของการประหยัดพลังงานไป บางคนก็ทำตามบางคนก็ไม่ทำตาม แต่คนที่ไม่ทำตามเราก็ไม่สามารถแก้ไขอะไรเขาได้ หนึ่งด้วยปัจจัยที่เขาไม่มีเงิน คนที่มีเงินเขาพร้อมจะทำเขาก็ทำ อันนี้ก็คือว่าเป็นสิทธิของแต่ละคนไป” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิดขึ้น บางครัวเรือนในเขตพื้นที่ที่ไม่ได้ปรับเปลี่ยนหลอดไฟ หรือเครื่องใช้ไฟฟ้า ตามมาตรฐานของการประหยัดพลังงาน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เราได้ทำการจัดประชุมของแต่ละตัวแทนของชุมชนแล้วให้ตัวแทนของแต่ละชุมชนนำรายละเอียดที่ได้ไปกระจายให้กับสมาชิกฟังเพื่อให้รู้ว่าการปรับเปลี่ยนตามมาตรฐานนั้นมีผลประโยชน์ที่ดีต่อเราอย่างไร” (ชนาวดี กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ในเรื่องการรณรงค์ให้มีการใช้จักรยานแทนรถมอเตอร์ไซด์นั้น ปัญหาจะอยู่ที่ว่า ถนนหนทางยังไม่มีความพร้อมมากนัก เพราะทุกวันนี้ถนนทุกเส้นในเขตพื้นที่ รถทุกชนิดก็ใช้รวม ๆ กันไปทั้งหมด อาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย จึงทำให้ผู้ที่ใช้จักรยานอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายจากท้องถนนมากที่สุด บางคนจึงหลีกเลี่ยงที่จะไม่ใช้จักรยาน ในเรื่องของการปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าบางบ้านก็เปลี่ยนบ้าง บางบ้านเขาก็ไม่เปลี่ยน

แนวทางการแก้ไขเบื้องต้นจะต้องทำการแก้ไขที่ตัวบุคคลเองมากกว่าในการสร้างจิตสำนึกในการใช้รถใช้ถนนระมัดระวังในด้านของอุบัติเหตุ ขับขี่ตามความเร็วที่ทางเขตกำหนด ก็สามารถช่วยลดปัญหานี้ได้ ประชาชนอาจจะหันไปใช้จักรยานมากขึ้นเพื่อเป็นการประหยัดพลังงาน ในเรื่องของการปรับเปลี่ยนเครื่องใช้ไฟฟ้าทำการกระจายรายละเอียดหรือประชาสัมพันธ์ บอกต่อถึงผลที่ได้รับจากการปรับเปลี่ยนเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือหลอดไฟ หรือทำการเปลี่ยนพฤติกรรมของตัวบุคคล เป็นการบอกผลที่ปรับเปลี่ยนหรือการใช้แล้วค่าไฟลดไปมากเท่าไร หรือเหมือนการใช้ดีทำได้ผลแล้วบอกต่อ

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ในเรื่องการรณรงค์ให้มีการใช้จักรยานแทนรถมอเตอร์ไซด์นั้น ปัญหาจะอยู่ที่ว่า ถนนหนทางยังไม่มีความพร้อมมากนัก เพราะทุกวันนี้ถนนทุกสาย รถทุกชนิดก็ใช้รวม ๆ กันไปทั้งหมด อาจจะทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย จึงทำให้ผู้ที่ใช้จักรยานอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายจากท้องถนนมากที่สุด บางคนจึงหลีกเลี่ยงที่จะไม่ใช้จักรยาน ในเรื่องของการปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าบางบ้านเขาก็เปลี่ยนบ้าง บางบ้านเขาก็ไม่เปลี่ยน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ถ้าจะให้แก้ไขเบื้องต้นก็ต้องแก้ไขที่ตัวบุคคลเองมากกว่าในการสร้างจิตสำนึกในการใช้รถใช้ถนนระมัดระวังในด้านของอุบัติเหตุ ขับขี่ตามความเร็วที่ทางเขตกำหนด ก็สามารถช่วยลดปัญหานี้ได้ ประชาชนอาจจะหันไปใช้จักรยานมากขึ้น เพื่อเป็นการประหยัดพลังงานในเรื่องของการปรับเปลี่ยนเครื่องใช้ไฟฟ้า เราก็ได้ทำการกระจายรายละเอียดหรือประชาสัมพันธ์บอกต่อถึงผลที่เราได้รับจากการปรับเปลี่ยนเครื่องใช้ไฟฟ้าหรือหลอดไฟ หรือทำการเปลี่ยนพฤติกรรมของเราเอง ที่ใช้ของพวกนี้ที่เราใช้แล้วค่าไฟลดไปมากเท่าไร แล้วเขาก็จะทำตามเราเอง เหมือนใช้ดีทำได้ผลแล้วบอกต่อ” (บวร พิทักษานนท์กุล, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิด การเปลี่ยนหลอดไฟหรือแอร์ ผู้เขียน พัดเรา เราไม่สามารถไปบังคับบ้านอื่นได้ เราแค่ได้ร่วมบอกและร่วมกิจกรรมกับทางเทศบาลเท่านั้น ก็เห็นนะบางบ้านก็เปลี่ยนใหม่หมดเหมือนเรา บางบ้านก็มีการใช้อุปกรณ์แล้วอันนี้ก็ดีไป แต่บางบ้านก็ยังไม่มีไม่ได้ใช้ตามที่เรายกกล่าวไปข้างต้น อันนี้ก็เหมือนกันกับทุก ๆ กิจกรรมไม่ค่อยมีความร่วมมือจากของแต่ละบ้านเท่าไร การที่เทศบาลให้มีการใช้จักรยานแทนการใช้รถเครื่องนี้ก็เห็นผลดีแต่ปัญหาติดอยู่ที่ว่า เมืองเรา เขตเราเป็นเขตใหญ่มีรถเยอะแยะแล้วเวลาจับขีก็จับรวม ๆ กัน ทำให้เกิดอุบัติเหตุบนถนนมากมาย กับปัญหาของรถใหญ่รถเล็กบ้างก็เลยไม่ค่อยมีใครใช้กันเท่าไร การแก้ไขปัญหาที่เกิด ในเรื่องของการใช้เครื่องไฟฟ้าปัญหานี้ถ้าจะให้แก้ไขก็คงยากหน่อย ก็อย่างที่บอกไปว่าไม่ค่อยมีความร่วมมือกันนัก ทุกอย่างมันเกิดที่แนวความคิดของแต่ละคน ได้แต่ร่วมรณรงค์บอกผลดีของการทำกิจกรรมนี้แล้วเขาก็จะนำไปปฏิบัติกันเองในเรื่องของการใช้ลดใช้ถนนมีหน้าที่แจ้งข้อแนะนำไปในเรื่องของการช่วยลดอุบัติเหตุในท้องถนนลดความเร็วการขับรถในเขตชุมชนให้น้อยลงหรืออยู่ในกฎหมายที่กำหนดไว้ ถ้าทำได้ประชาชนทุกคนก็สามารถที่จะใช้รถเล็กร่วมถนนหนทางกับรถใหญ่ได้โดยไม่ต้องห่วงอุบัติเหตุ” (มงคล ทองแมง, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของเมืองพิชิตพลังงาน พอสรุปได้ว่า พบปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน มีบ้างแต่เป็นจำนวนน้อย บางกลุ่มก็ยังใช้พลังงานอย่างสิ้นเปลืองเปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าโดยที่ไม่จำเป็น แล้วก็อุปกรณ์ไฟฟ้าบางครัวเรือนยังไม่เข้ากับมาตรฐานของการประหยัดพลังงาน การแก้ไข ได้ทำการรณรงค์และออกนโยบายของกิจกรรมเมืองพิชิตพลังงานบางกลุ่มนำไปปฏิบัติก็กลายเป็นกลุ่มตัวอย่างให้สมาชิกท่านอื่นได้ปฏิบัติตาม และปัญหาด้านความปลอดภัยการใช้ถนนร่วมของรถทุกชนิด การแก้ไข ขับขี่รถแต่ละประเภทให้อยู่ในความเร็วมตามกฎหมายกำหนด เพื่อเป็นผลดีต่อคนเดินเท้าและบุคคลที่ใช้รถจักรยาน

เมืองบริโกทที่ยั่งยืน

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัญหาที่เกิด เขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคมเป็นเขตของชุมชนเมือง ในด้านการทำเกษตร หรือ เศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนยังไม่ค่อยจะรู้เรื่องในการปฏิบัติเท่าไร ส่วนเรื่องของการทำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มประชาชน ก็ไม่ค่อยได้รับการอุดหนุนจากประชาชนในพื้นที่เท่าไร ส่วนมากจะเป็นนักท่องเที่ยวมากกว่าประชาชนในเขตเอง

แนวทางการแก้ไขปัญหา จัดทำบสนับสนุนให้ประชาชนตัวแทนในเขตไปศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อมาปรับปรุงและให้ความรู้แก่สมาชิกท่านอื่น ๆ ในเขต ในเรื่องของการทำเกษตรทางเทศบาลได้จัดพื้นที่ให้ประชาชนลงมือทำเกษตรเป็นของตัวเองแบบฟรี ๆ ไม่มีการเก็บค่าพื้นที่มีพื้นที่อยู่ประมาณ 10 ไร่ ช่วย ๆ และแบ่ง ๆ กันทำ

“ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างที่ว่าเขตพื้นที่ของเราเป็นเขตของชุมชนเมือง ในด้านการทำเกษตร หรือ เศรษฐกิจพอเพียงประชาชนยังไม่ค่อยจะรู้เรื่องในการปฏิบัติเท่าไร ส่วนเรื่องของการทำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มประชาชน ก็ไม่ค่อยได้รับการอุดหนุนจากประชาชนในพื้นที่เท่าไร ส่วนมากจะเป็นนักท่องเที่ยวมากกว่าประชาชนในเขตเอง การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เราได้จัดหางบสนับสนุนให้ประชาชนตัวแทนในเขตไปศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อมาปรับปรุงและให้ความรู้แก่สมาชิกท่านอื่น ๆ ในเขตของเราเอง ในเรื่องของการทำเกษตรทางเราก็ได้จัดพื้นที่ให้ประชาชนลงมือทำเกษตรเป็นของตัวเองแบบฟรี ๆ ไม่มีการเก็บค่าพื้นที่ประมาณ 10 ไร่ ช่วย ๆ และแบ่ง ๆ กันทำ” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ในด้านการผลิตภัณฑ์ของกลุ่มที่จัดทำไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนของคนในเขตเท่าไรส่วนด้านเศรษฐกิจพอเพียง ก็มีไม่กี่คนที่ทำตาม เนื่องจากบางคนไม่มีความรู้ในด้านเกษตรเท่าไรจึงทำให้ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากประชาชนบางกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมโครงการนี้ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทางเทศบาลได้มีการสนับสนุนงบประมาณของตัวแทนกลุ่มไปศึกษาดูงานข้างนอก แล้วนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขในส่วนของเขตตัวเอง เพื่อการพัฒนาต่อไป” (ธนาวดี กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ประชาชนส่วนมากยังไม่มีความรู้ในด้านการทำเกษตร ไม่มีพื้นที่ในการปลูกผักหรือทดลองการทำเศรษฐกิจพอเพียงได้มากนัก เพราะอาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองไม่ค่อยมีพื้นที่ในการจัดทำ ๆ อีกหลายคนอีกหลายชุมชนก็เช่นกัน

ได้ทำการของงบประมาณสนับสนุนจากเทศบาลและเงินทุนของชุมชน เพื่อให้สมาชิกทางศูนย์เรียนรู้ได้ทำการจัดตั้งกลุ่มไปศึกษาดูงานท้องถิ่นอื่นเพื่อมาปรับปรุงแก้ไขผลงานของเราเอง

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ประชาชนส่วนมากยังไม่มีความรู้ในด้านการทำเกษตรเท่าไรเพราะพวกเราอาศัยอยู่ในเขตชุมชนเมืองไม่ค่อยมีพื้นที่ในการจัดทำมากเท่าไร อีกหลายคนอีกหลายชุมชนก็เช่นกัน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ได้ทำการของงบประมาณสนับสนุนจากเทศบาลและเงินทุนของชุมชนเองที่พวกเรามีทางศูนย์เรียนรู้ก็ได้ทำการจัดตั้งกลุ่มไปศึกษาดูงานท้องถิ่นอื่นเพื่อมาปรับปรุงแก้ไขผลงานของเราเอง” (บวร พิทักษานนท์กุล, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิดขึ้น บางคนก็ยังไม่ค่อยเข้าใจในด้านการเศรษฐกิจพอเพียง บางคนก็ไม่มีพื้นที่ในการปลูกผักหรือทดลองการทำเศรษฐกิจพอเพียงได้มากนัก การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทางกลุ่มได้ทำการจัดกิจกรรมที่เราไปศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อไปทำการศึกษางานจากที่อื่นมาใช้หรือปรับปรุงแก้ไขปัญหาของกลุ่มเราเอง” (มงคล ทองแมง, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของเมืองบริโกลที่ยั่งยืน พอสรุปได้ว่า ปัญหาที่พบ เกิดขึ้นจากสาเหตุที่ว่า สมาชิกในเขตพื้นที่ไม่ค่อยมีความรู้ในด้านของเกษตรเท่าไร และเขตพื้นที่ทำการเกษตรตามรอยเศรษฐกิจพอเพียง ไม่สะดวกหรือไม่เพียงพอต่อสมาชิกในเขตพื้นที่ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ทางเทศบาลได้จัดพื้นที่ในการทำการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ประชาชนได้ต่อยอดของรายได้ตน และสนับสนุนงบประมาณในการไปศึกษาดูงานต่างถิ่นเพื่อมาปรับปรุงแก้ไขในเขตของตน

2. การกำหนดกิจกรรมเพื่อคงสภาพและพัฒนา

การขึ้นทะเบียนต้นไม้

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า การขึ้นทะเบียนต้นไม้ไม่พบปัญหาที่เกิดขึ้น ในการขึ้นทะเบียนต้นไม้ของแต่ละครั้ง

“การขึ้นทะเบียนต้นไม้ ไม่พบปัญหาที่เกิดขึ้น ในการขึ้นทะเบียนต้นไม้ของแต่ละครั้ง” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ไม่มีปัญหา ที่เกิดขึ้น กิจกรรมการขึ้นทะเบียนต้นไม้เป็นแค่การติดรหัสของต้นไม้เพียงเท่านั้น” (ธนาวิศ กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ไม่เคยพบปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะมีหน้าที่นำไปติดรหัสที่เท่านั้น “ไม่เคยพบปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะมีหน้าที่นำไปติดรหัสที่เท่านั้น” (เรือนแก้ว ภักดีคำ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“ไม่มีปัญหา เพราะรับหน้าที่มาจากเขาอีกที มีหน้าที่แค่ติด ๆ รหัสติดป้ายที่รับมาเท่านั้น” (บวร พิทักษานนท์กุล, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของการขึ้นทะเบียนต้นไม้ พอสรุปได้ว่า ไม่พบปัญหาที่เกิดขึ้นที่พื้นที่สีเขียว

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น ต้นไม้บางเขตที่รับผิดชอบ ไม่มีใครดูแลเท่าไร จึงขาดการแจ้งปัญหาที่

แนวทางการแก้ไขปัญหา ธรณรงค์ให้ประชาชนรักในการปลูกต้นไม้ ปลูกฝังจิตสำนึกแล้วก็มีมอบหน้าที่ให้

“ปัญหาที่เกิด การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ก็ไม่ค่อยมีปัญหาอะไรมากนัก ปัญหาที่พบก็มีแค่ปัญหาด้านของต้นไม้ตายหรือไม่ค่อยมีคนคอยสอดส่องในเรื่องนี้เท่าไร การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นขอความร่วมมือกับตัวแทนชุมชนของแต่ละชุมชน หรือสมาชิกประชาชนทั่วไปให้ดูแลสอดส่อง

ในเรื่องของการดูแลต้นไม้ ถ้าเกิดว่ามีต้นไม้ตายหรือเหี่ยวแห้ง ก็ให้ทำการแจ้งเจ้าหน้าที่มาทางเรา เพื่อไปทำการปลูกใหม่” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ต้นไม้บางเขตที่รับผิดชอบ ไม่มีใครดูแลเท่าไร จึงขาดการแจ้งปัญหาที่ต้นไม้เหี่ยวแห้งตาย การแก้ไขปัญหาก็เกิด ธรรมชาติให้ประชาชนรักในการปลูกต้นไม้ ปลูกฝังจิตสำนึก แล้วก็มีมอบหน้าที่ให้กับประชาชนใครพบเห็นต้นไม้เหี่ยวแห้งตายก็แจ้งมายังเจ้าหน้าที่เพื่อทำการปลูกใหม่” (ชนาวดี กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องของการปลูกต้นไม้ ตอนที่ยังเป็นต้นเล็ก ๆ หรือเบ็ญเล็ก อาจจะขาดการดูแล ตายได้ง่าย

แนวทางการแก้ไข แจ้งไปยังตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่นำมาปลูกใหม่

“ปัญหาที่เกิดขึ้น พบก็แต่ในเขตของตัวเองที่อยู่ ในเรื่องของการปลูกต้นไม้ ตอนที่ยังเป็นต้นเล็ก ๆ หรือเบ็ญเล็กอาจจะขาดการดูแล ตายได้ง่าย การแก้ไขปัญหาก็ทำการแจ้งเจ้าหน้าที่นำมาปลูกใหม่” (อาทร แก้วเจริญ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาก็จะเกิด ตอนที่ต้นไม้เล็ก ๆ ตอนที่มีการเริ่มพื้นที่สีเขียวเพราะต้นไม้มันตายง่าย ถ้าไม่รดน้ำใส่ปุ๋ยเป็นประจำการแก้ไขปัญหา แจ้งไปยังตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่นำมาปลูกใหม่” (เรือนแก้ว ภัคดีคำ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของพื้นที่สีเขียว พอสรุปได้ว่า บางเขตที่ดูแลรับผิดชอบ ขาดการดูแลสอดส่องจากสมาชิกของแต่ละเขตแก้ไขปัญหาคือ ขอความร่วมมือหรือทำการณรงค์ให้ประชาชนรักในการปลูกต้นไม้ช่วยกันดูแลสอดส่อง และถ้าใครพบปัญหาที่เกิดขึ้นก็ทำการแจ้งมายังเจ้าหน้าที่เทศบาลให้ทำการดำเนินปรับปรุงโดยด่วน

โครงการประหยัดพลังงาน

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า ไม่พบปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะถ้าเป็นการสังเกตภายในสำนักงานจะปฏิบัติตามเวลาและกฎระเบียบที่วางไว้ แต่ก็มีบางส่วน บางครั้งที่พนักงานบางคนจะลืมนั่ง แต่ก็ไม่ได้ถือว่าเป็นปัญหาหลักในเรื่องของประชาชน พูดถึงเรื่องการประหยัดพลังงาน บางบ้านอาจจะมีการเลี้ยงฉลองกันอยู่บ่อย ๆ สิ่งนี้อาจทำให้เกิดปัญหาในด้านนี้ได้ บางบ้านก็เปิดไฟไว้ในขณะอยู่ข้างนอกยังสว่างหรือเป็นตอนกลางวันบางบ้านก็เปิดแอร์ฟุ่มเฟือย

แนวทางการแก้ไขปัญหา ปลูกจิตสำนึกของประชาชนให้เห็นถึงความสำคัญของการประหยัดพลังงานอย่างน้อยก็ช่วยในด้านของการประหยัดค่าใช้จ่ายไปอีกทาง

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ค่อยพบปัญหาที่เกิดขึ้น แต่จะมีอีกอย่างก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน บางกลุ่มที่ไม่ได้ทำตาม โครงการ ของเรา เช่น เขาอาจจะติดปัญหาในด้านของทุน เขาอาจจะยังไม่สะดวกในการร่วมกิจกรรม การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ปฏิบัติกันภายในสำนักงานก่อน แล้วค่อยทำการกระจายโครงการนี้ออกไปให้ประชาชนได้ปฏิบัติตาม” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่พบปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะถ้าเป็นการสังเกตภายในสำนักงานจะปฏิบัติกันตามเวลาและกฎระเบียบที่วางไว้ แต่ก็มีบางส่วนบางครั้งที่พนักงานบางคนจะลืมนั่ง แต่ก็ไม่ได้ถือว่าเป็นปัญหาหลัก ๆ ในเรื่องของประชาชน พูดถึงเรื่องการประหยัดพลังงาน บางบ้านเขาอาจจะมีการเลี้ยงฉลองกันอยู่บ่อย ๆ สิ่งนี้อาจทำให้เกิดปัญหาในด้านนี้ได้ บางบ้านก็เปิดไฟไว้ในขณะข้างนอกลงสว่างหรือเป็นตอนกลางวันบางบ้านก็เปิดแอร์ฟุ่มเฟือย การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ปลุกจิตสำนึกของประชาชนให้เห็นถึงความสำคัญของการประหยัดพลังงานอย่างน้อยก็ช่วยในด้านของการประหยัดค่าใช้จ่ายไปอีกทาง” (ธนาวิศ กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า ในเรื่องของการปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าบางบ้านก็เปลี่ยนบ้าง บางบ้านก็ไม่เปลี่ยน

การแก้ไขปัญหาปฏิบัติหรือทำการปรับเปลี่ยนกับบ้านเรือนตัวเองก่อนได้ผลดีแล้ว บอกต่อซึ่งการกระทำที่เป็นตัวอย่างเห็นผลได้จริง

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ในเรื่องของการปรับเปลี่ยนการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าบางบ้านก็เปลี่ยนบ้าง บางบ้านก็ไม่เปลี่ยน การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ถ้าเราได้ปฏิบัติก่อนอยู่แล้วถ้าเกิดผลดีต่อเราก็ก็น่าไปบอกต่อ ถือว่าบอกผลดีให้กับคนอื่นในด้านของการประหยัดพลังงาน” (อาทร แก้วเจริญ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนตัวไม่พบปัญหา เพราะในบ้านของเราก็ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าตามมาตรฐานการประหยัดพลังงานอยู่แล้ว” (เรือนแก้ว ภักดีคำ, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของโครงการประหยัดพลังงานพอสรุปได้ว่า การที่สมาชิกหรือประชาชนเปิดไฟหรือเครื่องใช้ไฟฟ้าเกินความจำเป็น ก็ได้มีการทำการณรงค์ และติดป้าย ประกาศประชาสัมพันธ์ในด้านของความร่วมมือจากประชาชนในกิจกรรมรณรงค์ในครั้งนี้ แล้วก็ปฏิบัติกับตัวเราก่อน ถ้าเกิดผลดีหรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีก็บอกต่อให้ปฏิบัติตาม ๆ กัน แต่ต้องใช้เวลาสักหน่อยในการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้

3. การควบคุม การกำจัดและบำบัดของเสีย

ขยะ

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า ปัญหาที่ประชาชนไม่ค่อยมีความร่วมมือบางครัวเรือนตอนทิ้งขยะ ยังมีบ้านที่ชอบทิ้ง ๆ ขยะไปโดยไม่มีการจัดแยกขยะก่อนทิ้งทำให้เกิดขยะเน่าเสียส่งกลิ่นรบกวนสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะล้นเมือง ซึ่งเกิดจากปัญหาส่วนเกินของขยะเขตพื้นที่จากคนอื่นที่สัญจรไปมาแล้วทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง

แนวทางการแก้ไขปัญหา ได้มีการทำกรรมรณรงค์ในเรื่องของการกำจัดขยะและจัดแยกขยะนั้น และทางเทศบาลก็ได้สนับสนุนในเรื่องของชาเล้งให้ประชาชนไปคันหนึ่ง ให้ไปปรับซื้อตามบ้านตามจุดที่รถขยะไม่สามารถเข้าไปรับขยะได้และมีกิจกรรมขยะแลกไข่ เพื่อให้ประชาชนหันมาเห็นความสำคัญของการจัดแยกขยะก่อนทิ้งแต่ละครั้ง

“ปัญหาที่เกิด ประชาชนไม่ค่อยแยกเท่าไร หรือเป็นปัญหาที่ประชาชนไม่ค่อยมีความร่วมมือ การแก้ไขปัญหาที่เกิด ได้มีการทำกรรมรณรงค์ในเรื่องของการกำจัดขยะและจัดแยกขยะนั้น และทางเราก็ได้สนับสนุนในเรื่องของชาเล้งให้ประชาชนไปคันหนึ่ง ให้เขาไปปรับซื้อตามบ้าน เราทำการนัดชุมชนว่าวันนี้เราจะตั้งจุดรับซื้อขยะเขาก็มาขายมาซื้อกันอยู่บ่อย ๆ จนคนขายคนซื้อสนิทกันจนเขานัดกันไปปรับซื้อขายตามบ้าน” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิด บางครัวเรือนตอนทิ้งขยะ ยังมีบ้านที่ชอบทิ้ง ๆ ขยะไปโดยไม่มีการจัดแยกขยะก่อนทิ้งเลย ทำให้เกิดขยะเน่าเสียส่งกลิ่นรบกวนสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะล้นเมือง ซึ่งเกิดจากปัญหาส่วนเกินของขยะเขตพื้นที่จากคนอื่นที่สัญจรไปมาแล้วทิ้งขยะไม่เป็นที่เป็นทาง การแก้ไขปัญหาที่เกิด ขยะฝาก ขยะนอกเขต ประชากรประมาณ 12,000 คน เฉลี่ยแล้วขยะน่าจะไม่เกิน 12 ตัน/ วัน ก่อนหน้านั้นเขตพื้นที่เราพบขยะเฉลี่ยแล้ว 20 ตัน/ วัน ตอนนี้อเราสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เหลืออยู่ 18 ตัน/ วัน ขยะพวกนี้จะเกิดมาจาก ประชากรในเขตพื้นที่และประชากรที่สัญจรไปมากี่จะมาทิ้ง ๆ วาง ๆ ให้เราเก็บ” (ธนาวิศ กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า บางบ้านบางครัวเรือนก็ยังไม่มีการคัดแยกเห็นบางที่ก็ทิ้งรวมกันไม่ว่าจะเป็นเศษอาหารหรือขวดน้ำกระดาชรวมกันไปหมดแล้วนำมาทิ้งใส่ถังรวม ทำให้บางที่ขยะที่ตั้งไว้มีสุนัขมากินเศษอาหารกระจายไปทั่วทำให้สกปรกตามบริเวณนั้น แล้วก็กลายเป็นมีขยะล้นถัง ขยะจากบุคคลภายนอกที่สัญจรไปมาโดยจะทิ้งไม่เป็นที่หรือเห็นถังขยะเต็มก็จะโยน ๆ ทิ้งอยู่ตรงนั้น

การแก้ไขเบื้องต้นนี้ทำการประชาสัมพันธ์ในด้านของการติดป้ายให้ทิ้งขยะให้ถูกที่เพื่อลดการขลุ่ยขยะของสุนัขแต่ไม่สามารถแก้ไขไม่ค่อยได้ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกแบบจริงจังในเรื่องนี้ เพราะส่วนมากมาจากบุคคลที่สัญจรไปมาทั้งนั้น แต่ก่อนเทศบาลจะมีถังขยะที่เคยวางไว้ตามจุดต่าง ๆ ถึงเวลารถเก็บขยะก็มาเก็บ แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ ปัจจุบันทาง

เทศบาลจึงเก็บถังขยะที่เคียววางไว้ตามจุดต่าง ๆ ออกไป แต่ก็สามารถช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้ไปบางส่วนหรือค่อนข้างมากเลยทีเดียว

“ปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนมากจะเป็นปัญหาในเรื่องของขยะล้นถังหรือเรียกว่าปัญหาขยะจากบุคคลภายนอกเขตมากกว่าที่ทิ้ง ไม่เป็นที่เป็นที่ทางคิดจะทิ้งตรงไหนก็ทิ้ง การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การแก้ไขเบื้องต้นนี้ก็ได้ทำการประชาสัมพันธ์ในด้านของการติดป้ายให้ถังขยะให้ถูกที่ถูกทางเพื่อลดการขลุ่ยขยะของสุนัขให้ไม่เลอะที่ เราก็อำนวยความสะดวกอะไรไม่ค่อยได้ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกแบบจริงจังจิงจิงในเรื่องนี้ เพราะส่วนมากมาจากบุคคลที่สัญจรไปมาทั้งนั้น แต่ก่อนเทศบาลจะมีถังขยะที่เคียววางไว้ตามจุดต่าง ๆ ถึงเวลารถเก็บขยะก็มาเก็บ ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ ปัจจุบันทางเทศบาลจึงเก็บถังขยะที่เคียววางไว้ตามจุดต่าง ๆ ออกไป แต่ก็สามารถช่วยลดขยะในเขตที่เคลื่อนได้ลดลงไปบ้างหรือค่อนข้างมากเลยทีเดียว” (บวร พิทักษานนท์กุล, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิดขึ้น บางบ้านบางครัวเรือนก็ยังไม่มีการคัดแยกเห็น ๆ บางทีก็ทิ้งรวมกันไม่ว่าจะเป็นเศษอาหารหรือขวดน้ำกระดาชรวมกันไปหมดแล้วนำมาทิ้งใส่ถังรวม ทำให้บางทีขยะที่ทิ้งไว้มีสุนัขมากินเศษอาหารกระจายไปทั่วทำให้สกปรกตามบริเวณนั้น แล้วก็ยังมีขยะล้นถัง ขยะจากบุคคลภายนอกที่สัญจรไปมาโดยจะทิ้งไม่เป็นที่หรือเห็นถังขยะเต็มก็จะโยน ๆ ทิ้งอยู่ตรงนั้น การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทำการช่วยรณรงค์กับเจ้าหน้าที่เทศบาลแจกใบปลิวในเรื่องของการทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นที่ทางรักษาความสะอาดในเขตพื้นที่ และการจัดแยกขยะชี้ให้เห็นผลดีของการจัดแยกขยะในแต่ละครั้งก่อนทิ้งขยะนั้นไปมีถังขยะแยกประเภทของแต่ละบ้าน หลังละสองถัง” (มงคล ทองแมง, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของขยะพอสรูปได้ว่า ประชาชนไม่มีความร่วมมือ เนื่องจากยังมีการทิ้งขยะโดยไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง และเกิด ปัญหาในด้านของขยะล้นถัง ซึ่งปัญหาขยะล้นถังนี้เกิดจาก ประชาชนที่สัญจรไปมาผ่านเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคมที่มีการทิ้งขยะโดยไม่เป็นที่เป็นที่ทาง ทิ้งขยะไม่ลงถัง แก้ไขปัญหาคือทำการรณรงค์ในเรื่องของขยะแก่ประชาชนติดป้ายประกาศประชาสัมพันธ์ ประชุมตัวแทนชุมชนแล้วให้ตัวแทนชุมชนดูแลสมาชิกในเขตเป็นการกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่ ในเรื่องของสาธารณะทางเทศบาลได้เก็บถังขยะออกจากพื้นที่ทั้งหมด

น้ำเสียน

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลพนัสนิคม ให้ข้อมูลตรงกันว่า อยู่ในช่วงของการปรับปรุงระบบ ไม่พบปัญหา

แนวทางการแก้ไขปัญหาของระบบเดิม มีการรับน้ำเสียจากบ้านหรือครัวเรือนต่าง ๆ เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียไหลเข้าสู่บ่อกักเก็บน้ำเสียทั้งสามบ่อ แต่ปัจจุบันอยู่ในช่วงปรับปรุง เพราะพบว่า บ่อกักเก็บน้ำเสียชำรุดแต่ทางเราก็ได้มีการบำบัดจากการใส่ EM ลงไปในน้ำที่ประชาชนผลิตขึ้นมาเอง เพื่อเป็นการบำบัดเบื้องต้น

“ตอนนี้ระบบอยู่ในช่วงปรับปรุง” (วิชัย อัมราลิขิต, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“อยู่ในช่วงของการปรับปรุงระบบการแก้ไขปัญหาของระบบเดิม มีการรับน้ำเสียจากบ้านหรือครัวเรือนต่าง ๆ เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียไหลเข้าสู่บ่อกักเก็บน้ำเสียทั้งสามบ่อ แต่ปัจจุบันอยู่ในช่วงปรับปรุง เพราะพบว่า บ่อกักเก็บน้ำเสียชำรุดแต่ทางเราก็ได้มีการบำบัดจากการใส่ EM ลงไปในน้ำที่ประชาชนผลิตขึ้นมาเอง เพื่อเป็นการบำบัดเบื้องต้น” (ธนาดี กิตติคุณธราดล, สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภาคประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ให้ข้อมูลตรงกันว่า มีขยะตกลงไปในคลองเป็นจำนวนมาก บางทีก็มีคนทิ้งเศษอาหารลงไป ในคลองหรือบ้านหลังไหนติดคลองก็จะเกิดความมก่งายนั้นขึ้นมา ทำให้น้ำในคลองนั้นเน่าเสีย มีการส่งกลิ่นบ้างเป็นบางทีเวลามีฝนตก

การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ช่วยกันดูแลในเรื่องของขยะที่จะตกลงไปในคลอง ทำการลอกคลอง กรองเศษอาหารก่อนที่น้ำเสียของครัวเรือนลงสู่คลอง ตอนลอกคลองทางกลุ่มเองก็ได้ทำการทิ้ง EM ลงสู่คลองเพื่อช่วยเบื้องต้นของการบำบัดสิ่งเหล่านี้ได้

“ปัญหาที่เกิดขึ้น น้ำเสียที่เกิดจากที่เห็นตามคลองก็เกิดจากน้ำเสียที่ไหลมาจากแต่ละครัวเรือนทั้งนั้นการทิ้งขยะของคนมก่งายโยนขยะลงคลองบ้างทิ้งเศษอาหารลงคลองบ้าง ก็เลยทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียนั้นขึ้นมามากการแก้ไขปัญหา ตอนนี้ก็ได้แค่แก้ไขช่วยกันเบื้องต้นเท่านั้น คือได้มีการทำการลอกคลองนำขยะขึ้นมาจากคลองนำเอาEMที่พวกเราผลิตเอง ลงสู่คลองเพื่อบำบัดและกำจัดกลิ่น” (บวร พิทักษานนท์กุล, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

“ปัญหาที่เกิดขึ้น มีขยะตกลงไปในคลองเป็นจำนวนมาก บางทีก็มีคนที่ไม่รักพื้นที่ตัวเองก็ทิ้งเศษอาหารลงไป ในคลองหรือบ้านหลังไหนติดคลองก็จะเกิดความมก่งายนั้นขึ้นมา ทำให้น้ำในคลองนั้นเน่าเสียมีการส่งกลิ่นบ้างเป็นบางทีเวลามีฝนตก การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ช่วยกันดูแลในเรื่องของขยะที่จะตกลงไปในคลอง ทำการลอกคลอง กรองเศษอาหารก่อนที่น้ำเสียของครัวเรือนลงสู่คลอง ตอนลอกคลองทางกลุ่มเองก็ได้ทำการทิ้ง EM ลงสู่คลองเพื่อช่วยเบื้องต้นของการบำบัดสิ่งเหล่านี้ได้” (มงคล ทองแมง, สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2559)

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของน้ำเสียพอสรุปได้ว่า พบปัญหาที่เกิดขึ้นจากน้ำเน่าเสียนี้เกิดจาก ปัญหาน้ำเสียที่ไหลจากครัวเรือนลงสู่คลอง ปัญหายขยะตกลงสู่คลองในด้านการแก้ไข

ปัญหา มีการรับน้ำเสียจากบ้านหรือครัวเรือนต่าง ๆ เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย ไหลเข้าสู่บ่อกักเก็บน้ำเสียทั้งสามบ่อ แต่ปัจจุบันอยู่ในช่วงปรับปรุง เพราะพบว่า บ่อกักเก็บน้ำเสียชำรุด และอีกวิธีการแก้ไขปัญหาคือความร่วมมือจากประชาชน ช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้ขยะตกลงสู่คลอง ทำการลอกคลองไม่ให้คลองน้ำตื้นเขินและใส่ EM บำบัดน้ำเน่าเสียในเบื้องต้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี สามารถสรุปได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

1. กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคมจังหวัดชลบุรี

1.1 การกำหนดชนิด ประเภทและขอบเขต

เมืองแห่งต้นไม้ พบว่า เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม เป็นฝ่ายวางแผน กระบวนการดำเนินงานในด้านของการบริหารงานสิ่งแวดล้อม และกระจายความรู้ให้สู่ประชาชน ให้มีความร่วมมือในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของกิจกรรมยุทธศาสตร์เมืองแห่งต้นไม้

เมืองไร้มลพิษ พบว่า กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของยุทธศาสตร์เมืองไร้มลพิษนี้ ทุกคนได้มีจุดมุ่งหมายไปที่การเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคหรือการใช้ภาชนะที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและง่ายต่อการกำจัด

เมืองพิชิตพลังงาน พบว่า กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของยุทธศาสตร์เมืองพิชิตพลังงานเน้นในเรื่องของการปรับเปลี่ยนเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านให้อยู่ในมาตรฐานด้านการประหยัดพลังงาน และด้านการใช้จักรยานแทนรถเครื่อง ก็เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ทำการรณรงค์ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของยุทธศาสตร์เมืองพิชิตพลังงาน

เมืองบริโภคที่ยั่งยืน พบว่า กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของยุทธศาสตร์เมืองบริโภคที่ยั่งยืนนี้เน้นการดำเนินชีวิตตามรอยพ่อหลวงด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ทำการเกษตร

เองเพื่อหารายได้เสริมทำปุ๋ยเองเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการทำเกษตร และใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามที่ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตกันในกลุ่มของชุมชนเอง เช่น น้ำยาสระผม น้ำยาล้างจาน น้ำยาล้างห้องน้ำ น้ำยาถูพื้น เป็นต้น

การกำหนดกิจกรรมเพื่อคงสภาพและพัฒนา

การขึ้นทะเบียนต้นไม้ พบว่า โดยรวมแล้วการขึ้นทะเบียนต้นไม้เป็นกิจกรรม

กระบวนการของยุทธศาสตร์เมืองแห่งต้นไม้เป็นการติดหมายเลขหรือรหัสให้แก่ต้นไม้ที่สามารถปลูกหรืออนุรักษ์ไว้ เพื่อง่ายต่อการดูแลหรือปรับปรุงแก้ไขในส่วนต่าง ๆ ตามเขตที่รับผิดชอบ เพิ่มพื้นที่สีเขียว พบว่า กิจกรรมพื้นที่สีเขียว เป็นกิจกรรมการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับเขตพื้นที่ ซึ่งเป็นกิจกรรมของยุทธศาสตร์เมืองแห่งต้นไม้ เป็นกิจกรรมที่เน้นการปลูกต้นไม้เพิ่มภายในเขต เพื่อช่วยในเรื่องของการลดมลพิษทางอากาศ และทำให้เมืองน่าอยู่และร่มรื่น

โครงการประหยัดพลังงาน พบว่า โครงการประหยัดพลังงานเป็นโครงการของยุทธศาสตร์เมืองพิชิตพลังงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยได้มีการรณรงค์ในเรื่องของการช่วยกันประหยัดพลังงานในด้านต่าง ๆ เปิดปิดไฟและเครื่องใช้ไฟฟ้าให้เป็นเวลาหรือเท่าที่จำเป็น

1.2 การควบคุม การกำจัดและบำบัดของเสีย

ขยะ พบว่า กระบวนการดำเนินงานในเรื่องของขยะ เป็นกิจกรรมชัดเจนยกขยะก่อนทิ้ง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม โดยมากและเป็นผลประโยชน์ต่อตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคมอีกรูปแบบที่ช่วยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิด

น้ำเสีย พบว่า ระบบบำบัดน้ำเสียอยู่ในช่วงปรับปรุง แต่ได้มีการแก้ไขเบื้องต้น โดยการใช้ EM เป็นตัวบำบัดและได้รับความร่วมมือจากประชาชนในเรื่องของการดูแลบริเวณรอบ ๆ คลองเพื่อไม่ให้ขยะตกลงสู่คลองและทำการลอกคลองเพื่อไม่ให้คลองนั้นตื้นเขินหรือส่งกลิ่นน้ำเสียของน้ำ

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

2.1 การกำหนดชนิด ประเภทและขอบเขต

เมืองแห่งต้นไม้ และ เมืองไร้มลพิษ พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ที่ประชาชนโดยที่ประชาชนไม่มีความร่วมมือวิธีการแก้ไข พบว่า ได้ทำการรณรงค์ติดป้ายประกาศ และจัดประชุมมอบหมายหน้าที่ให้กับตัวแทนกลุ่มชุมชน เพื่อทำการประชาสัมพันธ์ต่อไปยังสมาชิกในชุมชน

เมืองพิชิตพลังงาน พบว่า ปัญหาในเรื่องของการปรับเปลี่ยนเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในเขต เนื่องจากเป็นสิทธิของแต่ละครัวเรือนในการปรับเปลี่ยน

เครื่องใช้ไฟฟ้าการแก้ไข พบว่า ได้ทำการรณรงค์และออกนโยบายของกิจกรรมเมืองพิชิตพลังงาน บางกลุ่มสมาชิกรู้ไปปฏิบัติทำให้เกิดกลายเป็นกลุ่มตัวอย่างให้สมาชิกท่านอื่นได้ปฏิบัติตาม และปัญหาด้านความปลอดภัยการใช้ถนนร่วมของรถทุกชนิด การแก้ไข พบว่า การที่ขับซิ่งรถ แต่ละประเภทให้อยู่ในความเร็วดตามกฎหมายกำหนด เพื่อเป็นผลดีต่อคนเดินเท้าและบุคคลที่ใช้รถจักรยาน

เมืองบริ โภคที่ยั่งยืน พบว่า สมาชิกในเขตพื้นที่ไม่มีความรู้ในด้านของเกษตรและเขตพื้นที่ทำการเกษตรตามรอยเศรษฐกิจพอเพียง ไม่สะดวกหรือไม่เพียงพอต่อสมาชิกในเขตพื้นที่ การแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นนั้น ทางเทศบาลได้จัดพื้นที่ในการทำการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ประชาชนได้ต่อยอดของรายได้ และสนับสนุนงบประมาณในการไปศึกษาดูงานต่างถิ่นเพื่อมาปรับปรุงแก้ไขในเขตพื้นที่

2.2 การกำหนดกิจกรรมเพื่อคงสภาพและพัฒนา

การขึ้นทะเบียนต้นไม้ พบว่า ไม่พบปัญหาที่เกิด

เพิ่มพื้นที่สีเขียว พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดจากขาดการดูแลสอดส่องในเรื่องของการดูแลต้นไม้ ในพื้นที่ การแก้ไขปัญหาคือได้ทำการรณรงค์ให้ประชาชนรักในการปลูกต้นไม้ ช่วยกันดูแลสอดส่อง ให้เกิดความร่วมมือในสมาชิกของเขตพื้นที่และถ้าใครพบปัญหาที่เกิดขึ้น ก็ทำการแจ้งมายังเจ้าหน้าที่เทศบาลจะทำการดำเนินปรับปรุงโดยด่วน

โครงการประหยัดพลังงาน พบว่า ปัญหาที่พบนั้น เช่น การที่สมาชิกหรือประชาชน เปิดไฟหรือเครื่องใช้ไฟฟ้าเกินความจำเป็น ได้มีการรณรงค์ และติดป้ายประกาศประชาสัมพันธ์ ไปยังสมาชิกในด้านขอความร่วมมือจากประชาชนในกิจกรรมครั้งนี้ ในกิจกรรมครั้งนี้ เป็นกิจกรรมที่ทดลองทำปฏิบัติกันภายในสำนักงานและสมาชิกบางครัวเรือน ผลที่ได้ถ้าเกิดผลดีหรือการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีก็ทำการบอกต่อให้ปฏิบัติตาม ๆ กัน

2.3 การควบคุม การกำจัดและบำบัดของเสีย

ขยะ พบว่า ประชาชนไม่มีความร่วมมือ เนื่องจากยังมีการทิ้งขยะโดยไม่ได้คัดแยก ขยะก่อนทิ้ง และเกิด ปัญหาในด้านของขยะล้นเมือง ซึ่งปัญหาขยะล้นเมืองนี้เกิดจาก ประชาชนที่สัญจรไปมาผ่านเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคมที่มีการทิ้งขยะโดยไม่เป็นที่เป็นทาง ทิ้งขยะไม่ลงถัง การแก้ไขปัญหาคือทำการรณรงค์ในเรื่องของขยะแก่ประชาชนติดป้ายประกาศประชาสัมพันธ์ ประชุมตัวแทนชุมชนแล้วให้ตัวแทนชุมชนดูแลสมาชิกในเขตเป็นการกระจายอำนาจไปยังเขตพื้นที่ ในเรื่องของการรณรงค์ทางเทศบาลได้เก็บถังขยะออกจากพื้นที่ทั้งหมด เพื่อทำการแก้ไขปัญหาล้นถังจากบุคคลที่สัญจรไปมา เพื่อลดปัญหาขยะล้นเมือง

น้ำเสีย พบว่า ปัญหาที่เกิดจากน้ำเน่าเสียนี้เกิดจาก ปัญหาน้ำเสียที่ไหลจากครัวเรือน ลงสู่คลอง และปัญหาขยะล้นถังตกลงสู่คลองในด้านการแก้ไขปัญหามีการรับน้ำเสียจากบ้านหรือ ครัวเรือนต่าง ๆ เข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสีย ไหลเข้าสู่บ่อกักเก็บน้ำเสียทั้งสามบ่อ แต่ปัจจุบันอยู่ในช่วง ปรับปรุง เพราะ พบว่า บ่อกักเก็บน้ำเสียชำรุด และอีกวิธีการแก้ไขปัญหาคือความร่วมมือจาก ประชาชน ช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้ขยะตกลงสู่คลอง ทำการลอกคลองไม่ให้คลองน้ำคั่งเงิน และใส่ EM บำบัดน้ำเน่าเสียในเบื้องต้น

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า

กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า มีการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมในรูปแบบของกลยุทธ์กระบวนการเมืองคาร์บอนต่ำ ซึ่งกำลัง เป็นทิศทางใหม่ที่หลาย ๆ ประเทศทั่วโลกให้ความสนใจ ภายใต้กระแสโลกรื้อถอน ความพยายามที่จะแก้ปัญหาสีเขียวในเมือง ณ ตอนนี้อย่างไรก็ตามประเทศไทยให้ความสำคัญ ไม่แพ้กันกับการแก้ไขปัญหานี้

ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์แรกของการมุ่งสู่เมืองแห่งต้นไม้ คือ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง ที่นับเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่คุ้มค่าที่สุด ด้วยการลงทุนที่น้อยที่สุดวิธีหนึ่ง เพราะสารคลอโรฟิล ในใบไม้สีเขียวจะทำหน้าที่ดึง “คาร์บอนไดออกไซด์” จากอากาศมาใช้ในกระบวนการสังเคราะห์ แสงของพืช เพื่อสร้างอาหารและการเจริญเติบโต จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมต้นไม้จึงเป็นแหล่งดูดซับ คาร์บอนราคาถูกที่ทรงประสิทธิภาพตามธรรมชาติ หากเมืองใดมีพื้นที่สีเขียวที่มีต้นไม้ใหญ่ เป็นองค์ประกอบหลักมาก การดูดซับคาร์บอนจากบรรยากาศก็จะมากตาม

ในส่วนยุทธศาสตร์ที่สองคือ เมืองไร้มลพิษ การที่เทศบาลมีความพยายามดำเนินการ เพื่อลดการปล่อยมลพิษจากกิจกรรมของเมืองให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะยิ่งเทศบาลลด การสร้างขยะและน้ำเสียหรือนำก๊าซมีเทนที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์มากเท่าใด จะยิ่งลดการปล่อย ก๊าซมีเทนขึ้นสู่ชั้นบรรยากาศมากเท่านั้น โดยเฉพาะขยะและน้ำเสีย เป็นปัญหามลพิษสำคัญที่แทบ ทุกเทศบาลต้องจัดการ ยิ่งไปกว่านั้น ทั้งขยะและน้ำเสียเป็นแหล่งปล่อย “มีเทน” จากกระบวนการย่อยสลายสารอินทรีย์ของแบคทีเรียในขยะและน้ำเสีย ก๊าซมีเทนเป็นก๊าซเรือนกระจกตัวสำคัญ

ในส่วนยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ การมุ่งสู่เมืองพลังงานสะอาด คือ การที่ประชาชนในเขตพื้นที่ ยิ่งลดการใช้ไฟฟ้าและลดการใช้น้ำมันในภาคการเดินทางได้มากเท่าใด จะยิ่งช่วยลดการปล่อย คาร์บอนออกสู่บรรยากาศได้มากเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์นี้เป็นการดำเนินการ

ในการส่งเสริมประชาชนในเขตเทศบาล ลดการใช้พลังงาน โดยการประหยัดไฟฟ้าและน้ำมัน
เท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงการณรงค์ให้ใช้พลังงานทางเลือกหรือพลังงานทดแทนด้วยเนื่องจากวิถี
ชีวิตประจำวันของประชาชนในเมืองมักผูกโยงและพึ่งพากับการใช้พลังงานทั้งไฟฟ้าและน้ำมันสูง
ซึ่งจะได้ผลผลิตเป็นก๊าซหลายชนิด และหนึ่งในนั้นคือ “ก๊าซคาร์บอน ไดออกไซด์”

ในส่วนยุทธศาสตร์สุดท้าย คือ การเป็นเมืองที่มีการบริโภคอย่างยั่งยืนเป็นการส่งเสริม
การบริโภคอย่างพอเพียง จึงเป็นการลดทั้งการใช้พลังงาน และลดการปล่อยมลพิษในทุกขั้นตอน
ตั้งแต่การผลิต การขนส่ง จนถึงการบริโภค อันเป็นการช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่
ชั้นบรรยากาศในทางอ้อมด้วยทั้งนี้ในทางปฏิบัตินั้น เทศบาลสามารถดำเนินการส่งเสริมการบริโภค
อย่างยั่งยืนได้หลากหลายวิธี เช่น การส่งเสริมการบริโภคสินค้าหรือบริการจากแหล่งผลิตภายใน
เขตพื้นที่หรือใกล้เคียงพื้นที่เพื่อลดการขนส่ง โดยใช้สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
อย่างเช่น ทางกลุ่มของชุมชน ได้มีการผลิตสินค้าจำหน่าย จำพวกน้ำยาล้างจาน น้ำยาสระผม
น้ำยาถูพื้น สาร EM ในการบำบัดน้ำเสีย เป็นต้นการสนับสนุนการซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ บริการ
ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การรณรงค์ลดใช้บรรจุภัณฑ์

2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม
จังหวัดชลบุรี พบว่า

เมืองคาร์บอนต่ำ ซึ่งกำลังเป็นทิศทางใหม่ที่หลาย ๆ ประเทศทั่วโลกให้ความสนใจ
ภายใต้กระแสลดโลกร้อน กับความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนเมือง ณ ตอนนี้อยู่
ประเทศไทยให้ความสำคัญไม่แพ้กันกับการแก้ไขปัญหาในรูปแบบนี้

ในทั้งนี้ปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในด้านของ ยุทธศาสตร์เมืองแห่งต้นไม้
ยุทธศาสตร์เมืองไร้มลพิษ ยุทธศาสตร์เมืองพิชิตพลังงาน และยุทธศาสตร์เมืองบริโภคที่ยั่งยืน
โดยรวมพบปัญหาในด้านของการมีส่วนร่วมของประชาชนในบทบาทของการร่วมมือ
ในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมนี้ ประชาชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการร่วมบริหารงานด้าน
สิ่งแวดล้อมสักเท่าไร โดยพบเหตุผลที่ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่อยู่ในเขตพื้นที่เมืองพนัสนิคม
จังหวัดชลบุรีนี้ เป็นประชาชนที่อาศัยรวมกันเป็นชุมชนเมือง ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีกิจวัตร
ประจำวันที่รีบเร่ง แข่งกับเวลาจึงไม่สามารถมีส่วนร่วมได้และยากที่จะขอความร่วมมือจาก
ประชาชนให้เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมของการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาล
เมืองพนัสนิคม และปัญหาวิกฤติ “ขยะและน้ำเสีย” ที่เกิดขึ้นกับเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัด
ชลบุรี จากการศึกษา พบว่า เทศบาลเมืองพนัสนิคม ไม่มีบ่อฝังกลบขยะ ซึ่งการฝังกลบขยะทุกครั้ง
จะทำการนำขยะที่เขตนคนไปฝังกลบที่บ่อกักเก็บที่บ้านบึง และทำการเสียดำใส่ขายในส่วนนี้ไปของ
แต่ละครั้งที่มีการนำขยะไปฝังกลบและส่งผลให้ขยะบางส่วนถูกทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง เนื่องจาก

บางเขตชุมชนกลายเป็นว่าพบปัญหาขยะล้นเมือง การทิ้งขยะไม่ถูกที่ ไม่ลงถัง ปัญหานี้จึงส่งผลทำให้เกิดน้ำเน่าเสียในคลองน้ำที่ตัดไหลผ่านชุมชน และทำให้คลองตื้นเขินซ้ำเติมปัญหาเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายด้านที่ถาโถมจากการเติบโตขยายตัวของชุมชนเมืองอย่างรวดเร็ว

ด้วยปัจจัยเหล่านี้จึงนำไปสู่การตัดสินใจของนายกเทศมนตรีเทศบาลเทศบาลเมืองพนัสนิคม ในการปรับทิศทางการพัฒนาเมืองสู่ทิศทางใหม่ภายใต้แนวคิด “เมืองน่าอยู่ อย่างยั่งยืน” ลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกออกสู่บรรยากาศ มุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีบนหลักเศรษฐกิจพอเพียง” ภายใต้ 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ “เมืองแห่งต้นไม้ เมืองไร้มลพิษ เมืองพิชิตพลังงาน และเมืองที่มีการบริโภคอย่างยั่งยืน” ที่สำคัญแนวโน้มการพัฒนาในแทบทุกประเทศที่เน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยเฉพาะประเทศในแถบภูมิภาคเอเชีย รวมถึงประเทศไทย ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของชุมชนเมืองอย่างรวดเร็วและยากที่จะหยุดยั้ง

ที่สำคัญมากกว่านั้นคือ เมืองและวิถีการใช้ชีวิตประจำวันของคนเมืองในปัจจุบันเมื่อเทียบกับในอดีตส่วนมีการพึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น ใช้พลังงานมากขึ้น ผลิทมลพิษมากขึ้น ขณะที่พื้นที่สีเขียวในเมืองลดลง ส่งผลทำให้พื้นที่ชุมชนเขตเมืองมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศในอัตราที่สูงขึ้นตามความเจริญของเมือง

ทั้งนี้ หากตระหนักถึงความรุนแรงของวิกฤตโลกร้อนและความจำเป็นเร่งด่วนในการร่วมแก้ไขปัญหา และเล็งเห็นว่า “เทศบาล” เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพที่จะเข้าไปมีบทบาทในการร่วมแก้ไขปัญหา ตามแนวคิด “เมืองคาร์บอนต่ำ” ที่สำคัญคือการพัฒนาสู่เมืองคาร์บอนต่ำนั้นมีสาระสำคัญที่สอดคล้องอย่างยิ่งกับ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

อย่างไรก็ตาม ประเด็นน่าสนใจของโครงการนี้ เราต้องการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร และส่งเสริมบทบาทเทศบาล ให้สามารถน้อมนำแนวคิดและหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติเพื่อลดคาร์บอนต่ำสู่การเป็น “เมืองคาร์บอนต่ำ” อย่างเป็นระบบและยั่งยืนให้ได้หัวใจสำคัญของการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การปฏิบัติ และจากที่เทศบาลได้ปฏิบัติมานั้น พบว่า “ปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพมักเกิดในระดับท้องถิ่น”

ดังนั้น การแก้ปัญหาโลกร้อน เราจำเป็นต้องหวังพึ่งบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก โดยเฉพาะเทศบาล ซึ่งมีศักยภาพและความพร้อมในด้านต่าง ๆ จึงเป็นเหตุผลอันควรที่เทศบาลจะใช้ศักยภาพและโอกาสที่มีอยู่อย่างมากมาย มาร่วมกันปลดปล่อยวิกฤตโลกร้อนด้วยการมุ่งพัฒนาเมืองสู่ทิศทางการเป็น “เมืองคาร์บอนต่ำ”

ข้อเสนอแนะ

เชิงนโยบาย

จากการศึกษาเรื่อง กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบปัญหาในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนในเขตพื้นที่พนัสนิคมไม่ค่อยมีส่วนร่วมของการบริหารสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการพัฒนาเชิงนโยบาย ดังนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความร่วมมือในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม ขอเสนอให้เทศบาลกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

2. จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนไม่มีความรู้ในด้านของการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ในเรื่องของการกำจัดขยะเบื้องต้นก่อนทำการทิ้งขยะรวมให้ถูกวิธีขอเสนอให้เทศบาลกำหนดนโยบายให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานให้ความรู้แก่ประชาชนในประเด็นของกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม และการแยกขยะที่ถูกต้องก่อนทิ้ง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนในการมีส่วนร่วมด้านการบริหารงานสิ่งแวดล้อมและการคัดแยกขยะมากยิ่งขึ้น

3. จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนไม่กล้าใช้จักรยานแทนรถเครื่องบนท้องถนน ร่วมกับพาหนะชนิดอื่น เนื่องจากกลัวด้านอุบัติเหตุ ขอเสนอให้เทศบาลควรกำหนดขอบเขตพื้นที่และจำกัดความเร็วในการใช้ถนนร่วม โดยทำการกำหนดของแต่ละประเภทของพาหนะที่ใช้

เชิงปฏิบัติการ

1. จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความร่วมมือในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมจึงทำให้สมาชิกในเขตพื้นที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง ขอเสนอให้เทศบาลควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติงานให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่

2. จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความร่วมมือในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมไม่เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ยังมีการทิ้งขยะไม่ถูกที่ ไม่มีความร่วมมือในการอนุรักษ์ต้นไม้ในเขตพื้นที่ ยังมีการใช้ภาชนะที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ขอเสนอให้เทศบาลรณรงค์ปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้มากขึ้น

3. จากผลการศึกษา พบว่า ตัวแทนประชาชนในการมาร่วมประชุมในแต่ละครั้ง หรือในการกระจายข่าวด้านการบริหารจัดการกับเทศบาลแต่ละครั้งไม่เพียงพอต่อการ ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ได้อย่างทั่วถึง ขอเสนอให้เทศบาลควรมีตัวแทนผู้นำครอบครัวเข้ามา มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือในการประเมินผลการปฏิบัติงาน โครงการเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

เชิงวิชาการ

1. จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่โดยรวมแล้วไม่มีความร่วมมือ ในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม ขอเสนอให้เทศบาลและผู้วิจัยที่ทำการศึกษาในครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาล แห่งอื่น ๆ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมจากสถานที่อื่นและนำมาปรับปรุง แก้ไขในเขตพื้นที่

2. จากผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการงานด้านสิ่งแวดล้อมยังไม่สามารถแก้ไข ปัญหาบางส่วนยังไม่ทั่วถึงหรือยังไม่สามารถแก้ไขได้ ขอเสนอให้เทศบาลและผู้วิจัยที่ทำการศึกษา ในครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับอื่น ๆ เช่น เทศบาลองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้นเพื่อศึกษาหาวิธีการใหม่มาปรับปรุง ในเขตพื้นที่ได้มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น

3. จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่โดยรวมแล้วไม่มีความร่วมมือ ในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม ขอเสนอให้เทศบาลและผู้วิจัยที่ทำการศึกษาในครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อหาสาเหตุของการมีส่วนร่วมของประชาชน และนำมาแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ต้องการแก้ไข ให้ตรงจุด และทำการพัฒนาครั้งต่อไป

4. จากผลการศึกษา พบว่า ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมบางอย่างยังไม่สามารถแก้ไข ได้ทั้งหมด อย่างเช่น ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเสีย เป็นต้น ขอเสนอให้เทศบาลและผู้วิจัยที่ทำการศึกษา ในครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อศึกษาหา แนวทางแก้ไขตรงกับจุดปัญหาที่เกิดขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2540). *การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ:
กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- กชกร ชาราชีพ. (2553). *การบริหารสิ่งแวดล้อม โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- กิตติภูมิ มีประดิษฐ์. (2551). *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เกษม จันทร์แก้ว. (2540). *การจัดการสิ่งแวดล้อมโดยวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (พิมพ์ครั้งที่ 2)*.
กรุงเทพฯ: อักษรสยาม.
- จักรพันธ์ ปัญจะสุวรรณ. (2545). *การจัดการสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จิราภรณ์ คชเสนี. (2549). *มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- จูไร ท้าววงศ์. (2536). *การจัดการสิ่งแวดล้อม: สิ่งทำลายมนุษยชาติ*. เชียงใหม่: สิงห์คาการพิมพ์.
- ชัยพงษ์ สำเนียง. (2555). *พลวัตการสร้างและการรับรู้ประวัติศาสตร์เมืองแพร่ พ.ศ. 2445-2549*.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาปรัชญา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คำรงค์ศักดิ์ ชัยสนิท และสุณี เลิศแสวงกิจ. (2537). *ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*.
กรุงเทพฯ: วังอักษร.
- ถนอม ทองพันชั่ง. (2541). *ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา
จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีต่อการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา*.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภูมิศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- ทศพัทธ์ ใบบอด. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การ
บริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม*. *วารสารการเมือง
การปกครอง*, 4(1), 297-313.
- ชนาวดี กิตติคุณธราดล. (2559, 3 ตุลาคม). สัมภาษณ์.

- นพพงษ์ ดีไชย. (2553). *ความคิดเห็นของประชาชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลหนองโพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นพวรรณ เขาว์ดำรงสกุล (2549). *การพัฒนารูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถาบันราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัฐพล ต๊ะผัด. (2554). *การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม*. เข้าถึงได้จาก <https://nattaphonball.wordpress.com>
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม/
- บวร พิทักษานนท์กุล. (2559, 11 ตุลาคม). สัมภาษณ์.
- ปัฐมา ชูประเสริฐ. (2555). *องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ: อำนาจ ปัญหา และข้อเสนอเชิงนโยบาย*. เชียงใหม่: มูลนิธิสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ.
- พงษ์วุฒิ สิทธิพล. (2547). *การจัดการสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์.
- พระปลัดไพฑูรย์ อินทสวนโณ (จรรยาบุรุษ). (2557). *บทบาทของเทศบาลตำบลบางพูนต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม ของชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเดชา อมรเมธี (สืบจันทร์). (2556). *การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิชญ์สินี จิตต์ว่องไว. (2557). *การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เพียงจิต สีดาสมุทร. (2548). *การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

- ผกามาต วงษ์แก้ว. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของ ตำบลกุฎ โง้ง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง (พนัสนิคม), คณะรัฐศาสตร์และ นิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มงคล ทองเมง. (2559, 11 ตุลาคม). สัมภาษณ์.
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด. (2555). *องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม อำนาจ ปัญหา และข้อเสนอเชิงนโยบาย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: มูลนิธิสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมี บุ๊คส์.
- รุ่งทิพย์ บำรุงสุข. (2555). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาเขตลุ่มแม่น้ำกลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม*. งานนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชา บริหารธุรกิจ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมณฑลชัยบุรี.
- เรือนแก้ว ภักดีคำ. (2559, 11 ตุลาคม). สัมภาษณ์.
- วิชัย อัมราลิขิต. (2559, 3 ตุลาคม). นายกเทศมนตรี. สัมภาษณ์.
- วิชัย เทียนน้อย. (2540). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. (2530). *สิ่งแวดล้อมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมคิด รัตนวงศ์ไชย. (2544). *ความรู้และความเข้าใจของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สวัสดิ์ โนนสูง. (2546). *ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สันทัด สมชีวีตา. (2552). *การจัดการทรัพยากรป่าไม้*. เข้าถึงได้จาก http://guru.sanook.com/search/knowledge_search.php?
- สิทธิพงษ์ คิลกวนิช. (2543). *อำนาจการเมืองกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม: บทสำรวจ ความรู้เชิงวาทกรรม*. *วารสารนิเวศวิทยา*, 27(2), 23-36.
- สุกาญจน์ รัตนเลิศสุรณ. (2546). *หลักการจัดการสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ:

- สุชาติ ไร่รุ่งเรือง. (2550). *การบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สุนิสา ละวรรณแก้ว. (2555). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/479897>
- โสภารัตน์ จารุสมบัติ. (2551). *นโยบายและการจัดการสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: โครงการตำรา และสิ่งพิมพ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำเร็จ วงษ์เจริญ. (2549). *การบริหารสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเขตชลบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- อนุสิทธิ์ เกื้อกุล. (2554). การสำรวจตัวแทนแนวคิดเรื่อง ลักษณะอะตอมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 32(3), 470-477.
- อาทร แก้วเจริญ. (2559, 11 ตุลาคม). สัมภาษณ์.
- Jolly, V. (1978). *The concept of environmental management*. New Delhi: Indian Environmental Society.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

เรื่องกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....เวลาที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง: ผู้บริหารเทศบาลเมืองพนัสนิคม

ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองพนัสนิคม

1. กระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีตาม โครงการเมืองคาร์บอนต่ำ เช่น ยุทธศาสตร์เมืองแห่งต้นไม้เมืองไร้มลพิษ เมืองพิชิตพลังงาน และเมืองบริ โภคที่ยั่งยืน แต่ละยุทธศาสตร์ มีระบบของกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไร พบปัญหาในเรื่องใดและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

2. วิธีการดำเนินงานด้านการขึ้นทะเบียนต้นไม้ มีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างไร พบปัญหาในเรื่องใดและมีวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

3. วิธีการดำเนินงานด้านการเพิ่มพื้นที่สีเขียว มีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างไร พบปัญหาในเรื่องใดและมีวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

4. วิธีการดำเนินงานด้าน โครงการประหยัดพลังงาน มีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างไร พบปัญหาในเรื่องใดและมีวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

5. วิธีการดำเนินงานด้านการกำจัดและบำบัดของเสีย เช่น เรื่องของน้ำเสีย และขยะ มีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างไรพบปัญหาในเรื่องใดและมีวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

แบบสัมภาษณ์

เรื่องกระบวนการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมเทศบาลเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....เวลาที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง: ผู้แทนภาคประชาชน เขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพนัสนิคม ตามโครงการเมืองคาร์บอนต่ำ เช่น ยุทธศาสตร์เมืองแห่งต้นไม้เมืองไร้มลพิษ เมืองพิชิตพลังงาน และเมืองบริโภคที่ยั่งยืน แต่ละยุทธศาสตร์ท่านมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง พบปัญหาในเรื่องใดและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของการขึ้นทะเบียนต้นไม้ มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานอย่างไรพบปัญหาในเรื่องใดและมีวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของการเพิ่มพื้นที่สีเขียว มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานอย่างไรพบปัญหาในเรื่องใดและมีวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของโครงการประหยัดพลังงาน มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานอย่างไรพบปัญหาในเรื่องใดและมีวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของการกำจัดและบำบัดของเสีย เช่น เรื่องของน้ำเสีย และขยะ มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานอย่างไรพบปัญหาในเรื่องใดและมีวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง